

КНУТ ФАЛДБАКЕН ВЕЧНО ТВОЙ

Перевод от норвежки: Стефана Горгова, 2006

chitanka.info

ЛЮБОВНИ ТРЕПЕТИ

Сигмунд Детлеф обичаше Селма Флор и Селма обичаше Сигмунд. Факт, който беше известен на всички и който всички приемаха. Те самите също. Беше любов, толкова голяма и силна, че на никого не можеше да убегне. Защото точно така трябва да бъде, когато човек е млад. Тогава трябва да е всичко или нищо. Дори алитерацията в имената им бе от значение. То като че ли подчертаваше символиката във връзката им и така превръщаше влюбеността им в нещо много специално.

„Съдбоносно...“ — често си мислеше Селма и на фона на цялото ѝ щастие за миг внезапно я пробуждаше сладка меланхолия. Така сякаш безгрижното време на младостта вече беше отминало и нещо друго, нещо много по-малко привлекателно, дори плашещо по една или друга мрачна пътека, си проправяше път.

Сигмунд от своя страна изпитваше (въпреки че, разбира се, никога не би се осмелил да го довери на друг човек, нито дори на Селма) леко присвиване в диафрагмата като внезапно, замайващо удоволствие — или пък беше дискомфорт, или дори болка? — всеки път, когато по време на щастливите пролетни месеци през последната учебна година, когато цялото пространство около него беше изпълнено със символи, знаци и метафори, заредени до пръсване с романтично съдържание, ненадейно в някоя книга, учебен текст или вестник попадеше на знак за параграф (две тясно преплетени с-та). И тогава знаеше, че обича Селма. Да, той я обичаше, обичаше, обичаше!

Едновременно с това „обичам“ беше дума, която той не можеше да си представи да употреби, не и по този начин. „Lowe“ беше думата, която беше дошла на мода заедно с всички филми, които гледаха... Но на него му харесваше повторението: обичам, обичам, обичам — можеше мислено да скандира той и заедно с това да усеща една тържественост. Защото Сигмунд беше роден със силно развит усет към езиковите звучения и носеше в себе си тайната мечта да стане писател.

Тази му склонност към вгълбени повторения същевременно беше и неговото спасение. Всяка дума, която се повтаря достатъчно често,

накрая придобива чуждо, абстрактно, почти нереално звучене: „Обичам“... звуковата характеристика на най-значимото нещо в живота му.

„Обичам, обичам, обичам...“ Спасителната жилетка, изпразнена от съдържание, която го държеше на повърхността, когато вече му се струваше, че е на път да потъне в потопа от чувства, които кипяха като море от лава вътре в изтерзания му, но иначе добре развит благодареше на тренировки гръден кош. Сигмунд Детлеф вече инстинктивно беше осъзнал прастарата стратегия на поета, която почива върху това да държи словото като щит между себе си и реалността. Но това все още не му беше станало ясно. Все още.

Харалд Сунде обичаше Хана Розенберг така, както Хана обичаше Харалд. Тяхната връзка също се считаше за изключително солидна от цялото им обкръжение, а с това и от самите тях. Бяха толкова млади, че се нуждаеха от всички потвърждения, които можеха да получат, също и в сферата на любовта. Най-вече в нея, въпреки че никога не биха си го признали. Харалд се смяташе повече за практична натура и не споделяше интереса на Сигмунд към литературата, заради което и не придаваше особено значение на алитерацията, когато мислеше за своята избраница. В замяна на това често я възприемаше тъкмо като своята „избраница“. Защото Харалд беше човек на реда с ясни планове за бъдещето. И в тези планове едно момиче като Хана — не, разбира се, точно Хана — идеално се вписваше.

Това че Сигмунд, Селма, Харалд и Хана бяха първи приятели, неразделни като листата на детелина, прекарваха доста време заедно, живееха в съседство един с друг и бяха в едно и също училище — по двама в клас, Сигмунд и Хана, Харалд и Селма — съдействаше за утвърждаването на техните връзки не само в рамките на приятелския им кръг, но и в тяхното съзнание, както и сред обществото на малкия провинциален град, в който живееха. Тъй като на обществото в един малък провинциален град му допада, когато неговите красиви младежи се стремят един към друг, тласнати от романтичен копнеж. Локалните любовни връзки събуждат творческите дарби в околните, защото в крайна сметка е закон на природата млади и красиви хора да се стремят един към друг. И защото в един малък град всичко така или

иначе е открито и прозрачно. И защото беше краят на шестдесетте, когато развлекателната индустрия все още не беше изместила изцяло индивидуалната фантазия.

Така младото щастие може да се превърне в нещо като общ проект за голяма част от участващите. И на тези, което в случая са най-засегнати, може да им се стори, че се обичат в стъклен павилион и че любовта им отбелязва допълнителен растеж благодарение на толкова много симпатия и одобрение от всички страни. Самовлюбеността е без съмнение най-добрата храна за първата любов. Но колективната любов към влюбените е също толкова важна.

Човек всъщност можеше да твърди, че и приятели, и съученици, и семейства, та дори целият град — всеки обичаше Сигмунд и Харалд заради това, че и другите ги обичаха. И с какво могат в крайна сметка едни тийнейджъри да излязат срещу подобни приливи на обич, прииждащи от всички страни, освен с това да се опитат в замяна да придадат на собствената си интимна любов очаквания градус на интензивност. Което всъщност не е толкова трудно, когато човек непрекъснато получава възможността да се възприема и изживява едновременно отвътре и отстрани чрез фантазиите на обкръжението си и в собствените си възторжени представи. Тогава пъзелът перфектно се нарежда.

При това без някой някога да беше задал въпроса дали например не беше нуждата от флирт, копнежи и романси, подбудена от времето и обкръжението, което още от самото начало ги беше тласнало един към друг? Дали не бяха неясните и изтерзани провинциални представи за еротика, които търсеха отдушник, провъзгласявайки точно тези четирима за двойки на годината...?

Естествено, че ставаше въпрос за еротика и то още от самото непохватно младежко начало. Незадоволителна еротика, каквато обикновено се получава в резултат на сексуални отношения между ученици, които все още живеят с родителите си. Разбира се, именно усещането за вършенето на нещо забранено беше онова, което придаваше допълнителна тръпка на откраднатите срещи, които винаги по един или друг начин успяваха да се организират, въпреки всичкият контрол. В крайна сметка бяха и в общ интерес. Родителите на красиви и влюбени млади хора са обикновено хитри сводници.

Към забраната, треската, напрежението, постоянната и непозволена физическа възбуда се прибавяха и всички неминуеми, сладки разочарования, когато вече беше станало късно и беше дошло време за раздяла и шансовете, или поне някои от тях, бяха пропилены поради твърде голяма усърдност, неопитност и недоразумения. И цялата тази незавършеност даваше на всеки един от тях, макар и по различен начин, чувството, че са участници в страстна любовна драма, което беше изцяло нетипично за хора на тяхната възраст, в техния приятелски кръг, в тяхното училище, в техния град. Както всички влюбени младежи и те смятаха, че това, което изпитваха един към друг, беше нещо неповторимо и единствено по рода си и се носеха на гребена на вълна от сладост, надежда и обещания. И едновременно с това трябваше да търпят подобни разочарования! И именно поради факта, че в любовта им имаше както страдание, така и щастие (естествено повече щастие, отколкото страдание!), нещо, което всички много добре знаем напълно характеризира истинската любов, тя им изглеждаше по-голяма и от самите тях, неприкосновена, почти свята.

В техните очи дори по-свята и неприкосновена от браковете на родителите им, а те и четиримата бяха от добри и почтени семейства, а и все пак бяха шестдесетте и хората още не бяха почнали масово да се развеждат. Тяхната любов беше като озарена от вълшебен блясък, както отвън, така и отвътре. Освен това бяха млади. И дори някой от тях да изпитваше леко притеснение или плахо предчувствие — единственото на техния розов хоризонт — породено от нехарактерната асиметрия, че едно С и едно Х бяха избрали езиковите, а едно Х и едно С — естествените науки, то за това поне открито не се говореше.

За какво си говореха? Тогава все още със сигурност за нищо особено. Търсеха и си даваха потвърждения за любовта си. И се стремяха да се държат така, че обкръжението им да научи повече за тяхната връзка. Защото за човек е важно да получава поощрения, когато е млад. Ако не ги получи тогава, после прекарва целия си живот в това да ги търси и то най-вече там, където няма да ги получи.

Бяха си говорили и за женитба, в това можем да сме сигурни. По определен начин тази тема беше напълно естествена за онова време, както и за логичното развитие на нещата. Но времената бяха повърхностни, а и в един малък град винаги е било и ще бъде най-важно да се спазва благоприличие, така че приказките за женитба бяха

най-вече една ритуална игра на думи. Повече, за да се отбележи, че всичко беше както трябва. Не че бяха плод на сериозни размисли или съзнателно решение. Един „конкретен проект, към който трябва да вземем отношение“, както Харалд вероятно би се изразил. Бяха толкова млади, че свързваха самото понятие „брак“ само е монотонното, безстрастно битие на родителите си, а не с това да обичаш и да бъдеш обичан. Тогава защо въобще да си губят времето да търсят в стария речник дума, която да отговаря на техните чувства?

От друга страна, обаче никой от тях не беше в състояние да си представи бъдещето без „единствения“, т.е. без другия, без избрания. В резултат на това всеки един беше включил партньора си в личните си планове или по-скоро да ги наречем „мечти“, без всъщност да обсъди с другия до каква степен това се връзваше с неговите представи за бъдещето. Любовта, която преодолява всички пречки, можеше със сигурност да се справи и с практически проблеми като матури, кандидатстудентски изпити, казарма или пък други принудителни промени.

Не беше тайна например, че Сигмунд щеше да се отдаде на влечението си към литературата и езиците и да стане журналист — решение много добро от тактическа гледна точка, защото всъщност мечтаеше да стане писател. На желанието на Селма да следва медицина, която той, честно казано, не вярваше тя да завърши, след като се оженеха, гледаше като на идеална подготовка за ролята ѝ на съпруга и майка и подходяща за жена, която ефективно и с лекота ще може да поддържа ред и чистота в дома му, да се грижи за децата му и да следи за домашния уют, докато той самият, седнал в работния си кабинет, се е задълбочил над ръкописите си.

Селма от своя страна не виждаше как литературните амбиции на Сигмунд можеха да попречат на нейното успешно следване. Тя смяташе, че един автор, било той журналист или писател, може да си вземе пишещата машина и да писателства каквото и да е, където и да е — нещо, за което до определена степен беше права. Мисълта за деца все още ѝ беше мъглява.

Харалд без съмнение беше предопределен за технически университет, избор, който се подсилваше, да не кажем подразбираще, от факта, че баща му беше собственик на строителна фирма в града. „Роден за инженер.“ Така Харалд виждаше себе си и бъдещето си и

докато той се преборваше със строителното инженерство в университета в Трондхайм, Хана щеше да следва за учителка или може би да посещава училището за медицински сестри в същия град.

Но Хана беше далеч от мисълта за по-нататъшно образование и кариера. Затова пък беше единствената от тях, която действително се беше опитала да си представи какво би било да се задоми и идеята ѝ се нравеше точно толкова, колкото и я плашеше мисълта за приближаващия момент, когато училището щеше да свърши и приятелите щяха да се разпръснат във всички посоки. Смяташе, че всъщност не би било лошо да се омъжи за Харалд и да роди скоро след завършването, да си намерят някоя хубава къща в града, където всички я познаваха и където бяха семейството и приятелите ѝ, да се грижи за децата, докато са малки и след това евентуално да помисли за някакво по-нататъшно образование. Междувременно, докато Харалд още се издигаше във фирмата на баща си и не печелеше толкова много пари, тя можеше да се отдаде на хобито си да рисува, нещо, което ѝ се отдаваше, и всички я съветваха да не зарязва. В интерес на истината, след едно малко скарване с Харалд — нищо сериозно, просто се беше опитала да му обясни, че не иска да се записва за учителка нито в Трондхайм, нито пък където и да било — в знак на демонстрация набързо беше изпратила кандидатура до Академията по изкуствата в Осло. Но сама си даваше сметка колко труден беше приемът в нея и не таеше никакви надежди, а и всъщност нямаше действително желание да учи там. Ако Хана притежаваше талант, то ѝ липсваха амбиции.

Харалд беше доволен от тази пасивност и смяташе, че училището за медицински сестри ще се окаже добър компромис, когато кандидатурата в Академията по изкуствата веднъж бъде отхвърлена.

Но както беше споменато, подобни мисли не ги занимаваха особено активно. Първо трябваше да завършат единадесети клас и докрай да се насладят, като оползотворят последната година на ограничена, невинна свобода в сигурните рамки на родителския дом. Матурите трябваше да се издържат успешно, най-вече Харалд се нуждаеше от високи резултати и не на последно място трябваше да решат как да отпразнуват абитуриентството.

Засега имаха малко по-специални планове, които дори им се виждаха оригинални и екзотични. С благословията на родителите си и,

разбира се, с тяхната финансова помощ, бяха резервирани почивка на Тенерифе, с отпътуване седмица след изпитите и дата на връщане, преди да излязат резултатите.

Самите матури не протекоха съвсем според очакванията им.

Селма беше започнала да си мисли, че може би е фригидна и това малко я разконцентрира по време на изпита. Причината по всяка вероятност беше последният път със Сигмунд в стаята му у тях, докато родителите му седяха долу в хола и гледаха телевизия, а другите деца играеха в съседната стая. Бързината, неудобството и страхът да не ги хванат явно внезапно бяха станали причина необичайната, дори непозволена мисъл, че тя всъщност нямаше кой знае каква полза от цялата тази работа, да се изясни в главата ѝ; че тя в действителност гледаше на неговите опити за физическа близост, когато му скимне и без да го интересува какво тя искаше, като на посегателство над тялото и интелекта ѝ. Между другото беше прочела точно тези думи в една статия и те доста я бяха обезпокоили, защото започваше да ѝ става ясно, че беше безразлична към всичко това, т.е. към сексуалния аспект на връзката им. Във всяко едно останало отношение Сигмунд беше перфектният за нея. Той беше най-едрият, най-готиният, най-начетеният, най-забавният и възпитан, с две думи най-атраактивният млад мъж, който някога бе срещала. И когато последния път забеляза колко щастлив и доволен остана след краткото си посещение под полата ѝ и колко мил и внимателен беше към нея след това, толкова се развълнува, че чак се просълзи и я обхвана срам заради егоистичните ѝ мисли отпреди няколко минути. Разкажанието ѝ беше толкова голямо, че след като известно време бяха лежали и предано гледали един друг в очите, тя съвсем без подкана и почти с цел малко да се самонакаже, пое инициативата за една допълнителна интимност, малка новост в скромния им репертоар, практика, която на Сигмунд — в това тя беше сигурна — отдавна му се искаше да я накара да опитат, но същевременно беше твърде стеснителен, деликатен или чисто и просто неопитен, за да ѝ предложи. Тя отдавна беше прозряла това негово желание и в интерес на истината малко се страхуваше от този момент като от нещо неминуемо приближаващо се, като от поредното стъпало по стълбицата на неизбежно ескалиращата еротика. Но сега, след като сама беше задвижила нещата, не ѝ се стори толкова драматично и неапетитно, колкото се беше опасявала, макар и позицията да беше

неудобна, а и цялата сцена да би изглеждала смешна и малко отблъскваща за един евентуален страничен наблюдател. За нея беше естествено да мисли по този начин, защото беше свикнала да наблюдава себе си и Сигмунд отстрани — като красивата (или може би най-красивата?) млада двойка — също толкова интензивно, колкото и сама да се изживява като младото момиче, влюбено в най-хубавото момче. Нравеше ѝ се и представата, че родители, приятели и въобще всички около тях ги възприемаха точно така и дори се бяха влюбили в тяхната влюбеност. Всички. И именно това непрестанно ѝ доставяше удовлетворение и хранеше апетита ѝ да бъде с него — въпреки всичко. Беше важна част от нейната любовна приказка.

Но онази нощ се случи и още нещо. След като всичко беше свършило, тя трябваше да си признае, че всъщност някъде дълбоко в себе си беше почувствала, че именно неприятното, унижителното в тази секс инсценировка, в която току-що беше участвала, по един странен и неконтролируем начин я привличаше. И когато отново регистрира неговата съкрушена реакция и прие смирената му, почти кучешка благодарност, след като се върна от банята, където си беше измила лицето и пооправила вида, разбра, че си е заслужавало усилието. Тя дори вече не искаше да гледа на това като на унижение. Това беше победа!

И все пак — фактът, че тя самата въобще не беше в състояние да намери в собственото си тяло отклик на неговите постоянни еротични пориви, да не говорим пък за безграничното щастие, което явно го обземаше след това, беше започнал да я притеснява. Вследствие на тези мисли концентрацията ѝ по време на първите изморителни изпитни дни беше по-ниска от позволеното.

Сигмунд от своя страна беше във върхова форма по време на изпита. Разбира се, той беше отлично подготвен и държеше да блесне, както винаги, особено по литература. Да, може би дори желаше да блесне повече от обикновено на този първи изпит. Защото така, както си седеше със задачите пред себе си, внезапно слънчевата светлина падна върху чина и листовете и му напомни за Селма, за златистите отблясъци на косата и кожата ѝ. И за неочакваната жар и находчивост, които тя ненадейно бе проявила последния път, когато го правиха — тя, която иначе беше доста сдържана, когато ставаше въпрос за експерименти в секса. Кой след подобно преживяване не би се

почувствал допълнително вдъхновен да напише едно особено прочувствено и проникателно тълкуване на Гарборговата „Хаугтуса“^[1]?

„Тя е тънка и мека с тъмни и очарователни черти...“. Като се изключи, че Селма беше високо, атлетично и доста едро момиче и освен това руса, Сигмунд смяташе, че описанието изцяло отговаряше на приятелката му. Съответно върху това се уповаваше и интерпретацията, която направи.

Харалд още от самото начало се ядоса, че се беше паднала подобна тема и се чудеше дали няма достатъчно основания да подаде жалба пред училищното ръководство. Но това, което в действителност го ядосваше, беше проклетият сърбеж в областта на слабините, който се беше появил преди няколко дни, явно нямаше намерение да отшуми и в интерес на истината беше започнал да го безпокои. Защото той просто не можеше да разбере какво би могло да бъде. Той беше здраво и чисто момче и никога не беше имал проблеми с кранчето. Разбира се, можеше и да отиде на лекар, но младите мъже се обръщат към лекар с нежелание, освен ако не става дума за спортни травми. Така тайното проучване на една медицинска книга, която намери вкъщи, го наведе на мисълта, че може би се беше заразил с венерическа болест.

Естествено веднага отблъсна подобна мисъл. Той? Значи Хана? Изключено. Защото в случая можеше да е дошло само от Хана, след като тя беше единственото момиче, с което беше спал, ако трябваше да си признае. Ако наистина беше прихванал трипер, чиито симптоми явно съвпадаха с неговите болезки, то трябваше да е дошло от нея!

Най-лошото беше, че не можеше да потисне подобна мисъл. Не съвсем. Не и стопроцентово. Във всеки случай не и на теория, защото знаеше, че Хана беше имала друг мъж преди него. (Дори самата формулировка „имала друг мъж“ всъщност все още го измъчваше!). Не е било някаква продължителна връзка, нищо сериозно, както тя често го беше уверявала. Още не са се били напълно опознали, когато тя разбрала какъв неприятен тип всъщност бил. Обаче са имали достатъчно време да го направят. Макар и съвсем кратко време, както Хана беше отбелязала.

И именно това, че е било само една кратка авантюра, една почти случайна връзка, го утешаваше в началото, когато го обхващаха неконтролируемите спазми на ревността. Сега обаче прерастваше в

заплаха. (Ако първо е имало един, не може ли пък след това да са били и повече?...). Заплаха също и за любовта му към Хана, защото колко силна и истинска беше тя, след като можеше да допуска подобни мисли? Нали все пак беше чувал за хора, които са се заразили от хавлии или тоалетни, защо тогава веднага да подозира Хана? Подобни угризения се прибавиха към мъките му и допринесоха за това да се почувства още по-зле. Ситуацията прерастваше в опасност за личността, здравето и може би дори за цялото му бъдеще!

Сега седеше тук и трябваше да напише съчинение по норвежки с този адски сърбеж между краката. Сутринта беше констатирал, че препуциумът беше зачервен и набрал. Главичката на пениса му беше разранена и чувствителна като връхчето на пръст. Разбира се имаше добро основание да се извини и да си вземе болничен, но за тази цел трябваше да отиде на лекар. И след като ставаше въпрос за матурата, родителите му със сигурност щяха да поискат да узнаят причината, така че този изход беше блокиран. Не можеше и твърде често да иска разрешеше да ходи до тоалетна, без да привлече внимание. А и картината да стои там и да облекчава разранения си член със студена вода под зоркия поглед на някой училищен инспектор му се струваше всичко останало, но не и привлекателна.

В подобно състояние на духа, е лесно да се разбере, че Харалд избра едно доста безучастно тълкувание на душевното помрачение на бедната Хаугтуса.

Хана беше най-доволна от темата. Струваше ѝ се, че в образа на самотната овчарка беше открила ехото на смущенията в собствената си душа. Толкова много въпроси, важни въпроси бяха започнали да я занимават тази пролет — въпроси за бъдещето ѝ с Харалд, за образованието, за изнасяне от къщи, затова какво всъщност искаше от живота... Да, тя можеше напълно да симпатизира с този беззащитен женски образ, който се луташе из полетата, потънал в разсъждения и накрая не намираще никакъв изход...

Хана предаде красиво и чувствено описание на Хаугтуса като олицетвореше на момичешките вълнения и конфликти в една решаваща ситуация.

---

[1] Гарборговата „Хаугтуса“ — Арне Гарборг, норвежки поет и писател 1851-1924; „Хаугтуса“, сборник стихотворения, разказващи за

живота и вълненията на едноименната героиня. — Б.пр. [↑](#)

В Тенерифе не им дадоха стаи с изглед към морето, каквито бяха резервирали. Служителката от туристическото бюро се извини и обеща да види какво може да се направи. Рецепционистите бяха толкова заети с това да оправят хаоса от пристигащи и заминаващи, че само свиха рамене. Хотелът беше препълнен, въпреки че сезонът още не беше започнал. Там бяха и те, надяващи се на две спокойни, отмарящи седмици на слънце, за да могат да се възстановят след изпитите. Това със сигурност не беше особено обещаващо начало.

От всички Харалд най-много се ядоса заради недоразумението с резервацията и на няколко пъти сам ходи да се разправя на рецепцията. Той беше убеден в интелигентността си и в нейното въздействие върху останалите и смяташе, че така автоматично излъчва повече авторитет. Този път обаче нищо не постигна и това допълнително го раздразни. На всичкото отгоре на идване в самолета малко прекали с пиенето и след като повърна в тоалетната, прекара остатъка от полета в неспокоен и неудобен сън, легнал в скута на Хана. С две думи въобще не беше в настроение. В интерес на истината не беше никак сигурен, че се е представил добре на матурите. Имаше предчувствие, че е оплескал съчинението по литература. Странното възпаление между краката му (което след 4 — 5 дена изчезна така внезапно, както се беше и появило) доста го разсея и по време на изпита по математика. Харалд се страхуваше, че няма да достигне бала, който си беше набелязал, и че пътят към Техническия университет в Трондхайм може би нямаше изцяло да се превърне в триумфалното шествие, на което се беше надявал. Затова и прие сравнително дребния проблем с хотелските стаи — всички стаи в тяхното крило бяха еднакви и вместо изглед към морето даваха възможност на пребиваващите да се любуват на невероятния изгрев над планините — като лична обида и се ядоса на персонала.

Въпреки че в крайна сметка останалите погледнаха с усмивка на случилото се и го помолиха да се успокои, не можеше да се отрече, че гневните му изблици понижиха настроението. С едно подобно начало

пътуването до Тенерифе, на което толкова се бяха радвали, нямаше как да стане перфектно. Не и така перфектно, както бяха свикнали винаги да им се подреждат нещата. Освен това тълпите непознати хора около тях ги притесняваха.

Когато най-накрая се настаниха по стаите си, решиха набързо да слязат до басейна, докато още не беше станало късно. За сметка на това, че някои дреболии не бяха протекли съвсем както трябва този първи ден, поне можеха да си позволят малко средиземноморски лукс. После щяха да излязат да вечерят навън. След кратка дискусия стана ясно, че ще потърсят някое уютно заведение в близкото село, вместо да вечерят в хотелския ресторант. Така възможността да изследват хотелското меню беше отложена за следващия път. Тази първа вечер трябваше да бъде специална.

Идеята беше основно на Сигмунд. Той вече си представяше малката таверна (ако в тази страна на това така му се казваше), с маса отвън, запалени свещи в бутилки, шампанско в чашите и шума на приборя от близкия плаж. Сигмунд без съмнение беше най-големият романтик сред тях. Беше влюбен в самата мисъл, че за първи път е на почивка на Юг и не трябваше да се допуска нещо да му развали настроението. Той често гледаше на обкръжението си като на заден фон на чувствата, които го вълнуваха в момента, и това понякога го правеше доста безпристрастен към емоциите на останалите. Другите биха предпочели да вечерят в хотела. Особено момичетата бяха на мнение, че ще бъде по-разумно да изчакат с разходките до селото, преди да са го поогледали малко на дневна светлина. Само че нищо не можеше да спре Сигмунд, а и ентусиазмът му беше заразен.

Разположението на лампите около басейна караше тропическите растения от терасата да хвърлят дълги и многообразни сенки, които сякаш се преплитаха и образуваха тайнствена джунгла в сумрака зад осветената площ. Каква прекрасна екзотика! Около обляния от светлина бар отстрани на басейна се бяха събрали две-три групички туристи и оживено разговаряха.

Четиримата оставиха хавлиите и скочиха във водата. Момичетата отначало малко трепереха — беше вече осем часа вечерта, но въпреки това им беше приятно. Момчетата се впуснаха в надпревара по диагонала, макар и да нямаше никакво съмнение в изхода — във водата Сигмунд беше непобедим.

Докато двамата беснееха и се боричкаха, Хана и Селма излязоха и се настаняха на ръба на басейна. Бързо им стана студено и след като се изсушиха с хавлиите, Хана запали цигара. Селма седеше и се вслушваше в пръхтенето на кавалерите и си мислеше, че всъщност не обичаше да се къпе заедно със Сигмунд. По-точно не и харесваше начина, по който той винаги окупираше всяко място за къпане. Издълженото му, мускулесто тяло, също като на плувец или гмуркач, големият му замах и шумните му начинания сякаш изпълваха цялото водно пространство и прогонваха всички останали, които може би също искаха да се насладят на това. Малко бяха нещата, които Селма обичаше повече от това да поплува спокойно в приятно топла вода. Наслаждаваше се на чувството изцяло да се слее с чуждия елемент, на свободното, безтегловно състояние, на ритмичните движения, така естествени и леки, че ѝ се струваше, че може да продължи вечно, без да се измори или схване. Обожаваше това чувство! Същевременно цялото ѝ удоволствие се разваляше всеки път, когато се къпеше със Сигмунд, заради ефектните му номера във водата, постоянните му подкани за един или друг вид надпревари и игри, гмуркане и хвърляне на топка. Шумното му пляскане и пръскане я дразнеше... Радостта му я дразнеше. Беше толкова по-различна от нейната, толкова гръмогласна и узурпираща!

— Внимание! — измърмори Хана полугласно. Две мъжки фигури, една висока и една ниска, се бяха отделили от групичката на бара и вървейки бавно покрай басейна, с леко несигурна стъпка се насочваха към тях. Още от разстояние чуха единият почти като за предупреждение да подвиква на шведски: „Скивай мацките“. Когато се изравниха с момичетата, по-ниският безцеремонно плъзна погледа си по телата им и докато мазно им се усмихваше, поздрави: — Добър вечер, момиченца, страшно време, а!

Те не отговориха и мъжете отминаха, без да спират, но след като се бяха отдалечили на няколко крачки, ясно чуха настоящия, почти разгорещен глас на ниския, възпълен мъж:

— По дяволите, к'ви мацки, а? К'во ще кажеш, а...?

— Какви мацки, бе...? — само избоботи другият.

— Абе не видя ли мацките? — настоя ниският — Майко, к'ви крака! И к'ви гърди! Ела, ще те запозная...

— А, не, не, не! Никви женски тая вечер! — запротестира другият и бутна ръката на ниския от рамото си.

Така двете крещящо ярки ризи изчезнаха по пътеката в тъмнината и момичетата най-после дадоха воля на смеха си.

— Ей сега вече ни излезе късметът! — изхлипа Хана. — Майко! К’ви крака, к’ви гърди...! Какъв джентълмен казвам пък аз.

— Нито ден под тридесет и пет! — констатира Селма. — И нито сантиметър над метър шестдесет и пет...

— А и биреното му шкембе!

— Уф, ти пък така внимателно ли го огледа?

— Как им стиска на такива! За какви въобще се мислят?! Колко често смяташ, че му се връзват на подобни представления?

— Стига бе, представяш ли си...?

— Ама че гнусотия! — Хана се задъхваше от смях. Беше доста добре оформена и по принцип нямаше нищо против да я заглеждат и да ѝ се възхищават, а и беше свикнала на това от къщи, макар и по малко по-различен, по-сигурен начин — като приятелката на Харалд. Според нея Харалд дори беше малко прекалено трезв и сдържан в това отношение. Освен това трябваше да си признае, че него сексът не го вълнуваше толкова, колкото нея. Не че не се стараеше, но за него сексът сякаш беше нещо, което трябваше да се свърши, за да може да се занимава с по-важни работи, като например да си пише домашните, да отиде на кино или да се обади на приятели. Докато тя се наслаждаваше на интимните моменти още от първото докосване. Изострените ѝ сетива, емоцията и очакването на това, което щеше да последва, сякаш караха времето да спира. Една ласка, която траеше секунда, ѝ се струваше като цяла вечност и това, което следваше — макар и да го желаше, да тръпнеше и въздишаше по него — идваше винаги твърде рано. Можеше да си почива, на което и да е стъпалце от стълбата на сладостта и да се чувства изпълнена и щастлива. За късмет природата беше щедра към нея и още при първите непохватни опити ѝ беше показала как накрая да си достави удовлетворение, дори и с неопитно младо момче. Хана усети колко ѝ е приятно да седи полугола в тъмното и да усеща нежния вечерен въздух. Надяваше се Харалд скоро да преодолее напрежението, което го измъчваше през цялото време покрай изпитите, и да започне пак да се интересува от нея. В последно време нямаше много контакт между тях — истински контакт.

Тя го забелязваше по тръпката, която преминаваше през тялото ѝ всеки път, когато сетивата ѝ долавяха нещо, което напомняше на еротика. Можеше да бъде миризмата на афтършейв, примесена със следа от пот, няколко косъма, подаващи се от разкопчаната риза, веригата на часовник около едрата мъжка китка. Можеше да го усети и като впиеше зъби в някоя праскова или директно, както се беше случило днес, докато заедно с тълпата туристи чакаха да се качат в автобуса на летището и видя две кучета, които се сношаваха. Трябваше да отвърне поглед...

Селма беше едновременно раздражена и възбудена, но най-вече раздражена заради това, че беше така възбудена. Наистина нямаше причина толкова да се ядосва — двама пияни туристи... Но си беше малко неприятно да те зяпат така... Беше усетила погледа на niskия дебелак като докосване, като ръце по тялото си и след това се почувства омърсена, почти унижена по един начин, който, ако трябваше да си признае, едновременно ѝ се нравеше и я отблъскваше. И това, което най-много я дразнеше, беше, че колкото повече растеше възмуцението ѝ от двамата противни мъже и безвкуските им забележки, толкова повече растеше насладата ѝ да се смее на висок глас. Имаше нещо толкова странно облекчаващо в един възпълен нисък мъж, който просто спираше и зяпаше и зяпаше гърдите ѝ, докато само побутваше приятеля си настрана и обясняваше: „Гледай! К’ви гърди само!“.

На Селма малко беше започнало да ѝ писва от целия този разкрасяващ, романтичен ореол, с който обгръщаха сексуалността. За нея прехвалената рамка все по-малко и по-малко се връзваше със съдържанието. Сексът такъв, какъвто си го беше представяла, и такъв, какъвто го бе изживяла, бяха две съвсем различни неща. И когато сега съвсем неочаквано се сблъска с една директна, груба, примитивна и сексистска реакция, породена от собствената ѝ младост и красота — същите тези младост и красота, от които приятелят ѝ също така примитивно и егоистично се възползваше (настроението ѝ в момента я изкушаваше за подобно твърдение), но под прикритието на любов, възхищение и идилия — не можеше да потисне дивия си и облекчаващ смях! Затова, когато момчетата най-после доплуваха до тях и ги попитаха дали не искат да пийнат нещо на бара, преди да се приготвят

за вечеря, Селма сърдито отказа, грабна хавлията и ключовете за стаята и си тръгна.

Селото беше по-далеч, отколкото им се беше сторило на идване с автобуса. Портиерът в хотела ги посъветва да си вземат такси, но те сметнаха, че четирима здрави младежи без проблем ще могат да повървят малко и му се присмяха.

По-късно, вървейки по неосветения път, може би малко съжалиха. Чакълът се забиваше в тънката кожа на белите, високи обувки на момичетата, а колите, които свистяха покрай тях с луда скорост, почти ги изтикваха в канавката. Въпреки това благодарение на заразния ентузиазъм на Сигмунд — „Усещате ли въздуха? Ухае на див розмарин!“ — и на флашката на Харалд успяха да поддържат градуса на настроението.

Когато най-накрая се добраха до целта, се оказа, че намирането на идеалното местно заведение също не е така лесна задача. Селото от своя страна нямаше много общо с някое живописно испанско рибарско селце. По-скоро приличаше на курорт, където от двете страни на широката главна улица бяха струпани малки хотели, почивни станции и модерни магазини. Първото място, към което се насочиха, беше затворено. Една нечетливо написана бележка на вратата разясняваше защо. Второто беше препълнено, а и келнерът не можа да им обясни колко време ще трябва да чакат, докато се освободи маса. „Още по-добре“ — измърмори Сигмунд, тъй като и на двете места нямаше маси отвън.

Затова пък имаха късмет в третото заведение, което разполагаше с голяма тераса. Не беше съвсем малката местна таверна (ако в тази страна на това така му се казваше), която си бяха представяли, ами ресторантът на хотел „Гранада“ с меню на английски, немски, френски, италиански и шведски, но поне гледаше към морето и човек можеше да долови шума на прибоя някъде долу, в тъмнината. Въпреки че бяха единствените на терасата и че стана по-студено, отколкото бяха очаквали, невероятно евтиното червено вино, което поръчваха в големи количества, им помогна да поддържат високия градус на настроението и телата си. След като свършиха с вечерята и платиха, свалиха обувките си и слязоха на плажа. Беше толкова тъмно, че чак не се виждаше къде точно започва водата. Сигмунд и Хана влязоха и се измокриха до над коленете, когато една вълна се разби в тях, докато те

стояха смаяни и ослепени от вихъра на пяната и трябваше да се вкопчат един в друг, за да не паднат. Смехът им кънтеше още дълго след като бяха излезли на сухия пясък.

Продължаваха да се смеят и когато помолиха шофьора на таксито на път за хотела да спре, за да може Харалд да се облекчи в канавката. Сигмунд се смя най-много. За него първият ден от почивката им, въпреки всичко, беше протекъл отлично.

Следващите дни преминаха изцяло според очакванията. Ставаха късно, закусваха на хотелската тераса — отказаха се от романтичната идея да си приготвят закуска за двама на балкона още след втория ден и с плажните принадлежности под мишница извървяваха стотината метра до плажа. „В проспекта пишеше двеста метра, но са най-малко четиристотин. Най-малко“ — констатира Селма.

Беше средата на май и водата още не беше съвсем топла. „И пак е много по-добре от норвежкото лято“ — твърдеше Сигмунд и непрекъснато поощряваше другите да влизат с него в морето. Те повече предпочитаха да се излежават на слънце или под сянката на чадъра, или пък да висят в кафенето на плажа с някоя разхладителна напитка. Селма беше типична севернячка, с бледа кожа и от страх да не изгори прекарваше по-голямата част от времето в това да се маже с плажно мляко. Хана беше по-мургава и не даваше пет пари за защитни кремове. Тя бързо доби тен, който идеално се подчертаваше от жълтия й бански. Само дето често изглеждаше унесена и леко разсеяна, освен когато не се въртеше покрай Харалд, стараейки се да го ободри, а от това определено имаше нужда, тъй като той очевидно не беше в най-доброто си настроение. Когато не се занимаваше с това да щрака с фотоапарата си каквото му попадне пред обектива, най-вече приятелите и природата — фотографията беше негова страст — Харалд обикновено седеше на сянка с една студена *serveza*^[1] в ръка и иронично оглеждаше местността: „Само си представете какво би могъл да направи някой усърден предприемач с един добре обмислен строителен план от този район. А тези жабари тук — освен ако не са били някои германци или шведи — дето безразборно са нахвърляли един хотел тук, един там, а помежду им са пръснали бунгала и хасиенди...“

Обикновено обядваха на хотелската тераса заедно с останалите от тяхната група, а след това се оттегляха по стаите си за типичната

южняшка сиеста. „Една хубава, дълга сиеста“ — натъртваше Сигмунд, преди да стане от масата и да последва Селма, която вече бързаше напред. Стомахът ѝ се беше разстроил още след първата вечеря. Харалд и Хана не ставаха от масата, преди той да изпие и последната капка вино. Ако тя поставеше ръка на рамото му и усмихнато го попиташе как се чувства, вместо отговор получаваше само някоя гримаса и нечленоразделно сумтене. Не беше спал с нея от седмицата преди изпитите и това сериозно започваше да я притеснява. Но можеше ли да подхване темата и да зададе такъв въпрос на едно момче...?

Следобедните часове при басейна минаваха твърде бързо. Когато палмите започнеха да хвърлят дълги сенки по терасата и откъм бара се разнасяха гръмогласните песни на немците, означаваше, че е време да се приберат по стаите си, за да се приготвят и решат как да прекарат вечерта. Този момент, кулминационен за повечето почиващи, които, след като през цялото време се бяха пекли на плажа, се радваха, че краят на един прекрасен ден ни най-малко не означава края на денонощието, беше за Селма, Сигмунд, Хана и Харалд един странен антиклимакс. Почнеше ли да се здрачава, всеки един от тях по свой начин се чувстваше жалък и изоставен, макар хотелът да беше препълнен и по всички тераси, на рецепцията и в ресторанта да гъмжеше от народ: радостни, ентузиазираш, жадни за слънце туристи като самите тях, развълнувани в очакване на напълно предсказуемите — и поради това особено удовлетворителни — преживявания по време на почивката.

Селма и Сигмунд, Хана и Харалд бяха пламнали от слънцето и баните, но не се чувстваха ни най-малко изпълнени от преживяното през деня, нито пък тръпнеха в очакване при мисълта за вечерните приключения: нов ресторант с непознато и интересно меню, евентуално дискотека или някой приятен бар, декориран с рибарски мрежи и истински миди. Дори и да можеха да се радват на всичко това, сякаш все пак нещо ги смущаваше. И това „нещо“ беше фактът, че по цял ден се разхождаха из хотела, по плажа, терасата или покрай басейна и се чувстваха невидими.

А не бяха свикнали да е така. У дома беше обратното. Там им обръщаха внимание, възхищаваха им се и дори им завиждаха, защото бяха специални и единствени. Там бяха най-красивите и успешни

двойки и дори се бяха шегували помежду си, че би било добре да отидат някъде, където никой не ги познава и където ще могат „да правят каквото си искат, без веднага да почнат да ги обсъждат.“ Сега бяха тук, където беше пълно с хора, които не ги познаваха и които очевидно нямаха и най-малкия интерес да се запознаят с тях, и изведнъж се почувстваха самотни. Другите явно просто не ги забелязваха. А и защо им беше да го правят? В хотела имаше стотици туристи, повечето на средна възраст, но и доста млади хора и двойки. Модерни, самоуверени и състоятелни младежи в скъпи маркови дрехи, които, разхождайки се наоколо, гледаха така да уловят възхищението на околните, както когато човек мимоходом хвърля бегъл поглед в огледалото — с безчувствено, пресметливо изражение. Тук Селма и Сигмунд, Хана и Харалд имаха равностойна конкуренция — нещо, с което не бяха свикнали.

Тази анонимност измъчваше всеки един от тях по различен начин. Въпреки че не бяха правили каквито и да е опити да завържат запознанство с някой от групата или хотела — нали вечно смятаха, че са друга категория хора, а не някакви си обикновени, скучни туристи — това, че автоматично не се превръщаха в център на внимание, както бяха свикнали, караше всеки един от тях тайно да се пита, дали нещо със самия него не беше наред.

Най-лошото бе, че подобни съмнения започнаха да обтягат и добрите отношения помежду им: а може би нещо с другите трима не беше както трябва и разваляше цялостното впечатление, което оставяха? Или с други думи, както Харалд със сигурност би го формулирал с типичния си сарказъм, „нещо, което понижаваше средния им успех“? Дори след една седмица слънце и впечатляващо количество изпразнени бутилки вино, той още не можеше да се отърси от глождещото го съмнение в собственото му представяне на изпитите. То лежеше в дъното на лошото му настроение, маскирано като раздразнение от „лекомислието“ на останалите. На тях малко започваше да им писва от постоянните му спекулации относно резултатите, а и от пиянството му, което вече на няколко пъти ги поставяше в неудобни ситуации.

Хана, която почти беше на път да се откаже от надеждата, че той най-накрая ще излезе от размишленията си и пак ще започне да ѝ обръща внимание, междуременно се печеше по монокини, както на

плажа, така и до басейна. На Селма това ѝ се струваше неуместно и не си замълча. Поне не пред Сигмунд. „Абсолютно вулгарно и евтино — изрази се тя. — Единственото, което постига, е, че ѝ се лепят пияните шведи.“ В действителност доста жени се печеха по монокини, така че Хана не беше предизвикала кой знае каква видима сензация. Сигмунд от своя страна тайно се възхищаваше на гърдите ѝ и отговори, че може би няма да е зле и Селма да последва примера ѝ, вместо да се прави на монахиня. Тази му реакция я накара да побеснее и с още по-голяма решителност да запази горницето си.

В действителност тя не беше надарена като Хана и заради това смяташе, че Сигмунд поне можеше да я подкрепи по този въпрос, вместо да зяпа като невидял.

Селма беше резервирана пред останалите, но пък за това нямаше задръжки, когато със Сигмунд бяха сами в стаята си и колкото повече забелязваше интереса му към гърдите на Хана, толкова повече растяха усърдието и изобретателността ѝ. Резултатът беше една трескава сексуална активност с почти автоматична редовност — всяка вечер, всяка сутрин, всеки следобед. При това смътното, изцяло неприветствано впечатление от милия, добър и хубав Сигмунд като егоистичен мачо, имаше достатъчно повод да се затвърди. Той не подозираше какво се крие зад енергичността ѝ и отдаваше еротичния им прогрес на южния климат и ваканцията, провъзгласявайки ги за перфектните условия за млади и влюбени хора. Засега от всички Сигмунд имаше най-малко причини да се оплаква, макар и излетът им до нудисткия плаж, който се намираще на около половин час с кола надолу по крайбрежието, да се провали. На него му се искаше да бяха отишли. Можеха да наемат кола за един ден и да поразгледат острова. Хана също прояви желание и това беше достатъчно да накара Селма решително да се противопостави. Харалд пък и без това не искаше да си нарушава удобния режим със студена бира на плажното барче, обяд и вино на терасата и един дълъг следобеден сън в стаята, който му беше необходим, за да изтрезнее, докато Хана лежеше до него и само слушаше стоновете и въздишките, долитащи от съседната стая.

Така по средата на слънчевата им почивка помежду им се прокрадна една хладна сянка на досада и неопределимо, но изцяло взаимно раздражение. Без да разбират защо и без всъщност да има

ясна причина, вече почти бяха започнали да не се харесват. Но това настроение не намери конкретен израз преди случката с огърлицата.

Един следобед, вместо да стоят при басейна, слязоха до селото, за да огледат малко магазините. На витрината на един златар, между стандартната, типично туристическа стока, забелязаха една наистина красива коралова огърлица. Импулсивен, какъвто си беше, Сигмунд наивно възкликна: „Страшно е красива! Хана непременно трябва да си я купи!“.

Това беше възможно най-неподходящата реплика във възможно най-неподходящия момент. Предишния ден Селма в отчаянието си пропусна плажното мляко между 12 и 4 и сега лицето и шията ѝ бяха жестоко зачервени. Беше се опитала, доколкото може да прикрие окаяното си положение с пудра и крем, но все пак едва ли в момента можеше да се намери нещо по-неподходящо за пламналото ѝ деколте от едно огненочервено колие. Но дори и да не беше така, не беше работа на Сигмунд да избира огърлици на приятелката ѝ, все едно е най-естественото нещо на света. Най-вече защото беше очевидно, че коралът идеално би отивал на гъшия врат и прекрасния, златистокафяв тен на Хана...

Сигмунд обаче не се усети и продължи, като настоя да влязат в магазина, за да може Хана да пробва огърлицата. Той дори собственооръчно ѝ я сложи и закопча на гърба ѝ, а тя се изпъна леко назад, за да може да види и двамата в огледалото, което продавачът държеше пред тях и се засмя, въпреки че нямаше нищо смешно. Сигмунд, на когото винаги липсваше тактичността да се усети кога е време да престане, сега настояваше, че Хана трябва да купи колието, което толкова ѝ отиваше и което не беше никак скъпо. Той дори ѝ предложи да ѝ услужи с пари, след като се оказа, че нито тя, нито Харалд имаха в себе си достатъчно.

Тук чашата преля. На Селма ѝ се зави свят и реши да си вземе такси и веднага да се прибере в хотела. Не, нямало смисъл Сигмунд да идва с нея, защото тя само искала да си легне, наистина не се чувствала добре — явно всичко било от слънцето. Те можели да продължат разходката си и без нея... Така и направиха и в интерес на истината с облекчение, защото барометърът на настроението у Селма напоследък сочеше единствено между „променливо“ и „буря“.

Получи се странен следобед — нали не бяха свикнали да остават само тримата. Отначало бяха доста развеселени, смееха се и се шегуваха, но после стана трудно да намерят за какво да си говорят. Известно време седяха в едно кафене, където Хана всеки пет минути опипваше новопридобитото си колие и търсеше потвърждение колко добре ѝ седи vis-a-vis в огледалните стъкла или във възхищението на кавалерите си. Харалд се отдаде на това да се удивлява на уникалния усет на испанските келнери да се навъртат около масата им точно в момента, когато и той се усещаше, че му се иска още една студена бира. Междувременно щракаше с фотоапарата Сигмунд, Хана и кадри от уличния живот.

Часовете се нижеха и при здрач, студените бири вече бяха станали много, така че когато Сигмунд предложи да потърсят някой приятен ресторант за вечеря, Харалд вече беше в заядливата си фаза и го нарече, „мръсен задник“. След това като че ли най-му се искаше да намери къде да си легне. Затова го напъхаха в едно такси и го изпратиха обратно в хотела. Сега бяха сами.

Естествено Хана и Сигмунд бяха оставали сами и преди. Но не и на Тенерифе, на почивка, в едно селце, което поне привечер, на светлината на уличните лампи изглеждаше уютно и живописно, с нежния вятър, галещ пламналата от слънцето кожа през леките им летни дрехи. Не, това вече беше една много особена ситуация. И двамата го чувстваха, но им липсваха думи да го изкажат. Затова мълчаха и се наслаждаваха на всяка минута. И когато случайно минаха покрай малкия ресторант, където бяха вечеряли първия път — бяха минали само 8 дена, а им се струваха като 8 седмици! — и видяха, че беше отворен, почувстваха такова въодушевление, че веднага решиха да влязат, обзети от ентузиазъм и в очакване на нещо, което сякаш отдавна бяха жадували и което щеше да се случи точно тук, точно тази вечер. Когато се оказа, че ресторантът имаше и малка тераса на покрива, където намериха маса под гъстата асма на току-що разлистилата се лоза и където не им се налагаше да слушат нервните опасения на Селма от испанската храна, нито пък нетърпеливите викове на Харалд за още пиене, които само биха заглушили тихия звън на китара, долитащ от долния етаж и шума на вълните, разбиващи се на тъмния плаж под тях, да, точно тогава Сигмунд погледна Хана, която седеше насреща му толкова красива, колкото никога не я беше

виждал преди и почти развълнувано си помисли, че за първи път изживяваше истинското приключение, точно такава, каквото приключението по време на една средиземноморска ваканция изглеждаше в представите и мечтите му.

Сигмунд беше влюбен. Беше влюбен в Селма — никой да не си и помисля нещо друго! Беше влюбен в нея с цялото си вярно сърце или по-точно вярното му сърце не можеше да си представи да не е така. Но той беше влюбен и в този остров, в слънцето, в морето и плажа, в селото, в ресторанта, да, беше дори малко влюбен в келнерите, които бяха толкова вежливи и приветливи, макар и да се мотаеха с поръчката. Преди всичко обаче Сигмунд беше влюбен в собствената си влюбеност във всички тези неща. Нали беше естет и романтик — нещо, което го правеше жестоко опасен за обкръжаващите го, тази вечер в лицето на Хана.

Сигмунд не беше влюбен в Хана. Във всеки случай още не знаеше, че е на път да се влюби в нея. Но така както седеше насреща му, сияеща и красива, с ново колие, което той лично беше избрал и с което пряко беше допринесъл за красотата ѝ и така както заемаше мястото си в перфектната картина на перфектното тет-а-тет в перфектния испански ресторант една перфектна, топла, ухаеща вечер в началото на лятото, тя стана част от неговото приключение, изцяло както си го беше представял и както го изпитваше с всичките си сетива точно в този момент. Обзе го такава благодарност, че за миг очите му се просълзиха. Той положи ръка върху нейната, притисна я леко и усети топлата, устойчива еластичност под гладката ѝ кожа. Беше толкова реално и близко, че го полазиха тръпки, които накараха мечтите му да избледнеят.

Потръпна и когато тя постави ръката си върху неговата и също я стисна, но почти жадно, като че ли единствено допирът на кожата им можеше да изрази това, за което никой от двамата не намираше думи в момента.

Допирът наистина можа. Затова останаха да стоят така.

Докато по-късно, доста по-късно, бавно се изкачваха по пътеката, водеща откъм плажа, Сигмунд почувства, че изцяло беше изгубил контрола над това, което считаше за реалност. Идеше му да плаче и да се смее едновременно. Така, както преди малко едновременно се беше смял и плакал „в прегръдките на Хана“ — както

с характерния за него литературен изказ беше определил непохватния секс, който току-що бяха правили върху влажния пясък. Беше едновременно хубаво и плашещо. Хубаво, защото Хана беше красива и любвеобилна жена, която „му се отдаде“ — още един книжовен израз, който звучеше добре, но не се покриваше съвсем с реалността — с отзивчивост и увереност, с каквито той през цялата си кратка еротична кариера никога не се беше сблъсквал. Плашещо, защото ентузиазмът и апетитът ѝ, толкова по-различни от по-скоро безрадостните и пресметнати маневри на Селма, за няколко секунди го бяха накарали изцяло да забрави личността си и всички възгледи и очаквания, които свързваше с нея в собствените си представи. За един кратък момент Сигмунд беше единствено и само любещият мъж — диво и непредсказуемо състояние, като обладан от демона на страстта. Беше почувствал как пропастта на любовта се разтваря под краката му, поглъща го и след зашеметяващо пропадане го изхвърля извън всички раншни, разумни пропорции и отношения и единствената му опорна точка, единственият му пристан в експлодиращата вселена беше тя, Хана, нейната близост и безграничното ѝ желание да го приеме, да го прегръща и притиска в обятията си. И той се вкопчи в нея, хлипайки, заплепен и ужасен.

На Сигмунд досега не му се беше случвало да изгуби контрол. Момчета като него, с порядъчен произход и порядъчно обкръжение, никога не губеха контрол. Случваше им се да се „отпуснат“, това да, но никога неконтролируемо, необратимо, така че да прекратят ясно очертаните граници на „допустимото“. А Сигмунд беше направил именно това. Беше излязъл далеч извън границите. Толкова далеч, че не можеше да си представи как ще се върне обратно. И дори не знаеше дали въобще иска да се върне. Затова се обърна към Хана, която вървеше плътно притисната до него и стискаше ръката му: „Нали не трябва веднага да се прибираме?“ — дори говорът, който иначе можеше да нормализира всичко, сега внезапно го беше напуснал.

Хана само стисна ръката му още по-силно. Какво можеше да каже? Нямаше нужда от отговор. Той беше по кожата ѝ, устните, в тежките, топли вълни от благодарност, които я заливаха при всяка крачка: Хана беше намерила мъжа, който винаги беше искала. Не можеше да го изрази, в момента още не. Но беше сигурна. Тялото и беше сигурно и в момента нищо не можеше да наруши тази увереност.

Същата вечер се случи още нещо забележително.

Селма се събуди рязко, след неспокоен сън, с дрехите върху леглото. Видя, че часът беше почти единадесет и половина и че Сигмунд още го нямаше. Неразположението от следобед беше изчезнало и сега се чувстваше доста свежа. По всяка вероятност благодарение на хапчетата, които бе получила в селската аптека и бе взела, преди да си легне. През стената — която явно беше от хартия! — дочу добре познатото хъркане на Харалд. Значи той си спеше сладко в стаята, а Сигмунд още го нямаше.

Тя полежа така още няколко минути и след това решително стана. Не издържаше да стои сама в тази стая! Още преди да се усети вече беше в банята и се оправяше. После мина през коридора и слезе към подземния етаж, където се намираше ресторант дискотеката на хотела. С всяка крачка думкането на музиката се усилваше.

Всъщност Селма не обичаше много да танцува. Но сега искаше! Заведението беше полутъмно и пълно с хора. Отиде до бара и си поръча чаша вино. В огледалата зад плота констатира, че изгарянето беше позатихнало и не изглеждаше толкова зачервена. С чашата в ръка ѝ беше по-лесно да наблюдава хората, а тъмнината ѝ позволяваше някак си да усети контакта с тях. Някои лица ѝ бяха познати от ресторанта и басейна. Изпълни я усещането, че леко и необвързващо е част от това общество. Изведнъж ѝ стана ясно каква свобода предлагаше анонимността — сам да си този, който наблюдава, а не вечно наблюдаваният.

Веднага прие още първата покана за танц и в следващия половин час танцува с много други. Начинът, по който танцуваха тук, беше различен от този, с който беше свикнала. Хората не се допираха — или пък ако го правеха, танцуваха наистина тотално притиснати един до друг, като в прегръдка — ами се движеха свободно. Всеки намираще своя ритъм и стъпка, вдъхновен от музиката, която идваше откъм малкия подиум, осветен от ярки, въртящи се прожектори в различни цветове и където един млад, потен мъж в искрящо от пайети яке сменяше плочите и изливаше потоци от неразбираеми думи в микрофона.

Музиката беше заглушително силна и затова беше невъзможно да се говори с човека, с когото танцуваш. На Селма това също ѝ бе добре дошло, тъй като трудно ѝ се отдаваше да води непринудени

разговори. И този начин да танцуваш с някого, без всъщност да танцувате заедно, също ѝ се струваше непринуден, облекчаващ и дори опияняващ! Възможността за избор дали да допреш партньора си или не, да го прегърнеш или не, да го оставиш да сложи ръце на раменете или кръста ти и да се притисне до теб или с едно мигновено танцувално извъртане да избегнеш натрапчивостта му — всичко това даваше на Селма непознатото досега усещане за свобода и чувството, че контролът е изцяло в нейни ръце.

Тя прие и дори когато ниският, дебел швед се появи и прекомерно галантно я покани да танцуват. Той веднага недвусмислено лепна ръцете си на бедрата ѝ и я притисна толкова силно, че усети твърдия му и издут като топка корем, но въпреки това за малко му го позволи, защото знаеше, че няма нищо по-лесно от това да се освободи от хватката му, тук, сред безучастната тълпа хора, която ритмично се поклащаше в сумрака и където никой никого не познаваше, нито пък искаше да познава и където никой никого не следеше, нито пък му пукаше дали го следят.

Затова невъзмутимо го остави да изкрещи в ухото ѝ посланието си за норвежките, които били „най-красивите и сексапилни жени“. Освен това имал „една бутилка испански коняк в стаята“, така че ако иска... Но тя не искаше и го отблъсна от себе си, макар и малко да я възбуждаше мисълта, че някакъв почти двойно по-стар, една глава по-нисък, дебел тип, който по никакъв начин не я привличаше или ѝ харесваше и когото всеки момент можеше да размаже като въшка под тока си, я опипваше стенещ, като че ли тялото ѝ беше някакъв свят храм, където можеше да намери спасение, тук, наред гъмжилото от хора, където всеки можеше да ги види.

Следващият беше един симпатичен, но лаконичен млад испанец, с блестяща усмивка и ослепително бяла риза, който с достойнство я води няколко приятни танца, макар и явно да му костваше усилия да съдържа темперамента си. Тази сдържаност я накара отново да почувства наглите ръце на шведа като жигосване по тялото си. Затова когато испанецът на ужасен английски я попита дали иска да излязат малко навън да си поемат чист въздух, тя веднага се съгласи.

Минаха под високите, ухаещи жасминови храсти и се насочиха към дъното на градината, където имаше закрыта беседка с маси и пейки. Седнаха на една от тях и докато той страстно целуваше врата,

раменете и устата ѝ и през цялото време мърмореше нещо на своя си език, отчасти примесен със странния му английски, тя разкопча ципа на панталона и извади члена му — действие, което вече добре беше отработила. Само с няколко резки и уверени движения на ръката тя окончателно се справи с него и възбудата му. След това сметна, че е време да си тръгва и го остави полулегнал, полуседнал, пъшкащ и стенещ, опитвайки се да я извика обратно.

„Контрол!“ — помисли си Селма като в транс и с решителна крачка се отправи към нощния клуб.

---

[1] serveza — на испански, бира. — Б.пр. ↑

3

Когато Селма и Сигмунд и Хана и Харалд се върнаха от ваканцията си в Тенерифе, всички бяха единодушни, че изглеждаха още по-сплотени и задружни от преди.

Така си и беше. Преживяванията на острова бяха създали нови връзки помежду им и допълнително ги бяха обединили. Това, което имаше вид на още по-голяма довереност и симпатия, в действителност беше едно ново съглашение помежду им. Сега спойката им изглеждаше толкова здрава, че чак придобиваше чертите на съзаклятие. Четиримата като че ли се бяха съюзили, сключили неписан пакт да пазят тайна като съучастници в нещо ужасно, което ги беше разтърсило из основи и което никой никога не трябваше да узнае. И за което никога не можеха да говорят открито помежду си. Защото за разкрития или разчистване на сметки и дума не можеше да става. Просто имаше нещо и то ги караше да усещат неопределима заплаха.

Така те силно стискаха ръцете си и се усмихваха, с блестящи зъби и почерняли от слънцето лица, когато бяха заедно с приятели, докато в действителност водеха тежка и безнадеждна вътрешна борба да се завърнат обратно към нормалния си живот. Трябваше да реконструират предишния климат, външния и вътрешния, такъв, какъвто беше само допреди две седмици, преди да отпътуват, когато бяха най-красивите, най-обсъжданите и обичани двойки в града.

Разбира се, все още бяха такива. Но нищо не беше останало непроменено. Бяха изминали две седмици — дълъг период за задъханото времеброене на любовта. Пролетта се беше превърнала в лято и времето вече беше хубаво и тук. Млади хора се разхождаха навън в светли летни дрехи, руси и почернели от слънцето, готови да приемат предизвикателството да покажат любовта си пред целия свят и по този начин да задоволят собствената си и чуждата нужда от сладникава, хармонична, младежка еротика.

През това време Селма и Сигмунд, Хана и Харалд се бореха с чувството, че беше настъпила необратима промяна. Собственото им виждане за себе си като свършената двойка от приказките, което

толкова бяха боготворили, беше изчезнало. Но това не беше най-лошото. Нямаше я перфектността. Беше помрачена и опетнена от събитията в Тенерифе, които те не можеха да забравят, колкото и да се опитваха, тук, вкъщи, сред добре познатата им обстановка, с добре познатите им потвърждения от всички страни, които така им бяха липсвали по време на ваканцията — потвържденията, че точно тяхната любов беше перфектна, в перфектната рамка.

„Защото какво е любовта без стремежа към съвършенство?“ — се питаше Сигмунд, правейки опит да не мисли за Хана или поне не тогава, когато освобождаваше натрупалия се копнеж при Селма, която пък се отнасяше с все по-голямо безразличие към изтерзаните му усилия. Те никога, никога не бяха успявали да я въодушевят, така че защо ѝ трябваше да продължава да се преструва пред себе си и пред него? Вместо това тя беше започнала да се отдава на тайните си фантазии, че живее като луксозна проститутка в Париж. Така по време на унесените моменти, усамотена в стаята си, горяща от възбуда и почервеняла от срам, тя се самозадоволяваше.

Хана пък се опитваше поне във фантазията си да припише на все така пасивния и безразличен Харалд някои от най-добрите качества на Сигмунд: неговия ентузиазъм, чувствителност, физическа сила и издръжливост, които бяха оставили цяла съкровищница от топли, страстни следи, запечатани в сетивата ѝ.

Харалд си мислеше за бъдещето. А то го безпокоеше.

И когато резултатите най-накрая излязоха, се оказа, че притесненията му са били основателни. Без отличен по три от петте писмени изпита, можеше директно да забрави за инженерството в Трондхайм.

След това той сякаш съвсем се затвори в себе си и стана недостъпен за обкръжението си. Така една вечер Хана разбра, че не издържа повече.

Беше отишла у тях на гости, където пиха кафе и гледаха телевизия заедно с родителите му. След това се отправиха към приземния етаж, последвани от бодрото „Лека нощ!“ на майка му и баща му. Но той не искаше и да я докосне, въпреки че, облечена с една страхотна тънка блуза, седеше на дивана до него и си играеше с косата му (и откри — нима беше възможно! — че беше почнала да изтънява на темето). Едвам ѝ отговаряше, когато тя се опита да го заговори за

ежедневни неща. Беше достатъчно умна да не засяга сериозни теми като следване, планове за есента или въобще за бъдещето. Но през повечето време Харалд мълчеше, с изражение на лицето, сякаш най-му се искаше да остане сам.

Когато тя най-накрая в отчаянието си директно го попита дали въобще все още я обича, той за първи път тази вечер я погледна в очите, едновременно объркан и раздразнен, и измърмори:

„Наистина ли очакваш, че в момента имам отговор на този въпрос?“

Тогава тя си тръгна и отиде директно при Сигмунд. При милия и добър Сигмунд, който живееше само през няколко улици. Чувствителният Сигмунд, който веднага разбра какво я беше разстроило и укори Харалд за безсърдечието му. Внимателният Сигмунд, който по случайност беше сам в къщи и ѝ предложи успокоително питие от барчето на баща си. Хубавият, строен Сигмунд, с тяло, което така добре прилягаше на нейното, че въздухът се изпълваше с еротично напрежение, само като се доближаваха един до друг, колкото и да се правеха, че нищо не забелязват. Беше като електрическо поле, което изригваше във фонтан от искри всеки път, когато се докоснеха. Както и сега, когато я прегърна, за да я успокои и ръцете му, сякаш неподвластни на волята, се плъзнаха под блузата ѝ и нежно галеха гладките, меки извивки на гърба ѝ, набраздени единствено от презрамките на сutiена.

За късмет на Селма също внезапно ѝ се беше приискало да посети Сигмунд точно тази вечер.

Животът ѝ се беше раздвоил след почивката в Тенерифе. Отстрани всичко беше нормално. Абитуриентската мина много добре. Това, че резултатите от изпитите не се припокриха съвсем с очакванията ѝ, не беше кой знае каква трагедия за нея. И без това се беше настроила да изкара първата част от следването по медицина в чужбина, може би в Германия или Швейцария. Навсякъде, където се появяше със Сигмунд, всички отбелязваха колко много си подхождаха и колко влюбени изглеждаха.

В действителност Селма беше заключила емоционалния си живот в стаята си, където все повече се отдаваше на фантазиите си и намираще сексуално удовлетворение, което не можеше да се сравни с нищо от досегашните ѝ еротични преживявания. Проблемът беше, че

чувството на неудобство и вина беше също толкова сигурен резултат от тези упражнения, както и краткотрайният, екстазен момент на облекчение. И понеже отдавна беше изгубила надежда, че Сигмунд можеше да се превърне в достоен за импулсите ѝ обект, толкова по-важно беше станало да запази връзката си с него, тъй като тя олицетворяваше нормалното в живота ѝ. Благоприличието. Представителното. Животът на едно момиче такъв, какъвто трябваше да бъде в един малък провинциален град в Норвегия през шестдесет и седма.

Затова тази вечер ѝ се прииска да излезе, след един особено интензивен сеанс в стаята си, където си беше представяла, че е сама на пътешествие през Европа и че се люби с някакъв непознат в купето на влака. Почувства се толкова унижена и омърсена, че трябваше незабавно да се изкъпе и да отиде при Сигмунд, при неговата блажена нормалност.

Тя знаеше, че родителите му ги няма и затова мина директно през градината и влезе през верандата. Там, на пода зад вратата, го завари с Хана.

Следващото събитие беше, че бащата на Харалд получи инфаркт и почина. Излязоха наяве и някои нередности, когато един ревизор се зае с прегледа на счетоводните книги на фирмата, с цел да изчисли наличностите. Майката на Харалд беше разпоредила прегледа, но стана ясно, че укритите суми — най-вече данъци — бяха толкова големи, че след погасяването на заемите и глобите нямаше да им остане кой знае колко.

„Жалко — беше краткият ѝ коментар, — мислех си да разпродам всичко и да се преместя в Испания.“ Изказване, което дълбоко поразя Харалд. Не по-малко го потресе и фактът, че след погребението майка му отново беше започнала да пуши.

„А защо не? Пуших и преди да го срещна, но после ги отказах заради него. Липсвало ми е през всичките тези години. Сега, когато вече го няма, мога поне да си позволя някое удоволствие.“

Харалд не разбираше как майка му можеше да бъде толкова безчувствена към паметта на баща му. Като единствено дете беше много привързан към нея. Той все още я намираше за привлекателна и добре помнеше радостните, интимни моменти помежду им от времето, когато беше малък. Но сега я гледаше и усещаше, че би могъл да я мрази. Имаше нещо прелъстително и несигурно в женската красота, към която той знаеше, че има слабост и от която за в бъдеще трябваше да се пази. Нещо повърхностно, почти декадентско, се криеше в женската същност. Под красивата, сияйна външност се таеше брутална лекомисленост, която се проявяваше в момент на невнимание. Сега вече беше прозрял жените. Майка си също, и никога повече нямаше да се остави някоя жена да го омае, колкото и съблазнителна да беше. Никога!

На всичкото отгоре беше започнала да размества мебелите и много от ценните принадлежности, бокали и ловни трофеи на баща му, между тях и огромната лосова глава с десетократните рога, заминаха да събират праха на тавана. Харалд ясно си спомняше как като дете,

седейки в скута на баща си, често беше протягал ръце към лосовата глава, която царствено и гордо красеше стената.

За него поведението и действията на майка му се обясняваха с типичната женска неблагонадеждност и нелоялност и почти в знак на протест срещу тях той предприе една изключително решаваща стъпка: със съдействието на семейния адвокат, отговорника на работниците и доверения представител на служителите състави план за спасяване на фирмата. Това беше и единственият шанс за Харалд да запази поне една част от досегашния си нормален живот, макар и да беше за сметка на всичките му мечти за бъдещето, които засега трябваше да се отложат. Според плана, ежедневната дейност на фирмата щеше да се ръководи от отговорника, а адвокатът щеше да се заеме с финансите. През това време Харалд трябваше възможно най-бързо и подробно да се запознае с предприятието и да навлезе в бранша, за да може после да поеме управлението — решение, което изведнъж твърдо беше взел, сякаш за миг беше пораснал и преминал в лигата на възрастните. На практика за него това означаваше през деня да се учи във фирмата, а след това да ходи на вечерен курс по икономика и търговия.

Самите събития, а и въздействието, което имаха върху Харалд, направиха силно впечатление на приятелите му. Само в рамките на няколко седмици през това слънчево лято, между Енъовден и началото на ваканцията, почти пред очите им, той като че ли се състари, леко оплешивя и лицето му придоби по-тежко, уморено и почти жлъчно изражение. Повечето от тях заминаха на почивка и се дистанцираха от мрачната сериозност на живота, която безпощадно се беше стоварила върху приятеля им.

За Хана, Селма и Сигмунд случилото се постави трагичен край на гимназиалното им приятелство и любов, ако не и на цялата им младост, както беше случаят с Харалд. Всеки един от тях по свой начин се чувстваше „виновен“, въпреки че смущенията им естествено по никакъв начин не бяха повлияли на болестта на баща му. И все пак им се струваше, че собственият им конфликт беше толкова голям и болезнен, че беше в състояние да предизвика, което и да е нещастие. В действителност можеше да се каже — макар единствено Сигмунд, с типичния си литературен изказ, да можеше да си позволи подобна формулировка — че смъртта на бащата на Харалд постави „подобаващо“ грандиозен край на драмата им. И сега, когато виждаха

как само в рамките на няколко седмици приятелят им буквално се свлече, а раменете му увиснаха, движенията му станаха забавени, като че ли беше остарял с десет-петнадесет години, никой от тях не можеше да бъде сигурен дали именно неговото или нейното предателство не беше прибавило най-тежкия камък към бремето, което той носеше.

За Сигмунд ситуацията беше непоносима. Той, който действително обожаваше приятелите си и не желаше на никого от тях нищо лошо, беше станал първопричината, предизвикала целия скандал: Уловен *in flagranti*^[1] от любимата си, буквално проснат върху годеницата на най-добрия си приятел. Това беше предателство от такъв ранг, че дори самият Казанова не можеше да му бъде конкуренция! Или поне той самият така виждаше нещата и това беше непоносимо. Всичко само още повече се утежняваше от факта, че Сигмунд беше влюбен. Толкова влюбен, че нито за миг не можеше истински да съжали за ужасния епизод. Самата мисъл за Хана, това сладко същество, за стройното ѝ, крехко и гъвкаво тяло, което сякаш предусещаше всичките му желания и блянове още преди да са се оформили като мисъл в собствената му глава, изместваше всички по-дълбоки следи на разкаяние за случилото се и само го караше отново и отново да го желае.

Дори доброто му възпитание, което по принцип би го накарало да отиде при Селма и да се опита да ѝ обясни, да ѝ се извини, да поеме цялата вина върху себе си и да спаси поне част от нараненото ѝ женско достойнство, в момента беше безпомощно. Сега мислеше за Селма и за механичния ѝ, безрадостен сексапил в най-добрия случай с нежелание и пренебрежение и му беше все тая дали въобще някога щяха пак да се видят. Само да можеше да бъде с Хана.

Но Хана го отбягваше, разяждана от собственото си огромно и дълбоко отчаяние. Защото Хана беше наясно, че ако искаше да бъде със Сигмунд, когото обичаше — в това нямаше никакво съмнение — да живее с него и дори да се ожени за него, трябваше да се преместят. В техния малък град не можеше да се живее като „приятелят, който отне годеницата на другаря си“ и „годеницата, която изневери на любимия си, докато баща му лежеше на смъртния одър“. Беше чисто и просто невъзможно. Не и тогава, в края на шестдесетте, когато благоприличието и отговорността бяха на почит. Хана не искаше да се мести. Тя обичаше родния си град. За нея той представляваше

нормалността. Но същевременно любовта, която изпитваше към Сигмунд, беше толкова силна, че дори засенчваше тъгата ѝ от това, че Харалд жлъчно отхвърли предложението ѝ да останат приятели. Макар чувствата ѝ към него вече дори да не бяха приятелски — тя само го съжаляваше. Проблемната ѝ любов към Сигмунд само още повече превръщаше в проблем бъдещето, което сега ѝ се струваше по-далечно и объркващо отвсякога. Налагаше се да направи своя избор, но не можеше. Не и в момента. Защото беше единствената, която си даваше сметка за последствията. Затова отбягваше Сигмунд.

Тъй като той повече не можеше да издържа на напрежението, за първи път се реши да замине някъде сам. Първо с влак през Европа, после с ферибот покрай Адриатическото крайбрежие до Гърция и гръцките острови, към улегналата природа на античността. Море, вятър и слънце!

Родителите му сметнаха идеята за добра, след като изпитите вече успешно бяха взети и студентството скоро щеше да започне. Заредиха го с пари и пожелания за късмет и приятно изкарване и го изпратиха. Изказаха съжаление единствено, че Селма не можеше да дойде с него. Разбира се, като родители те водеха отчет за всяко едно посещение и обаждане и от известно време насам бяха наясно, че нещо в отношенията им не е както трябва.

Но където и да отидеше, Сигмунд винаги се натъкваше на някоя таверна, която му се струваше позната, известна мелодия, вкус на евтино вино или дъх на цъфтящи храсти в нощта, които му напомняха за първата вечер с Хана. Ако случайно срещнеш група норвежки туристи и чуеше гласа на някое момиче, все му се струваше, че е Хана. И дори когато го хвана стомашно разстройство — от мидите на кораба от Пирея за Анкона! — и остана на легло няколко дена в един пансион в Песаро, на задушното, горещо Адриатическо крайбрежие, пак беше Хана, нейното красиво лице и тяло, които непрестанно населяваха измъчените му от треската сънища. Така, когато най-послед се почувства достатъчно силен, за да стане и излезе от стаята, Сигмунд потърси най-близката поща и ѝ изпрати телеграма.

Три дена по-късно Хана пристигна на летището в Римини.

Селма беше тази, която донесе на Харалд новината за изневярата на Сигмунд и Хана и заради това я терзаеше неимоверното желание да изкупи вината си. Не само заради ролята си на вестоносец. Дълбоко в

себе си тя може би се беше надявала, че двамата с Харалд биха могли да се обединят, с цел в общата си съдба, някак си заедно да намерят обратния път към нормалния си живот или с други думи — заедно да избягат от ужасния шок. Тя не би имала нищо против подобно развитие. Защото Селма отдавна беше хвърлила око на Харалд. В интерес на истината, беше почти случайност, че на времето се събра със Сигмунд, а не с него — така както често именно случайността определя кои млади хора да се съберат.

Но неговата реакция беше много по-различна, отколкото беше очаквала. Вместо разочарование, гняв и сълзи, той не показва никакви чувства. Само стоеше неподвижно, сякаш не разбираше какво му говори. Затова тя за всеки случай го повтори, хлипаща, докато се притискаше към него, сложила ръка на рамото му — толкова беше любопитна как ще приеме новината, че за момент беше готова да забрави собствената си болка и унижение и изцяло да се жертва в ролята на утешаващата го жена. Но той само отдръпна ръката си и се отмести леко настрана:

„Ами, наистина?“ — отвърна той. „Наистина...?“ Тогава Селма осъзна, че отдавна вече окончателно беше приключила със Сигмунд. Същевременно усети едно топло и дълбоко влечение към Харалд, който беше толкова безпомощен и нещастен, стоейки по средата на стаята, опитвайки се да осъзнае, че приятелката му точно в този момент — след Сигмунд Селма беше изтичала директно у Харалд — да, точно в този час, се чукаше с най-добрия му приятел, а той не можеше нито да изкрещи, нито да троши лампи, ругае, вика или реагира по някакъв друг начин, освен сковано да повтаря „Наистина ли? Наистина...?“

Влечението ѝ към него само още повече се усили, когато той без възражения се остави да го завлече към дивана, където го сложи да седне и потъне между възглавниците, докато тя, силно притисната към него, всъщност почти лежейки отгоре му, бавно разкопча ризата му и започна да го гали по корема и гърдите с ясното съзнание, че всъщност тя беше виновна за мизерното му състояние. Нали тя беше дошла с ужасната новина. Затова беше длъжна да направи ситуацията колкото се може по-търпима за него. И тя го правеше с удоволствие, защото на Селма ѝ се нравеше да манипулира някой послушен, безволев мъж с мисълта, че се жертва.

Но нуждата ѝ от изкупление се простираше още по-далеч от това да се прави на утешителния ангел на Харалд. След фаталната ваканция в Испания, когато всичко нормално беше унищожено, на Селма ѝ се струваше, че цялото ѝ съществуване беше омърсено и опетнено от двойствения живот, който водеше. И сега, когато връзката ѝ със Сигмунд, все пак олицетворяваща всичко представително в момичешкия ѝ живот, приключи така рязко и унижително, тя го прие като още едно доказателство затова, че нещо с нея не беше наред. Дълбоко в себе си тя нито за миг не се беше усъмнила, че заслужава да бъде предадена по този начин от такова добро и благонадеждно момче като Сигмунд.

Последвалата кончина на бащата на Харалд и това, че той повехна така да се каже в ръцете ѝ, само задълбочиха самопрезрението ѝ. Дори утешителните ѝ самарянски посещения у Харалд след погребението — които бяха станали доста редовни — явно с нищо не можеха да подобрят положението му. Затова вече беше стигнала дотам да се чувства отговорна за всички злини, които се случваха.

Селма предусещаше приближаващата развръзка и не се съпротивляваше. Напротив, прие я с блаженото облекчение на светица — искаше да свърже живота си с този на Харалд!

Вместо да започне медицина в Швейцария, тя реши да затвърди някои хуманитарни предмети във вечерното училище, да остане да живее при родителите си и през деня да помага в текстилния им магазин. По този начин жертваше момичешките си мечти за вълнуващ, космополитен живот и интернационална кариера пред олтара на действителността — а тя беше, че Селма всъщност изпитваше дълбока и откровена радост от решението си. Единствено оставайки в къщи и опитвайки се да изгради връзката си с Харалд, можеше отново да възстанови нормалния си живот. Това беше най-важното.

Селма и Харалд често се срещаха след вечерните си курсове. Малко по малко тежестта и меланхолията отпуснаха примката, в която го държаха. За него беше предизвикателство да навлезе в строителния бранш от нулата и едновременно с това да се измъчва с безкрайно скучни неща като фирмено управление и счетоводство. Но това също му носеше един вид удовлетвореше. Беше неговата жертва.

Не беше останало много от самоуверения гимназист, но така той още повече допаднаше на Селма. Колкото по-малко младееше,

привличаше погледа и сияеше, толкова повече се доближаваше до идеалния за нея мъж. На следващата пролет се сгодиха, а през лятото се ожениха. Тогава той вече беше поел фирмата, а тя беше станала управителка на текстилния магазин. Когато се върнаха от медения месец на френската Ривиера, новата им къща вече беше готова да се нанесат. В града гледаха на тях като на образцова съпружеска двойка, на която всичко й беше наред, с добри доходи, отпуски в чужбина и къща с голям двор в реномиран квартал. Единственото, което липсваше, бяха деца, но хората си казваха, че някой ден и те ще дойдат. Сега времената бяха други, младите жени бяха започнали да се грижат повече за себе си и да гледат собствения си живот и не бяха обсебени от мисълта да раждат деца, само защото така беше „правилно“ и защото родителите им така бяха направили.

Сигмунд и Хана се ожениха в общината в Осло, след като той беше приключил с основната част от следването си по норвежка филология. Освен това предната есен беше излязъл първият му сборник разкази. Тогава вече се беше родило и първото им дете. Хана работеше почасово като помощник — чертожничка в едно архитектурно бюро. Жилището им беше тясно, но за друго парите не стигаха. Сигмунд често се оплакваше, че няма нормален работен кабинет в къщи, но продължаваше вечер да работи върху романа си и беше сигурен, че рано или късно ще печели добре с писане. Сега, когато синът им Томас вече ходеше на детска градина, на Хана й се искаше да продължи с образованието си и да стане архитект. Много рядко посещаваха родителите си в малкия град и когато бяха там, никога не им оставаше време да се обадят на старите приятели. Така беше най-добре. Това беше тяхната жертва.

---

[1] *in flagranti* (итал.) — На местопрестъплението. — Б.пр. ↑

СЕМЕЕН ОБЯД

Шерито беше сладко. Но това не попречи на баща ѝ да обърне три чаши още преди да са пристигнали всички гости. Скоро щеше да е във форма да подхване любимата си тема на разговор при подобни семейни събирания — разпада на цивилизацията, упадъка на нравите. Съвсем скоро, веднага щом всички се съберяха, щеше да започне да изнася лекцията си, която толкова често бяха слушали, макар че всеки път я разширяваше с нови наблюдения и детайли, последователно спирайки погледа си на всеки един от присъстващите така, като че ли точно те, неговите гости и най-близки роднини, бяха най-доброто потвърждение за достоверността на аргументите му.

Докато той говореше, жена му Ела, майка ѝ, щеше да стои като замръзнала. Харалд внезапно се почуди дали въобще някога я беше виждал да сяда по време на тези им срещи, още по-малко пък докато се хранеха; тя вечно търчеше напред-назад с нещо в ръцете, което спешно трябваше да се донесе или пренесе — докато някакъв свръхестествен сигнал откъм кухнята не я накараше пъргаво да скочи и с извинителен поглед да напусне компанията.

Агнешкият бут щеше да е сух и добре препечен, защото той така го обичаше. Брюкселското зеле щеше да е преварено, защото той иначе получаваше газове и в подобен случай нямаше да пропусне да обясни на всички присъстващи за какво болезнено изтезание ставаше въпрос. И сосът за печеното пак щеше да е хладък и размит, защото всеки път беше едно и също, колкото и Ела да бързаше и да се стараете, планираше и подготвяше. Защото един обяд за осем или десет души — в зависимост от това дали някой се беше отказал, заминал на великденска ваканция и дали на Сузане ѝ отгърваше да вземе близнаците или не — не беше по силите ѝ, без някой да ѝ помогне в кухнята. А той естествено не ѝ помагаше.

Беше Великден, рожденият ден на тъста му и едновременно с това годишнина от сватбата на родителите ѝ. Семейният обяд се беше превърнал в традиция, част от добрите маниери — манифестация на мазохизма, присъщ за тяхната обществена прослойка. За коя прослойка

по-точно? За еснафската? За едрата буржоазия? За търговската? Или за капиталистическата? Подобни етикети бяха на мода и Харалд се забавляваше с това мислено да изброява най-популярните от тях, докато седеше и скучаеше, макар и да беше напълно безсмислено: не принадлежеше ли и той самият към тези „прослойки“? В крайна сметка живееше в собствена къща и притежаваше собствена фирма, която на всичкото отгоре беше наследил. Това го превръщаше в капиталист и социален паразит като от картинка. На двадесет и осем години и вече паразит, хи-хи-хи...

Но точно едно такова събиране, при което всички се отегчаваха и на което никой в действителност не желаше да присъства, онагледяваше непобедимостта на тази прослойка, си помисли той. Кой иначе би издържал да се облича официално и да демонстрира приятелство и сплотеност с хора, с които в най-добрия случай нямаше нищо общо, а в най-лошия чисто и просто не можеше да понася, макар и да му бяха роднини? И това всяка година, на един и същ празник. За тази цел бяха необходими именно онези качества, които тъстът му всеки път оплакваше в надгробното си слово по повод модерното време: дисциплина, себеотрицание, дълг. Тук, в скованите ритуали на семейните срещи, те все още бяха живи. Или може би беше по-добре да се каже: тук се концентрираше това, което беше останало от тях.

Тези обеда бяха като киселинен дъжд за него — след това се чувстваше галванизиран. Беше в състояние да издържи, на какъвто и да е вид натоварване, след като веднъж се беше преборил с жилавото агнешко на тъща си, беше изслушал монолозите на тъста си и видял как в течение на следобеда останалите членове на семейството един след друг униваха по местата си, сякаш смазани под тежестта на огромен товар — тежестта на монументалната постройка, наречена традиция, която никой от тях нито искаше, нито пък имаше сили и воля да носи, но и нямаше достатъчно кураж или инициативност да свали от плещите си. Да, след подобна проба той отново щеше да бъде непобедим, си мислеше Харалд, случайно поглеждайки към Селма, неговата вярна съпруга, дъщерята в къщата, която пъргаво търчеше напред-назад с бутилката шери в ръка и помагаше, където може. Къщовни жестове, но той знаеше, че са напълно изкуствени. Тя просто не беше всеотдаен човек и обичаше да се грижи преди всичко за себе

си, за външния си вид и здраве — по стегнатата ѝ, момичешка фигура нямаше излишен грам — естествено и за бутика.

Ето че дойде и сестрата на Селма в пакет с новия си приятел и близначките от първия брак. Те бяха почти на четири годиш, а с приятеля бяха заедно от две, така че можеше да се каже, че Сузана не се беше туткала. Но тя така или иначе никога не го беше правила — знаеше от Селма, че май пак е бременна. Абсолютен кувъз!

Подозираше, че ако е вярно, го е направила само, за да се подмаже на баща си. Няма нужда да се споменава, че на него разводът ѝ му беше като трън в очите. За него разводите по принцип бяха признак за упадъка на цивилизацията. Но от друга страна пък искаше да има внуци, а в това отношение той и Селма бяха голямо разочарование. Осем години брак и още нито едно дете — за тъста му това си беше почти против законите на природата. Добре, че нямаше представа колко дълбоко я бяха загазили в действителност.

Но ето, че Сузана влезе с плавната си походка в стаята и ако и да беше бременна, то поне по контурите ѝ не беше лесно да се разбере, защото беше доволно дебела още отпреди и се обличаше така, че да го прикрие. Приятелят ѝ се казваше Ролф, с малка, рошава брада, модерни очила и работеше като компютърен инженер — професия, към която тъстът се отнасяше особено скептично, просто защото не разбираше за какво става въпрос.

Ролф беше няколко години по-млад от Сузана и явно според тъста това също беше позор и в разрив с условностите на обществото. Единствената възможност за Ролф да компенсира недъзите си — безбрачно съжителство с по-възрастна жена плюс някаква модерна, чудата и почти подозрителна професия — беше да се представя като особено любвеобилен, жертвоготовен и пълен с разбиране баща на близначките, които беше наследил, когато след собствения си корабкрушенски брак намери убежище в широкото легло на Сузана. Тя беше работила като секретарка в компютърната фирма, преди да се ожени и се познаваха оттам.

Селма наливаше шери. Чичо Макс поклати глава в знак на отрицание. Знаеше, че в тази къща трябва да внимава с мярката. Едничката причина да го канят бе, че беше единственият жив роднина на Ела и защото тъстът обичаше да се отнася към него със снизхождение и да демонстрира пренебрежението си. Като млад чичо

Макс беше надигал чашката повече, отколкото трябва и така беше пропилял добрите си шансове. Май е имало и някаква история по време на войната, макар че той тогава е бил още почти дете.

Дълбоко потънала в креслото си, баба Линес беше погълната от собствената си драма, която сега, по време на великденските празници, се разиграваше в Гетсеманската градина и на Голгота. Баба Линес не пиеше шери, защото алкохолът беше дяволско творение и това ѝ ставаше все по-ясно, колкото повече старческата слабост я тикаше назад към лабиринтите на детинските ѝ вярвания.

Но ето, че Сузане нахлу във всекидневната и я изпълни с бърборенето, смеха, обема и свитата си: Ролф, който очевидно се разкайваше заради избора си на светъл костюм, при положение, че тук традицията явно повеляваше тъмен, и близначките — момиченца в еднакви моряшки роклички и редки, червено-руси коси, експериментално вързани на конски опашки на върха на главите. Пълните им, червени устни вече бяха нацупени в израз на сърдито недоволство, което същевременно съдържаше и заплаха: Само почакайте! Един обяд с близначките на Сузане никога не може да бъде изцяло безпроблемно начинание.

По някакъв мистериозен начин Сузане светкавично успя да заграби бутилката шери и вече обикаляше и черпеше останалите, на които Селма току-що беше наляла. При това се смееше, оживено разговаряше и правеше приятно впечатление на всички присъстващи. Селма, която по принцип на подобни срещи заслепяваше с изисканата си външност и облекло, стана странно невзрачна в момента, в който сестра ѝ се появи в стаята. Не и ако човек я погледнеше, нищо подобно: Каква красива и елегантна, дори съблазнителна млада жена! Но тя не го усещаше.

Харалд леко се отдръпна назад и опря с гръб стената. Изведнъж му стана ясно към коя обществена прослойка принадлежеше — тази на „невидимите съпрузи“...

Внезапно, почти като насън, в главата му проблясна искрица див, ирационален оптимизъм — зад гърба му безшумно щеше да се отвори врата, през която ще може да се измъкне и изчезне от тук, незабелязано, безследно и без някой от другите да усети нещо. Щеше да мине през стената, през зида, обграждащ живота му, и да излезе на някое друго място гол, непокварен и свободен — бомба с часовников

механизъм от неизползвана сила и положителна енергия! Беше на двадесет и осем години, а стоеше тук с чашата шери в ръка. Сладко, евтино, испанско шери. Изведнъж му напомни за майка му. Беше избягала в Испания, след като продаде къщата и си купи друга в Марбела. Докато той киснеше тук и старееше. Само да можеше ламперията зад гърба му малко да се помръдне, съвсем мъничко! Голямата, навяваща страхопочитание къща беше построена от качествен материал още през двадесетте и тук, сред закоравялата еснафска атмосфера на тъста му, нямаше място за тайни врати. Само за имитации на стилова мебел, антики със скорошна дата, цели серии юбилейни чинии от различни порцеланови фабрики, картини на местни художници с мотиви от околния ландшафт, месингови лампи и медни съдове по корнизата на камината. Нищо истински изискано, добре подбрано или превъзходно. Само скъпи, хубави, неутрални предмети. Стилни, до колкото стилът може да бъде купен с пари.

Видя как Селма в отстъпление се оттегли към кухнята, здраво стиснала майка си под ръка. За нея несдържано плодородното присъствие на Сузана сигурно беше още по-непоносимо, отколкото за него. Но нали пък от друга страна това беше основният смисъл на подобни събирания — да направят всичко колкото се може по-непоносимо. Точно в този момент за него беше нетърпимо да гледа Селма заедно с майка ѝ — Естествената физическа близост между две жени, свързани единствено от факта, че бяха майка и дъщеря, нещо, което по-скоро би трябвало да ги дистанцира. Но днес... естествено щяха да си говорят за неща, които не то засягаха. Това го отчайваше! Трябва да издържа — мислеше Харалд. — Може би накрая издръжливостта ще се окаже най-висшето човешко качество. То потвърждава контакта ни с живота. Нали самият живот също издържа и продължава да съществува — докато не умре. Сети се за комара, който веднъж бе държал стиснат между пръстите си. Беше треперил с френетична енергия до самия си край.

Откакто преди няколко години баща му внезапно почина, имаше навика постоянно да си мисли за смъртта небрежно, почти непочтително. Сякаш тя беше проиграла най-добрата си карта и вече с нищо не можеше да го изплаши. Във всеки случай не можеше да го изненада. Действително онова лято животът му рязко смени курса си. Онова лято той беше започнал да се учи да търпи.

Сега обаче усети, че тази вечер няма да може да изтрае глупавия брътвеж на Сузана, така че като я видя да се приближава с бутилката шери в ръка, бързо се изнесе към другия край на стаята.

— Е, Харалд, напоследък нещо не ви виждаме толкова често...

За съжаление обаче попадна в обсега на тъста си и неговите равномерно излъчвани, заредени с тънък упрек любезности. Притежаваше коварното умение да се обръща към събеседника си с малкото му име, уж приятелски и поверително, но в същност беше клопка, капан за чувствата, част от стратегията да задържи вниманието на слушателя, дълго след като всякаква взаимност и разум се бяха изпарили от разговора, превърнал се в монолог, по време на който тъстът приковаваше жертвата си с поглед и лъжлива фамилиарност.

— Не ни виждате...? — Харалд беше действително поразен. На него му се струваше, че гостуваха на родителите ѝ почти непрекъснато.

— В последно време май бяхме заети повече от обикновено. Имаше доста работа... Във фирмата се беше наложило да назначат допълнително персонал. Времената бяха добри и строителният бранш процъфтяваше.

— А и приготовленията покрай пътуването.

— Пътуването...? Аха, тя значи не се отказва от плановете си, Харалд.

Разбира се беше грешка, че въобще спомена пътуването ѝ.

— Не, естествено, че не се е отказала.

Тъстът му дори не предполагаше колко твърдо стоеше зад решението си.

— Радва се, нали го планира вече толкова време. Според мен ще ѝ е от полза. Пък и една година не е цяла вечност...

В действителност в този момент пътуването ѝ до Италия изведнъж му се видя прибързано, безотговорно, дори опасно, като експеримент, на който не биваше да се подлагат. Високомерният скепсис на тъста към всичко непознато или извън контрола му винаги имаше подобно въздействие върху възгледите на Харалд, макар и отдавна да беше прозрял този психологически механизъм и сам да си казваше, че всъщност тесногърдието му, неговата еснафщина, примитивност и страхове бяха тези, които говореха, а не някой авторитет, в който трябваше да се вслуша. Проблемът с пътуването

беше, че го бяха планирали, без да се допитат до съвета му. Бяха го поставили пред свършен факт и той не можеше да им го прости.

— Между другото, днес прочетох нещо интересно във вестника...

„Хайде, започна се!“ — помисли си той, защото тъстът леко повишил глас, угрижено сбръчка веждите си и едновременно с това мигновеното проблясване в очите му издаде, че в момента вече изискваше цялото внимание на всички присъстващи. Явно пак беше намерил ново доказателство за упадъка на нравите, цялостния разпад на нацията и скорошния залез на западната цивилизация. Позна.

— Ти, Харалд — макар в действителност да се обръщаше към всички в стаята, — знаеш ли, че над един милион души в тази страна под една или друга форма се ползват от социално подпомагане? Над един милион души...!

Той спря за момент, проучвайки израженията на събеседниците си, сякаш за да се увери, че информацията наистина бе достигнала крайната цел и бе задвижила желаните умствени процеси. След това продължи:

— Това е всеки четвърти норвежец, Харалд. Всеки проклет четвърти норвежец под една или друга форма се ползва от социално подпомагане!

Отново този мигновен, пронизателен, но същевременно самодоволен, дори игрив поглед, сякаш искаше да сигнализира за някакво съзаклятие помежду им. Сякаш те двамата бяха единствените посветени в нечувано важна тайна — тайната за предстоящия упадък на цивилизования свят. И макар и да беше добре запознат с подробните статистически данни от предишни негови разкрития, нямаше как директно да му се противопостави. Евентуално можеше да увърта и неуверено да мънка в отговор на най-нелепите му твърдения. Но нямаше как директно да му противоречи. Чисто и просто не вървеше, дори и в случаите, когато беше напълно убеден и имаше конкретни доказателства, че тъстът греши. Това щеше да бъде пълна катастрофа. С други думи, щеше да унищожи функцията на тъста — ролята му на всезнаещ *pater familias*, която той сам си беше отредил в семейния кръг, на този, който проумява взаимовръзките и познава истината — Мойсей, слизащ от планината Хеброн със скрижалите. Подобна роля не можеше да бъде поставена под съмнение. Във всяка една

постановка най-важна е ролята, която играеш. Тя е всичко. А това беше постановката на живота му. Да го обори с факти би означавало да го конфронтира със собственото му празнодумство, предразсъдъци, недостоверна информация и нисък интелект, да разобличи суетността му, претенциозността му и да подчертае нищожността му, да го представи като посредствена личност, каквато всъщност беше. С две думи — да го унищожи. Нужен е един, единствен слънчев лъч и тролчето вече се пръска. Но пък това едва ли би било крайт на света — помисли си Харалд и не можа да сдържи усмивката си, допи леко се изкиска и прикри уста с ръка.

— Смешно ли ти е, Харалд? Смяташ значи, че е комично, че всеки четвърти норвежец е бreme за обществеността, за данъкоплатците, за теб и мен?

Не, не, съвсем не... — смънка Харалд, борейки се с набъбващия смях под маската на сериозно и умислено изражение. Представата как тъстът му се подува като балон и се пръска на парченца, които се изсипват по главите на цялата тази тържествено облечена компания само защото някой е бил достатъчно непредпазлив да отбележи, че приказва абсолютни глупости, внезапно му се стори неустоймо забавна.

— Но всъщност аз само мога да се съглася с теб, Харалд — комично е, във всеки случай трагикомично, извратено, гротескно, наречи го както искаш, че всеки четвърти, всеки четвърти... Ами, ние колко сме тук в тази стая...? Той се огледа, с цел да преброи присъстващите и да раздели броя им на четири.

— Всеки четвърти — заплашително продължи той с вдигнат показалец и със сигурност не беше случайност, че погледът му продължително се задържа върху чичо Макс, който се беше оттеглил на табуретката до големия фикус и тъкмо си отпиваше от шерито, което в крайна сметка бяха успели да му натрапят.

Харалд видя Селма да излиза от кухнята, но този път без поднос. Устните ѝ бяха подути и обезформени. В ръцете си мачкаше някаква кухненска кърпа и му се стори, че беше плакала. Внезапно го заля гореща вълна от умиление, от която почти му се зави свят. Но знаеше, че ако отиде при нея...

Близначките не искаха да ядат месо, само картофи и съвсем, съвсем мъничко зеле...

След маса ненужни преговори и прехвърляне на съдове и купи между Сузана и Ела, угрижени, че близначките може би не се хранеха достатъчно, накрая всичко беше аранжирано по тяхно желание и тъща му се впусна да разказва една прекалено дълга история за злояди деца, докато чевръсто мачкаше картофите и ги смесваше със соса в чиниите им. На всички останали им беше пределно ясно, че малките ни най-малко не възнамеряваха да ядат каквото и да било и само се забавляваха да държат цялата маса под напрежение с измислените си прищевки.

Милите сини очи на мама Сузана придобиха угрижено изражение и тя наистина опитваше всичко: уговорки, хитрости, молби, подкупи и благи заплахи. Всичко, освен единственото, което би могло да помогне в случая — едно порядъчно потупване по дупетата и гонене от масата.

От масата така или иначе ги изгониха, но не и преди едната да забие вилицата си в бузата на другата. Сузана подскочи с кръсък и трескаво започна да чисти раната със салфетката си. Оказа се, че кръвта не беше нищо друго, освен сервираното като гарнитура желе от френско грозде. Всички си отдъхнаха. Облекчението бе още по-голямо, когато Ролф по знак на Сузана се зае с ревящите деца и ги извлече от стаята. Така тъстът най-накрая можеше да тегли приветственото си слово, което по традиция държеше всяка година и в което съчиняваше поводите отново да са се събрали тук: радостните юбилеи и самият Великден, разбира се. Цял един уикенд за задълбочен размисъл, един от най-важните духовни поводи за събиране в нашия културен кръг, където принципът на смирението, жертвоготовността и страданието веднъж завинаги са получили своето монументално значение чрез Христовата трагедия, разиграла се в Гетсеман и на Голгота... Тук той изненадващо бе прекъснат от баба Агнес, която силно стиснала ръба на масата с пръсти, почти толкова бели, колкото и покривката, извика:

— Разпнали са го! Турили са му венец от тръни на главата и са го разпнали!

— Да, майко. Точно така са направили — съгласи се тъстът, видимо полагайки усилия да си възвърне предишния патос, за да може да продължи малката си реч:

— Хм... Великденската драма, истинската манифестация на великия принцип на Любовта... — За съжаление обаче беше изгубил

мисълта си и сега явно се отказа от продължението на постановката. Дългите му пръсти нервно се увиваха около столчето на чашата, сякаш не можеше окончателно да се реши да я вдигне и приветства присъстващите с добре дошли. Възпрепятстваше го може би фактът, че целият му род бяха строги въздържатели. Харалд не можеше да откъсне очи от тези пръсти. Селма веднъж му беше доверила, че баща им всеки път при провинение ги е налагал на голо — при това дори, когато вече са били ученички. Потърси погледа ѝ, дори и само за да ѝ вдигне наздравица и най-после да изплакне пресъхналото си гърло с доброто червено вино на тъста си — в това отношение наистина не можеше да го критикува — но тя беше потънала в разговор с младата жена на чичо Макс в усилието си да накара поне нея да се чувства като у дома си. Освен ако целта ѝ не беше да игнорира Сузана, която седеше насреща ѝ и в момента вече охолно си сипваше в чинията. „Пак ме е нападнал един апетит“ — поверително подшушна тя на съседите си по маса и се разкиска, защото не всички знаеха, че отново е бременна.

Агнешкото беше доволно препечено, а брюкселското зеле разкашкано. В тази къща и дума не можеше да става за подправки от сорта на чесън или магданоз, да не говорим пък за марината от вино и розмарин. Затова и не беше ни най-малко странно, че Селма си сипа миниатюрна порция, макар и на него да му се искаше тя да се храни по-добре. Напоследък страшно беше отслабнала. Дали наистина беше само напоследък? Може би само си въобразяваше. Беше започнала да пази елегантната си линия, откакто преди няколко години отвори собствен моден бутик като филиал на магазина на баща си — понеже хората най-после отново малко по малко започнаха да се интересуват от дрехи, вместо само да си купуват парцали от най-близкия битак. И наистина беше добър манекен за колекциите си. Рокли и поли с финес се увиваха около дългите ѝ бедра, а блузи, ризи и сака прилягаха красиво и елегантно на правите ѝ рамене. Действително, тя беше красива. И елегантна. Имаше всички основания да се гордее с нея. Но тя не го поглеждаше, а той беше на път да умре от жажда! Плъзна поглед по седящите около масата с надеждата да открие сродна душа. Така попадна на чичо Макс, който предпазливо надигна чашата си към него — полупълна. Наздраве! Имаше какво да се научи от чичо Макс,

щом ставаше въпрос незабелязано да си изпиеш виното. И пак наздраве!

— Ти трябва да минеш на компютри — почна да му обяснява полузетят Ролф, когато по-късно пиеха кафе и коняк.

— Мини на компютри, нямаш представа колко работа и пари ще ти спести. Складове, поръчки, сметки, счетоводство — всичко само с едно копче. В чужбина вече всички работят така. Всички! Това е бъдещето. Истинското бъдеще!

Ролф опасно напъваше копчето на панталона си, така както се беше провесил напред и усилено се взираше в тумбестата чаша със златист коняк, сякаш беше кристално кълбо, притежаващо мистичната способност да показва бъдещето. Или просто защото не му стискаше да срещне скептичния поглед на тъста. Ако беше малко по-съобразителен, нямаше да си позволи да хвали модерните прогресивни технологии точно на този така специален и важен за семейството ден. Но тъстът не изглеждаше ни най-малко подражен и дори се усмихваше, когато отговори, че казаното от Ролф му се струва интересно, защото потвърждава доста от нещата, над които той самият често е разсъждавал. Лицето на Ролф просия, защото явно си помисли, че най-после беше на път да спечели уважението на неофициалния си тъст плюс евентуален голям клиент за фирмата в лицето на Харалд. За съжаление нямаше възможност дълго да витае в облаците на подобна заблуда, защото тъстът продължи с разяснението си как точно ентусиазираното увлечение на Ролф по компютрите се връзваше със собствените му философски размишления.

— Надявам се, разбираш — каза той и докато говореше, се втренчваше не в тлеещото око на коняка, а право в очите на събеседника си. — Надявам се разбираш, Ролф, че по мое мнение компютрите са абсолютно безполезни и излишни. Те са най-излишното и безсмислено, да не кажа направо деструктивно изобретение, видяло дневна светлина, откакто ни натресоха тази проклета телевизия!

Горкият Ролф естествено съвсем се оклюма след това коварно нападение, но смело изпразни чашата коняк с надеждата, че най-лошото беше отминало. Уви.

— Но разбираш ли, Ролф, всъщност всичко това е дяволски интересно, точно тези безсмислени нови изобретения, по които хората толкова се превземат, само потвърждават моето отдавнашно твърдение,

а именно, че нашата цивилизация се е устремила към собствения си упадък. И това става все по-ясно, Ролф, колкото повече стават странните измислици, с които ние така се гордеем и наричаме „бъдеще“. Схващаш ли ми мисълта, Ролф?

Ролф, който в момента вече очевидно се чувстваше изключително дискомфортно в летния си костюм, все пак успя пъргаво да кимне в отговор, преди окончателно да се свлече във фотьойла, свалил очила и разтърквайки очите си.

— Нека само да ти кажа, че през петдесет и седма в този град все още имаше една банка, в която служителите стояха на високи маси и изписваха редиците числа с перо и мастило! — триумфираше тъстът. — Откакто модернизираха филиала си, кракът ми повече не е стъпил там.

— Да, ама... Добре — подхвана пак Ролф, — ти, ти не можеш сериозно да твърдиш, че... перо и мастило! Боже Господи...!

Ако беше хранил надежда, че обръщайки внимание на тази нелепост, ще принуди тъста към отстъпление, дълбоко грешеше.

— Тук не става въпрос за телефона, пишещата машина или, от мен да мине, за електронната крушка — търпеливо поясни той. — Не за това говоря. Говоря за Спутник! През октомври петдесет и седма година руснаците изстреляха в космоса своя изкуствен земен спътник. За първи път човешко изобретение си проправи път през космоса наравно с останалите небесни тела. Разбираш ли какво означава това? Това означава, че човекът най-после осъществи амбициите си да се прави на Господ Бог. Означава, че цялото равновесие в така наречения прогрес с един удар бе разрушено, че човешкото възжелание се превърна в единствения устрем на човешкото съществуване. Хората започнаха да вярват, че отсега нататък могат сами да направляват съдбата си. И ето ти, погледни докъде я докараха...

Той се огледа в стаята с изражение на леко презрение, изписано по лицето му, като че ли присъстващите бяха явният резултат от окаяното състояние на нещата.

Ролф леко се приповдигна на облегалките, сякаш за да се опита да отговори нещо, но се отказа и се отпусна назад.

— Трябва ти само да отвориш някой вестник: нападения, убийства, измами. Обществените ценности са пред разпад. Разводите

процъфтяват. Новият закон за абортите легализира убийството в майчината утроба...

За Бога! Нима старецът беше подочул нещо? Харалд за момент се отърси от отегчението си, но в следващия отново се отпусна. Тъстът никога не би подхванал някоя наистина гореща тема, не и тук, в семейния кръг.

— Наскоро случайно ми попадна една стара изрезка от вестник — продължи той с остра, добре урегулирана дикция, отчетливо като радиоговорител. Тази вечер старецът направо надминаваше себе си. Като кобра се беше настанил в креслото си и равномерно извъръщаше глава наляво-надясно, сякаш за да ги хипнотизира всичките с доклада си.

„Отегчението е моят серум — мислеше си Харалд. — Отегчението е моето оръжие — първо превръщам всичко в отегчение, след това се научавам да го владее. Който владее отегчението, владее света.“

Ако беше взел със себе си фотоапарата, щеше да им направи портрети на всичките. Истински портрети: лицата им като застинали маски от вежливо очакване, докато под тях кипяха трескави процеси, целящи да облекчат мъченията, предизвикани от отегчението тук, в хола, където стояха скупчени около креслото на тъста. Издаваха ги само едва доловимата мимика, извивките в ъглите на устата, движенията на пръстите, разширяването и свиването на зениците...

— Беше една изрезка от петдесет и седма, половин страница от местния вестник, която ме наведе на тези мисли. Изключително интересен документ и то поради редица причини. Била е запазена, защото съдържа една малка обява на нашата фирма. Също много интересно четиво. Или какво бихте казали вие, скъпи дами, за „жарсени комбинезони с презрамки“ от по десет крони? Или нощници, също така жарсени, три различни модела за по петнадесет, седемнадесет и петдесет и двадесет крони? А детски рокли от по три, четири и петдесет и пет крони? По наше време дрехите имаха цени, които хората можеха да си позволят. А ти беше едно бузесто, чистосърдечно и мило малко момиченце на шест-седем години, скъпа моя!

Внезапно се беше извърнал към Селма с такава сила, сякаш цяла вечер само беше чакал тази възможност, за да ѝ говори на

всеослушание.

— Да не би модната линия в Милано тази година да е още по-елегантна? Нима жените вече няма да могат да приличат на жени и да изпълняват нормалните си женски функции, само защото не отговаря на модните тенденции? На модните тенденции!

Цялото му бащинско снизхождение заедно с общителния му тон сега бяха изчезнали и лицето му беше оголено в агресивна атака. Приличаше на граблива птица с острия си поглед, голото си теме и дълъг, ръбест нос. Пръстите му бяха като ноктите на ястреб. Но от тези ястреби, които, кацнали ранени на някой прът, без да могат да летят или ловуват, са запазили единствено пронизващото си око и горда стойка.

Боже Господи! — помисли си Харалд. — Разбрал е. Знае.

Селма и Сузане случайно бяха застанали плътно една до друга и за пореден път го удиви разликата помежду им — разликата, която досега винаги беше в полза на Селма, разбира се. Как въобще би могла по природа възпълната и на всичкото отгоре непрекъснато бременна и кърмеща млада домакиня да се конкурира с тънката и елегантна, стегната собственичка на един от най-добрите модни бутици в града?

Но тази вечер, на тази особена, плътна априлска светлина, която отново се беше спуснала пред прозорците като слабо, но инато обещание за идеща пролет и която засенчваше лампите в стаята с упоритостта си, изведнъж забеляза колко слаба, почти болнаво изпосталяла изглеждаше Селма в сравнение с инертната, тежка женственост, която изпълваше едрото тяло на сестра ѝ като гъста, желирана течност. Острият контраст в този момент го накара да възприеме почти прекалено поддържаната фигура на жена си като нещо сухо и неплодородно, като ялова местност, красива и внушителна при дневна светлина, но на която пътник никога не би се спрял да отпочине, защото нямаше сенчести горички, сочна трева и зелен мъх, на който да положи глава, нито пък тихи потоци, пълни с жабки и рибки, никакви възвишения и могили, които изникваха изневиделица, обещавайки вълнуващи открития и гледки отвъд, никакъв хумус, който човек можеше да загребе с шепа, за да усети как топлата, лека, почти лепкава материя се разпада в ръката му, гъделичкайки нежната кожа между пръстите.

Когато сега съзерцаваше плоския, стегнат корем на жена си под прилепналата рокля, внезапно изпита импулсивното желание да удря. Прииска му се да я удари точно там, така, както на човек неустойимо му се прииска да удари по изпънатата кожа на барабан, ако някой път случайно мине покрай него, а наоколо няма никой и има възможност да даде израз на внезапно обзелите го чувства.

По същия начин пицната талия на балдъзата му, каширана едва отчасти от широката рокля, в този момент събуди у него най-нежните чувства, макар именно обемът ѝ често по един или друг повод да беше

ставал мишена за саркастичните нападки на Селма — а и неговите — когато бяха сами.

— Мен ако питаш, никога няма да си върне фигурата — обичаше да казва Селма, докато стоеше пред огледалото и пригладдаше роклята си по плоския корем и задник.

— Не че предишната ѝ фигура беше кой знае каква, че да иска да си я връща — понякога беше добавял той и двамата добре се подсмиваха.

Обаче в момента едвам удържаше желанието си предпазливо да притисне ръка към кръглия корем на Сузане и да почувства... Поне веднъж да види дали тази странна, малка подутина, хем мека, хем стегната, която се получава под пъпа през първите седмици на бременността, беше такава, каквато винаги си я беше представял.

Омагьосан от контраста между добре моделираната фигура на жена си, съзнателно изложена до безформеното, меко тяло на балдъзата, продължи да си фантазира, докато не усети, че подобни мисли заплашваха рутинния баланс помежду им. Балансът, който се уповаваше на мрежата от задължения, отговорности и споразумения, общи ангажименти и на непоклатимостта на прозаичните дейности на отегчението; на непробиваемата монотонност на осемгодишния им брак.

Погледна как се беше издокарала и си помисли, че ако една жена не се докарва за мъжа си, тогава за кого? Досещаше се за отговора, но досега му беше удобно да не изказва на глас това, което интуитивно усещаше. Изведнъж прозря колко очевидно беше всичко: докарваше се за някого. Трябваше да има някой, заради когото ходеше да бяга и прекарваше времето си във фитнес клуба и пред огледалото. И щом не беше за него, за кого беше тогава? За какво ще си поддържа гърдите стегнати, талията тънка, а бедрата твърди, ако нямаше кой да ги прегърне, да ги почувства и погали? Сигнали не се изпращат, ако няма получател. Във всеки случай не и ако поне не се надяваш, че някъде все ще се намери получател. Нищо не е току-тъй. Така елементарна и брутална е драматургията на изневярата.

— От гъсталака на слънчевите страни, всяка нощ към планинските хижи конник лети... — декламираше тъстът над празната си чаша за кафе. Останалите стояха безжизнено в стаята, слушаха, макар и мислено да бяха съвсем другаде. Ела беше в кухнята.

— Ибсен — просвети тъстът тези, които сами не разпознаха цитата. — Ибсен също е бил известно време в Италия. Там, където и ти смяташ да ходиш...

Тук със сигурност му се искаше да прикове Селма със соколовия си поглед, но беше вече омаломощен от аперитивите, виното, вечерята и няколкото коняка след нея и вместо това обръщението му придоби почти умоляващ привкус.

— Да, татко, но той е бил на юг, в Рим и около Неаполитанския залив. Соренто, Истрия. Аз ще ходя в Милано.

Селма приветливо се усмихваше на баща си с перфектно начервените си устни, но същевременно беше оголила зъби, тъй че всъщност направо изсъска корекциите.

Същевременно думите прозвучаха така, сякаш по този начин вече се сбогуваше с присъстващите.

Сега всички седяха. Селма беше избрала стола възможно най-отдалечен от неговия — или поне на него така му се струваше. Предстоящата раздяла, на която и двамата — такава беше негласната им уговорка — гледаха като на изцяло прагматично решение, без да го драматизират, сега се бе превърнала в заплаха. В поврат. В семеен конфликт, който трябваше да намери стратегическо решение, без родителите ѝ да заподозрат нещо. De facto развод.

Сузане се беше плъоснала току до него на дивана. Усети топлината, която се излъчваше от тялото ѝ така силно, сякаш седеше до печка.

— Като си помисля само колко надалеч ще ходи Селма — подшушна му тя. — Че и ще стои там почти година. Добре, че не съм аз!

Широкото ѝ, меко бедро се беше притиснало плътно към неговото почти по цялата си ширина. Сякаш ѝ се искаше да компенсира загубата на топлина, която той щеше да претърпи през идната година. Тежкият ѝ парфюм, който тя ползваше при събирания (Селма иронично го наричаше „Хавайска роза“), изпълваше въздуха наоколо му с упоителна натрапчивост така, че той за момент се отдаде на внезапната представа как лежи под нея, изцяло безпомощен и обездвижен, притиснат от тази едра, мека, заплодена жена, която бавно го задушаваше със силното си ухание и едновременно с това с

любвеобилната си тежест изстискваше от тялото му и последната искрица живот.

Така се унесе в това прелестно смъртно видение, че дори не чу какво му говореше. Само разсеяно зяпаше през прозореца към сивото небе и мярна бялото сако на Ролф, който беше излязъл на верандата да пуши. Под парапета все още лежаха останки от преспи мръсен сняг. Коледният венец беше паднал на земята и се разлагаше във водата, събрала се между прогнилите дъски.

— Да, но дали това пътуване го е направило по-щастлив? Аз не мисля, че тези строфи дават повод за подобно твърдение: „... всяка нощ към планинските хижи конник лети...“ Ти какво мислиш?

Тъстът беше минал в отстъпление. Сега просто се молеше да го оставят поне да се оттегли с достойнство. Едно малко признание от нейна страна би било достатъчно. Обаче точно в този момент Селма не беше в настроение.

— При всички положения го е направило един от най-известните драматурзи в света. Със сигурност нямаше да е така, ако само си беше стоял в къщи!

— Не, права си. То подобни пътувания днешно време са на мода сред хората на изкуството. Някъде четох, че онзи вашият бивш съученик Детлеф, Сигмунд Детлеф, е станал писател. Ти май беше близка с него по едно време, Селма, нали така? Сега сигурно и той ще ходи в Америка. Мдаа, успя да пробие и той с вулгарните си писаници...

— Порно! — изкиска се Сузана и Харалд беше склонен да се съгласи. Беше хвърлял по един поглед на някои от романите на Сигмунд, но после ги оставяше настрана. Селма ги купуваше всичките веднага, щом излезеха на пазара.

— Значи и ти си на път да станеш световноизвестен дизайнер, щом като сега изведнъж ти е станал такъв дерт да ходиш в чужбина?

— Я ми кажи... — Харалд усети, че гласът ѝ трепереше.

— Какъв точно ти е проблемът с моя квалификационен курс в чужбина? Ако смяташ, че има нещо неморално в това една година да се дообразоваш в Милано, то направо си го кажи, вместо да ми седиш тук и да ми цитираш стари строфи като някой оракул.

— Милано е прекрасен град — включи се жената на чичо Макс. Явно не беше доразбрала и мислеше, че се води обикновена дискусия

на тема „туристически дестилации в Европа контра закостенял норвежки провинциализъм“. — А и италианците са царете на модата. Със сигурност ще ти е само от полза, Селма...

— А разноските... — въздъхна тъстът. Погледът му беше съвсем умислен. — Разноските...

— Ами какво, ако просто ми се иска да се махна от тук за малко? — Селма повиши глас. — Да се разкарам от този проклет град, в който кисна вече повече от 10 години, откак завърших училище? Веднъж дори не сме отишли на почивка някъде на Юг! Да, за Бога, един път. Един проклет път...

— Не изговаряй напразно името на Господа, твоя Бог, защото Той няма да прости на онзи, който злоупотребява с Него...! — изневиделица прокълнтя откъм люлеещия се стол на баба Агнес и всички подскочиха. Мислеха, че вече беше заспала.

— Някой иска ли още кафе? — боязливо попита Ела, стоейки със сребърната кана в ръка, несигурна дали трябваше да навлезе в електрическото поле, възникнало между мъжа ѝ и дъщеря ѝ. — Още кафе? Селма? Сузана?

Сузана взе каната и започна да налива на насядалите около ниската масичка направо от мястото си. При това ѝ се наложи да се протяга напред и встрани, като по този начин горната част на тялото ѝ малко или много попадна директно в скута на Харалд. Усещането от напращелите гърди на Сузана, които така открито и безсрамно се търкаха в бедрото му, събуди у Харалд непознати досега сладки страсти. С помощта на вътрешния огън, разгорял се в него благодарение на многобройните видове алкохол, които беше погълнал в продължение на следобеда и вечерта, достигна до убийственото заключение, че за първи и единствен път в живота си усещаше търкането на чифт женски гърди в бедрото си. При това чувството адски му допадна. Мина му през главата, че сигурно имаше много неща от „интимната сфера“ — както сега всички журналисти бяха започнали да се изразяват — които или беше пропуснал, или от които чисто и просто се беше отказал в деня, в който баща му почина, а той взе решението сам да поеме фирмата — решението, което изпълни живота му със съвсем други задължения и отговорности. А и така както съвместният им живот със Селма се беше развил, хладният и окастрен сексуален живот се беше превърнал в част от негласното

споразумение помежду им. Всъщност още от самото начало беше така, още от първия им незадоволителен опит за интимност. Очевидното облекчение, което и двамата изпитаха в момента, в който експерименталният им ентусиазъм рязко спадна, също стана част от трезвата, прагматична платформа, на която той усещаше, че се крепи бракът им и която според него ги правеше по-устойчиви от повечето двойки към неминуемите семейни кризи.

Сега обаче изведнъж погледна по-друг начин на нещата. В действителност подобно отношение беше израз на една разигравана житейска философия, която накратко можеше да се формулира по следния начин: ако нямаш твърде големи очаквания, трудно нещо ще те разочарова. Или още: не можеш да изгубиш нещо, което не притежаваш. Сега, в този момент, с чувство на тъга му стана ясно колко много неща вече бе пропуснал още преди да е осъзнал, че ги има. Едва 28 годишен, той вече гледаше назад към живота си като някой старец. Спомни си детството, приятелите и приятелките, смеха, безгрижието. Чувството, че все още няма отпътували влакове, че няма окончателно проиграни шансове. Обзе го огненият копнеж по всичко това, примесен с внезапна и остра меланхолия. Искаше му се отново да е млад.

Преди да си тръгнат, тъща му Ела за последно завлачи дъщеря си в кухнята. Като ги видя да се отдалечават, за първи път забеляза колко много всъщност си приличаха. И двете сякаш страдаха от някаква физическа болка, която по никакъв начин не трябваше да се издаде, но която същевременно си личеше по измъченото им изражение, напрегната стойка и нервните движения.

— Не забравяй какво ти казах, Харалд — избоботи тъстът, стискайки ръката му на раздяла. Нямаше и помен от доскорошната му отмала. Очевидно беше в състояние да мобилизира едно последно напрегане на силите, от чисто облекчение, че гостите най-после се разотиваха и че до следващия път имаше цяла година — петдесет и седма беше годината, когато човекът напусна собствената си душа, просто защото нещата извън нея изведнъж му се сториха по-интересни. От тогава се опитваме да запълним празнотата с всевъзможни глупости, на които се натъкваме по пътя си. Но все не успяваме. Все така празни си стоим. Изпразнени от копнежи.

Селма и майка и се появиха отново. Плътно притиснати. Сякаш се бяха впили една в друга и сега не можеха да се освободят.

— През петдесет и седма — продължаваше тъстът последната си за деня реч, — година един английски лекар, името му е Стенли Раймс, изминал петдесет и четири мили от Нюкасъл до Лондон пеша, само за да изпробва издръжливостта на един определен вид обувки. Обувките издържали. Защото тогава имаше нещо, наречено качество. И отговорност, и дълг. И морал. А не както сега. Не както сега, не... А ти, скъпа моя, тъкмо беше тръгнала на училище и разправяше на всички, че искаш да станеш медицинска сестра. Искаше да спасяваш човешки животи. Помниш ли, Селма? Не, има си хас да помниш. За догодина май не е сигурно, че ще сте тук с нас. Тогава Селма ще е из голямата чужбина. Не забравяй Ибсен: „... всяка нощ към планинските хижи конник лети...“ А ние през това време ще се радваме на внуците... Да, децата са истинска благословия.

Тук той изкуствено разтегна устни в доброжелателна усмивка и погледна към близначките, вкопчени в сложна схватка, от която не можеха сами да се освободят, стенийки и ревейки от болка и гняв като два праисторически гуцера. Ролф, който беше погълнал доволно количество коняк, отстъпи дискретно встрани и за малко да прекатури телефона от стойката му. Макс и жена му вече седяха в таксито и чакаха Ролф, Сузане и децата, които пътуваха в същата посока.

На баба Агнес ѝ бяха помогнали да си легне, след като заспа в люлеещия се стол. За нея денят на Възкресението беше приключил. Тръгвайки, Селма притисна майка си, като че ли се виждаха за последен път. След това силно, но набързо прегърна баща си през врата, без да промълви и дума и изтича към колата. Беше пила съвсем малко и смяташе, че може да кара.

3

Беше решил да не засяга темата за гостуването по пътя към къщи. И без това бе излишно, защото и двамата отлично знаеха какво другият имаше да каже по въпроса. За всеки от тях беше тягостно изживяване, но през последните няколко години, когато ситуацията ставаше все по-непоносима, никой не можеше да прояви необходимата изобретателност, инициатива или смелост, в случая дори необходимата бруталност спрямо другия, за да каже или предприеме нещо, така че веднъж завинаги да изчистят този всъщност незначителен проблем от съвместния си живот. Великденският обяд не беше приятен и за двамата, но не беше и достатъчно важен, за да го превърнат в повод за кавга. Въпреки това се скарваха всеки път, когато засегнеха темата. Тя очевидно страдаше най-много и най-не можеше да понася самодоволния си, авторитарен баща, но въпреки това не можеше да търпи, когато Харалд открито го критикуваше. Дори антипатиите им не хармонираха достатъчно, за да им дадат чувството на съюзничество.

— Тя се съмнява, че има рак.

Сега така или иначе въпросът бе повдигнат. Обядът. Гостуването. Проваленият следобед, който по някакъв неведом път бе разтворил поредната пропаст помежду им, при положение, че би трябвало да е точно обратното — да ги сплоти в общата им съдба, заедно преодолени изпитания и т.н.

— Открили са ѝ тумор на гениталиите. Разбира се, не е задължително да е злокачествен...

Защо ѝ беше да му сервира подобни детайли точно сега? Той много добре знаеше защо! Използваше болестта на майка си, за да запълни тишината и за да му отнеме възможността да засегне други теми, които останаха да висят във въздуха, след многобройните намеци и подмятания от страна на тъста му. Но така лесно нямаше да се отърве.

— Трябва да се отбележи, че баща ти беше в апогея си тази вечер. Върховете на цивилизацията и културата били постигнати през петдесет и седма, добре бе! Много интересно...

— Резултатите ще излязат най-рано след две седмици.

— Е, теб тогава вече няма да те има.

Имаше намерение скоро да тръгва, за да може да си потърси жилище и да започне някой курс по италиански.

— Стори ми се добре осведомен...

— Осведомен?

— Да, точно така. Осведомен.

— Не разбирам какво точно имаш предвид.

Караше прекалено бързо през пустите улици.

— Аз пък мисля, че много добре разбираш. Намеците му не бяха двусмислени.

Наложи ѝ се рязко да набие спирачки, за да избегне някаква неравност на пътя. Въпреки това колата неприятно се разтресе и двамата подскочиха по местата си.

— Казах на мама, да. Смятам, че е нормално. Всъщност дори тя ме попита. Беше забелязала нещо. Жените усещат подобни неща. Не мога и да я лъжа. Освен това не виждам причина да го правя.

— А тя естествено му го е разказала на него.

— В този град така или иначе нищо не остава скрито.

— Да, тук си напълно права...

— Нещо конкретно ли имаш предвид?

— Значи не съжаляваш, така ли?

— Да съжалявам? За какво има да съжалявам? Случи се в най-неподходящия момент. Вече всичко бяхме решили. Най-последно имам възможността да отида малко в чужбина. Нищо не е загубено. На двадесет и седем години съм.

— Не, разбира се. Имам предвид, да, права си.

Тя направи опит да се засмее.

— Ама че физиономия си направил. По-зле и от татко. „Разноските.“ Да не живеем в Средновековието!

Зави към тяхната улица. След само още 10 — 15 секунди щяха да стигнат до портата. Ако искаше да каже още нещо, сега беше моментът.

— За едно нещо само се чудя...

Имаше чувството, че току-що скочи с парашут — нещо, което в действителност за нищо на света не би направил.

— А? За кое?

Вече беше пуснала мигача.

— Мое ли беше?

Вкара колата твърде бързо и за малко да се блъсне в гредата на портата. Наложил й се отново рязко да спре.

— Какво точно имаш предвид?

— Детето мое ли беше?

— Боже Господи, сега пък това! Няма опасност да ни се изчерпят темите на разговор тази вечер!

— Ще съм ти много благодарен, ако ми отговориш честно на въпроса. Струва ми се, че имам известно право на това. Много добре знам, че си се срещала с него. Както сама каза, в този град всичко излиза наяве. Рано или късно.

— Действително ли искаш да говорим за това сега?

— Да. Точно сега. Ако нямаш нищо против, разбира се.

Точно в момента. След подобно уютно прекарване с вашите, няма по-подходяща възможност. Вече и без това сме стигнали дъното. Оттук по-ниско не можем да паднем, ако разбираш какво имам предвид.

— Във всеки случай не разбирам как ще я карам без сарказма ти...

— Ако обичаш, не сменяй темата. Зададох ти един прост въпрос.

— Ревнуваш ли?

— Да, ревнувам явно е новата модна думичка. Човек не трябва да си признава, че ревнува, прав ли съм? Ами в такъв случай май ще трябва да призная, че ревнувам, а? Че съм бесен, обезумял, болен от ревност, а? За да ти го спестя на тебе, нали? Но сега ще ти кажа защо съм бесен — защото не мога да се примиря с това колко неделикатно си постъпила. Ти, която иначе толкова държиш на изискаността. Да излезеш да се срещаш с него „тайно“. Тук, в града!

За собствено удивление чу как собственият му глас трепереше, макар съзнателно да не усещаше някакъв порив от емоции. Освен това толкова пъти вече беше предъвквал всичко, премислял твърденията, наблюденията и заключенията си едно по едно, дума по дума. Нали беше на сигурна почва. Разочарование, гняв, болка, объркване и безизходица му бяха добре познати. Беше кроил планове и отработвал стратегията си от седмици насам. На всичко отгоре „правото“ — каквото и да означаваше тази дума — беше на негова страна, във всеки

случай, що се отнася до конвенционалния морал, за който тя очевидно и пет пари не даваше. Нещо, което му носеше допълнително превъзходство — мислеше си той. Да, в действителност беше очаквал тази конфронтация с радост, беше вкусвал думите и изразите, изпробвал бе гласа си, беше смукал суверенитета и разочарованието си като сладко-кисел бонбон. Беше репетирал ролята си с перверзен мазохизъм.

И ето, че сега тя беше тук до него. Седяха рамо до рамо, пристегнати от предпазните колани, затворени в тясното купе и изказвайки думите, те придобиваха ужасяваща финалност. Той седеше тук и необратимо я обвиняваше в изневяра, изискваше факти, търсеше потвърждения на това, за което иначе всичко би дал само и само никога да не узнае. Въпросът беше повдигнат, крачката направена, парашутът се отвори, но сега му се стори, че се спуска към земята с безумна скорост.

— Ти самият как мислиш? — попита го тя и го погледна директно в очите. Не беше с лице към нея, но го долови с периферното си зрение.

— Ти мислиш ли, че беше твое?

— Мисля, че би могло и да е мое... чисто технически.

— „Чисто технически“.

— Кое не прави нещата по-розови.

— Боже мили...! — въздъхна тя. — Боже мили! Боже мили...!

— А какво мислиш ти, де? От мен ли беше или не? Ти може би затова...?

— Мръсник! — озъби се тя.

— Ами хайде, отговори ми тогава!

Харалд усети как гневът на справедливостта заплашително пулсираше в очните му кухини. Не беше честно той да се премята в див полет към гибелта си, докато тя още стоеше спокойно и преценяваше маневрите си. Вкопчи се в нея. Повлачи я след себе си. И тя падна с него. Усети го по промяната в гласа ѝ, по дребните движения, напрегнатите ѝ мускули, по уханието на косата ѝ, което внезапно беше станало непоносимо силно в затворената кола.

— Вярно е, че се срещнахме. Два пъти.

Пое си въздух, сякаш щеше да се гмурка на дъното.

— Първият път беше безобидно, в едно кафене в града, почти „случайно“, макар че се бяхме уговорили, разбира се. Беше ми писал, преди да дойде. В интерес на истината си пишехме от време на време. Много му се искало да ме види след толкова много години, често си бил мислил за мен и т.н. Бях объркана. Не пишеше „вас“.

— Не, естествено, че е имал предвид само тебе.

— Беше странно. Толкова години не се бяхме виждали и изведнъж се срещаме и някак си едва ли не очакваме, че всичко ще е както преди. Както тогава, преди да...

— Разбирам.

— Не, не разбираш, защото и аз не можех да го разбера отначало. В крайна сметка нали нищо не е както преди — той вече постигна целта си и е известен писател, а аз...

— Разбирам...

— Престани с това „разбирам“!

— Да, добре...

— Затова се уговорихме да се видим отново. Въпреки че никой от нас не гореше от желание, или поне на мен така ми се стори. Нали вече се бяхме видели. Но като че ли и двамата — или поне аз — се бяхме настроили да... някак си да направим от тази среща нещо голямо и важно. И аз реших, че... Реших, че трябваше да се случи. Така го замислих. Така исках. Беше нещо, което трябваше да се случи в моя живот. Освен това беше ясно, че и той искаше същото, в противен случай нямаше да ми пише, или поне аз така си мислех. Запазил е целия си предишен чар. И — почти невероятно е! — ни най-малко не се е променил. Косата му е малко по-дълга, но иначе никаква промяна. Сякаш времето е минало покрай него, без да го докосне. Въобще не се е възгордял от успеха си и точно това вече съвсем ме зашемети. Затова предложих излета до планинската хижа. То пък се случи, че точно тогава имаше годишна среща на мебелните търговци и маса познати бяха там. Но да ти кажа честно, в момента и пет пари не давах за тях, защото в живота ми беше на път да се случи нещо изключително важно. Щях да получа своето потвърждение. Да запълня някаква липса. Или може би да сложа край на нещо, което усещах, че бях оставила недовършено в младостта си. Трябваше да наваксам пропуснатото и то със замах!

Но после, когато дойде с почти два часа закъснение и куп извинения заради Хана и децата и тем подобни, кухнята на хотела вече беше затворила и трябваше да се задоволим с рум сървиз и бутилка вино от хладилника и не се получи много празнична вечеря на свещи, нали, но подобни дреболии не трябваше да могат да ни развалят настроението. Това, което трябваше да се случи, щеше да се случи и нищо не можеше да го предотврати. Аз бях там, той беше там, заедно в една хотелска стая високо в планината...

Колата им стоеше спряна на сред двора с включен мотор, а левият мигач бясно святкаше, изстрелвайки къси резки хладна жарава срещу останките сняг, които лежах по край оградата.

— Надявах се, че ще е малко по-находчив. Бях си внушила, че е имал сумата любовни афери, ей така, между другото, като се има предвид колко известен е станал напоследък. Бях се настроила за едно истинско прелъстяване или нещо подобно. Ах, и аз не знам...

Откъде взема подобна наглост? — мислеше си той ужасен. Как въобще е възможен подобен разговор между съпруг и съпруга? Как е възможно жените изведнъж да гледат на любовния си живот като мъже, а и да говорят за него като мъже? С други мъже? При това със собствените си съпрузи? Как е възможно отчуждението в рамките на един нормален брак да нарасне така жестоко? Как може бруталността да вирее така удивително добре между съпрузи?

— Обаче той всичко обърка — констатира тя, все едно че говореше за монтьора, на когото бяха оставили колата за инспекция. — Още от самото начало. Започна с приказки. Искаше да си говорим за всичко, което се е случило от тогава насам. Трябваше едва ли не да се изповядаме един пред друг и да видим докъде ни е довел Животът, разбираш ли. И по този начин щяхме да сме сигурни, че това, което бяхме на път да направим, е единственото правилно, нещо неминуемо, направо съдбоносно. Защото между нас била съществувала специална връзка, особен контакт, още от преди, и защото в живота има неща, които никога не се променят и не всичките ни действия трябва да са ръководени от условности и прозаичен морал и т.н. И тогава започна да ми просветва, че той се опитваше сам себе си да убеди, а не мен! Та нали аз бях там, гримирана и издокарана и само го чаках да свърши с приказките си, колко често бил мислил за мен през всичките тези години и колко много държал на мен, че едва ли не съм оставила

празнина в живота му и че вмъквал малки загадки, знаци и описания за мен в романите си с надеждата, че ще ги забележа, като ги чета — а аз трябваше да кимам и да се преструвам, че е било точно така, нали. Той беше убеден, че и аз съм чувствала по абсолютно същия начин...

Разтегна устните си в безпомощна усмивка и поклати глава. Ръцете ѝ нито за миг не бяха пуснали кормилото. Мигачът светеше.

— И едва тогава усетих, че тръпката беше преминала. Започнах да усещам как отсъствието му, всичките тези години всичко, което междуременно беше постигнал, това че беше имал късмета на Пепеляшка от приказката и някак си беше успял да постигне мечтите си, докато ние тук само се бъхтим в сивото си ежедневиe, и позицията, която си беше извоювал, все едно е дошъл за малко на гости в родния си край и ме е подбрал като хубав сувенир, който тъкмо смяташе да прибави към колекцията си... Усещах колко ужасно неравностойни бяхме в тази ситуация. И се изплаших до смърт! Защото разбрах, че беше на път да ме причисли към своя живот, към вълнуващия си, творчески, одухотворен, смислен живот. И да ми отнеме моя. Че с какво можех да му изляза насреща? С моя мизерен бутик в града и бездетния ми брак, при положение че той ми излагаше на показ всичките си романи и нови проекти и пътувания в чужбина и покани да преподава в университета в Калифорния! Говореше ми за бащинството сякаш той беше изобретил правенето на деца!

Беше толкова тежък. Изпълваше хотелската стая с едрото си тяло, дългите си ръце и дебел глас. Не оставяше място за други. Разбрах, че ако прекарам нощта с него в това двойно легло, животът ми ще бъде анулиран и в най-добрия случай ще свърша като изречение в някой от романите му... За Бога, след няколко месеца ще заминава за Америка и всичко, което му се иска, е една топла путка в куфара на път за голямата чужбина. Така елементарно стоят нещата, опасявам се. За хора като него е така. Тъй че нищо не се случи. Чуваш ли? Нищо не стана. Аз не позволих да се случи. Само му наливах вода в мелницата. Приказвахме цяла нощ. Него изглежда го устройваше. Отървах се само с уплаха и си спасих кожата. Три седмици по-късно разбрах, че съм бременна. По него време вече бях запланувала пътуването. Бях твърдо решена, че няма да допусна нищо да ми го провали. Нищо! Искам и аз да направя нещо самостоятелно. На път съм да постигна нещо. Не искам никога повече да се чувствам толкова незначителна,

безпомощна, толкова заличена! Разбираш ли? Тук става въпрос за моя живот. Затова. Разбираш ли? Затова!

Светлината от фаровете размиваше безцветната априлска градина пред очите му и я превръщаше в мъртва тундра. Харалд беше втренчил поглед в ябълковите дървета, които започнаха да придобиват човешки форми и сякаш пипнешката се приближаваха към него по замръзналата земя, с разперени ръце и наострени нокти, за да разкъсат плътта му.

— Разбираш ли? — крещеше тя и на него му се стори, че ноктите ѝ вече го прорязваха до мозъка на костите. Как можеше да разбере, че съвместният им живот беше станал толкова безутешно стерилен, че дори най-малката проблеснала искрица живот незабавно трябваше да бъде угасена? Как беше възможно да разбере, че жената, за която се бе оженил, се беше превърнала в чуждо, плашещо, непредсказуемо и агресивно същество, което внезапно разполагаше с арсенал от думи и изрази, напълно непознати за него? Думи и изрази, които го плашеха. Не, по-скоро го изпълваха с отвращение, примесено със страх. Внезапно го обзе острият, меланхоличен копнеж по добре познатата ситуация около трапезата на тъста му: столовата с тържествено подредената маса, където всеки си имаше своето място, празнично облечените роднини, едно и също всяка година, същите гозби и разговори, същото отегчение, година подир година. Сигурността на тази великденска картинка, гарантирана именно от нейната предсказуемост, в момента му се стори като пречистваща, топла баня. И иронията, че седеше тук и де факто жадуваше възможно най-отегчителната, безутешна и безсмислена ситуация, за която въобще можеше да се сети, го принуди неволно да се разсмее и напълни очите му със сълзи.

— През петдесет и седма... изхлипа той. — През петдесет и седма, когато бях на осем годиш, филмовите звезди се казваха Даяна Рос, Джейн Менсфилд и Мерилин Монро. Спомням си го, защото изрязвах снимките им от илюстрираните списания. Имаха големи гърди, тънки талии, обли ханшове и плътни, полуотворени устни, които шепнеха: „Come to me, my melancholy baby...“^[1] Малките момченца запомнят подобни неща много добре. За цял живот. И те идват. Идват и идват. При тези меки устни, които шептят. И продължават да шептят: „Ела при мен. Ела. Ти — да, ти! Ела...!“

Чуваш ги. Още дълго след като шепотът е затихнал, имаш чувството, че ги чуваш. Ясно. Дори сега, когато стоя до теб и се опитвам да чуя какво ми говориш, докато ми обясняваш, че няма подобен шепот, а може би дори никога не го е имало в нашия съвместен живот, аз още ги чувам. Ясно. Все още!

---

[1] „Come to me, my melancholy baby...“(англ.). — Ела при мен, мое тъжно момче... — Б.пр. ↑

ЧАРМЪРС МАРШ

1

Сигмунд наблюдава как предното стъкло на колата обрамчва свистящата покрай него география на града — забързаните картини, ясни, контрастни в топлата, червеникава светлина на здрача, се редуват като кадри от дълга филмова лента, която той сам върти, по-бързо, по-бавно, в зависимост от това колко силно натиска газта.

Сигмунд обича това, което вижда: извитите хълмове на Пико авеню, водещи към Санта Моника и Венис бийч надолу към морето, където денят умира — перфектният пейзаж, перфектната финална сцена на слънчевия залез. Не липсват дори характерните за Лос Анджелис палми. „Не, никаква финална сцена“ — крещи вътрешният му глас, „Едно ново начало. Истинското, същинското начало!“ Защото на него му се иска да е така, за нея и за него. Макар и да им оставаха само няколко седмици... А от тонколониите, разположени на облегалките на задните седалки, гърми концерт номер две за пиано на Рахманинов. („Рахманинов, първият в света филмов композитор, създал своята емоционална и високо колоритна музика дълго преди филмовата лента да даде на драматургичните шмекери възможността да направят същото с помощта на монтаж, редакция и сгъстяване на ефекти, и която накрая взривява осемнадесет релсовата лента на чувствата...“ Това изречение трябва да го запомня на всяка цена!). И вятър. Сух вятър в косите, попътен вятър в лицето, косите в лицето, фин пясък във въздуха, по ръцете, по изпотения врат. Поглежда отражението си в огледалото за задно виждане — сухи устни и бляскави зъби, кожа със слънчев загар, руса коса. Тук, в страната на кабриолетите, във вечния, нажежен град на слънцето, градът на широките авенюта и безконечни плажове, той самият обикаля в ролята си на калифорниец, седнал в нает Буик с червен кожен салон, дошъл на временна работа, настанен в къща под наем, а сега на път към открадната среща, опиянен от всичко ново и преходно нахлуло в живота му — от комфорта, движението, развлечението, от самата лекота на живота, любовта и изневярата. Всичко е еднакво леко, така невероятно леко... Have a nice day. Who cares?^[1]

Не, не остава място за дребни грижи, когато живееш заедно с още единадесет милиона души на един полумесеца от блатна земя между океана и пустинята, където кулисите и декорите на цивилизацията се издигат и рушат, създават и пресъздават. Където драмите на човешкия живот се пишат и пренаписват, режисират и разиграват, така че любов, омраза, завист, ревност, гордост, страст и суета да могат да бъдат тълкувани и преразтълкувани, отново и отново, така че да дадат на всеки един възможността да намери точно своята версия, тази, която идеално подхожда на неговия живот. Или да намери живот, който точно да отговаря на неговото тълкуване — ролята, която ти искаш да играеш точно в този момент.

— Карай надолу по Пико, докато стигнеш до Мейстрийтвенис — беше му казала тя. Завий наляво и давай по Мейн стрийт, докато стане Вашингтон булевард. Там можеш да паркираш. Ресторантът е съвсем наблизо, а Чармърс маркет се намира отдясно. Ако пресечеш Брийз, значи си го подминал.

Венис вече не беше това, което той познаваше от бийг литературата: убежище за жизнерадостни аутсайдери като Керуак, удавил се в реката от хапчета и евтино червено вино. Тогава е бил малък провинциален град с очарователни редици от полуразрушени къщи, а сега във всеки квартал имаше антикварен магазин, бутик и френски ресторант, макар все още да се намираха останки от автентичните дървени постройки, двуетажни, с полуотворени прозорци и разтурени балкони. Простряно пране. Задни дворове с портокалови дръвчета. Малцинството тикано във война с негърските банди. Най-високата квота за убийства в Калифорния. Най-високи цени на квадратен метър. Непоносимо напрежение между незаличими контрасти: младо, бяло момиче в кожено палто от норки е наръгано с нож пред един ресторант. Извършителят е черен мъж, а мотив липсва. Не я е обрал, нито изнасил. Оставил я е да лежи на улицата кървяща, с перлените огърлици на врата. Пред полицията казал, че изведнъж изпитал толкова силна омраза, че нямал друг избор...

И ето го тук — Чармърс маркет, шопинг центърът за запалените, вманиачените, за тези, изгарящи от огъня на страстта, в чиито очи проблясваше пламъкът на копнежа, изкован от мека стомана.

Супермаркетът за сетивата, предлагащ уникален избор от гастрономически стимуланти. Например хляб: хляб в кошнички, в кърпи, в панички и по висящи снопове, франзели, швейцарски, немски и руски хляб, продълговат, пухкав, малък и голям, кръгъл, златист, препечен, пшенично бял и хрупкащ под погледа ти хляб. Или пък хляб, печен на глина, във фурна, черен, хляб кисел и димящо влажен като най-горчивите ти разочарования. Месарският щанд предлагаше обезпокояващ асортимент: шунка от Парма, от Бавария и от финландските сауни, пикантни колбаси от Унгария и Краков, планини от кърваво черно говеждо от Тексас и Оклахома, толкова крехко, че на мястото на разреза фибрите му почти се разпадаха, сурово месо, червено месо — това го можеха в Чармърс маркет! И деликатеси: пастети, печени, декорирани с фазанови глави и крака, пастети с трюфели, които се конкурираха по ухание с планините от богато подправени с чесън мезета до тях, меки френски сирена, италиански пармезан, цели тежки пити реджиано, най-добрият. А плодовете! Ами рафтовете с подправки!

И консервите — всичко, що може да се затвори в буркан, беше там. Кой беше най-хубавият мед, този от Перу или от Крета? Кое беше най-подходящо за тяхната любовна вечеря?

В теракотата на пода на Чармърс маркет бяха вградени звезди, около които бе изписано по едно мото, за онези, на които им се четеше: „Стъпвай тихо, влизай надълбоко“, съветваше едното. „Кожата е най-важният полов орган.“, поучаваше друго. Трето питаше: „Ти да си най-големият враг на самия себе си?“ Или: „Днес дари ли вече любов?“ Надписи по пода, приживи, предизвикателства, нежни упреци и кротки предупреждения.

Бляскави месингови звезди, накъдето и да се обърнеш. В Лос Анджелис нямаше значение дали ще вдигнеш поглед или ще наведеш глава — навсякъде грееха звезди. Те оставяха върху града своя отпечатък — този на нереалността. Можеше да си купиш карта на Лос Анджелис, къде то бе отбелязано къде живеят холивудските звезди. Но в действителност човек никога не успяваше да ги види. Разбира се, често ти се случваше да говориш с някого, който тъкмо, ей сега беше видял Харисън Форд, при това в пощенския клон. Или пък Робърт де Ниро в белия си мерцедес... Той самият бе видял жена, която можеше да бъде Сиси Спейсък. Беше в киното. Естествено човек никога не

може да бъде сигурен — в тълпата, в полутъмната зала, а тя беше без грим. Изглеждаше толкова малка, бледа и невзрачна като кое да е младо момиче. Така че нямаше как да е била действително тя. Звездите не трябва да приличат на нас — обратното, ние трябва да се опитваме да приличаме на тях.

Отпечатъците от ръце и крака, пръснати навсякъде из града, доказваха, че и те са от плът и кръв и че са наоколо и сигурността на тяхното присъствие сама по себе си беше достатъчна, за да направи сърцето така странно леко, а животът така странно безгрижен и весел, все едно че нищо друго не беше от значение, освен че тях ги имаше. А нищо, което не стои между теб и чувството ти на щастие не беше съществено: единственото важно е да се препичаш на слънцето на тяхна близост, да потръпваш от очарование при вида на хладния им блясък, да нашепваш сладни формули в ухото на тази, която държиш в обятията си и да се придържаш към сценария на щастията, който обещава договор за главна роля в собствения ти живот.

Лос Анджелис беше идеалният град за един писател. За писател, който обичаше да наблюдава живота си отстрани и едновременно с това да го живее. Някой като Сигмунд. От момента, в който стъпи тук, се почувства като на сцена, играейки роля, за която получаваше страниците от сценария една по една. А той обожаваше именно това!

---

[1] Have a nice day. Who cares? (англ.) — Хайде приятен ден. На кого му пука? — Б.пр. ↑

Един метод да държиш реалността и конфликтите, които тя носи със себе си настрана, бе да използваш телефона. Той правеше всички конфронтации абстрактни, смилаше проблемите на прах, редуцираше всички новини, обвинения, молби и заплахи до една працияща секвенция в телефонната мембрана, така механизирани и далечни, че ставаше съвсем нереална, невъзможно да бъде взета насериозно. Направо бяха смехотворни всички тези неясни, възбудени сигнали, пристигащи от много, много далеч, тези случайни импулси, уловени в непрестанната електронна буря над ефира на Лос Анджелис.

Откъде можеше да е сигурна, че говореше с него? А той как можеше да бъде сигурен, че говори тя? Та нали в този град всеки подвикваше нещо на някого през телефонната мрежа и никое съобщение не може да се приеме буквално: „Прибирам се след малко“ отнема поне час и половина. Невъзможно бе, дори съвсем безсмислено да искаш да се правят уговорки за прибиране, за хранене, гледане на деца. Задръстванията на Сан Диего Фриуей бяха в състояние тотално да прекатурят всеки един семеен живот.

Той бе наясно с всичко това и се нагаждаше според ситуацията. Освен това смяташе, че и тя също трябва да се пригоди. Няма как, това бяха страничните ефекти на престоя им в Калифорния. Такава бе калифорнийската им действителност — имаха два живота, тя — нейния и той — неговия. Неговият бе в университета УКЛА (най-красивата университетска местност в света с най-красивите студентки, той ги обичаше всичките, но една от тях особено...) като гостуващ лектор по норвежка литература. Освен че преподаваше на малка трупна напреднали студенти, това означаваше и конференции, подготовка на материал, систематизация на резултатите, сбирки и контакти с членовете на факултета. И със Силия.

Нейният живот беше в Лонг бийч с децата — на час и половина при нормален трафик. Един доцент от неговия факултет, който в момента беше за година във Виена, им бе дал къщата си под наем. Голяма и грозна според скандинавските представи. Стара и достолепна

според елейските. Съвсем близо до плажа. Имаха и домашна прислужница от Мексико, която идваше три дена в седмицата, а Томас ходеше на детска градина, така че ѝ оставаше достатъчно време за бебето и за самата нея — лукс, който в Осло не можеше да си позволи.

Затова не смяташе да се афектира от притесненията ѝ, недоволството и постоянните ѝ въпроси — „Не ми лази по нервите! — крещеше вътрешният му глас — Не ми лази по нервите, по дяволите! Не ме принуждавай да лъжа повече, отколкото е необходимо!“ — от горчивата ѝ резигнация, че живеели разделени, макар той хиляди пъти вече да ѝ обясняваше, че бяха принудени да водят два отделни живота по време на престоя им тук — тя в къщи с децата, а той на работа.

Сега ѝ беше казал, че ще ходи на вечеря и ще се прибере покъсно. Кога? Ами не знае кога! В този град човек никога не знаеше кога. Когато приключат снимките, лентата е готова и режисьорът — доволен. И ако тази нервна нотка, която той ясно долавяше в гласа ѝ дори през шума на телефонната електроника скоро не изчезнеше, щеше просто да затвори и да заличи сигнала и да каже, че връзката се е разпаднала.

— ... Е това означава ли, че въобще няма да се прибиращ в къщи? — отново попита тя и искаше да знае неща, на които той самият нямаше никакъв отговор. Вечерта беше свободна. Вечерта бе негова и на Силия. Според неговия сценарий нея в тази сцена я нямаше.

— С кого пак ще излизаш?

„Да... Пак...“

Какво да ѝ каже? Той беше внимателен съпруг и не искаше да я наранява ненужно, не искаше да я безпокои. Пулсът му беше висок и се чувстваше лек, лек, лек в главата, когато за енти път (или поне на него така му се струваше) ѝ обясняваше, че ще излиза с Браян и Майкъл и жената на Майкъл, които работеха към института по германистика и който го били поканили да вечерят суши в един новоотворен японски ресторант, който бил добър и недалеч от университета. Браян беше прясно разведен и двамата със Сигмунд често бяха излизали да пият заедно или пък го беше вземал на разходки по магистралата с корвета си, с който особено се гордееше. Освен това беше доверил на Сигмунд, че е член в един порно клуб, въпреки че имал угризения и изпитвал интелектуално отвращение, но какво да се прави „по дяволите, женското тяло ми липсва така

жестоко“. Сигмунд веднъж бе отишъл с него от чисто любопитство и защото изведнъж беше усетил мрачното желание да бъде „съучастник“ — влечението към неизживения живот.

— Това е всичко — казваше той успокоително в телефонната слушалка и се надява, че топлотата (която из веднъж му се стори откровена) и грижовността, които той въпреки всичко изпитваше към нея и децата, ще оцелее през комуникационната мрежа, докато уханията от супермаркета се промъкваха в телефонната кабина тежки, почти противни, както бе застанал до щанда за плодове, около който постоянно се въртяха малки японци и подреждаха все нови и нови плодови пирамидки, които пръскаха с вода. От тук виждаше около осем или десет сорта картофи. А колко вида салати? Май бяха повече от двадесет. За момент забрави, че държи слушалката на ухото си, защото бомбардировката върху сетивата му в магазина внезапно притъпяваше целия му възприемателен апарат и защото жаркият празник за очите срещна своя антагонист в лицето на задушаващата воня на развалено, идваща от отворената задна врата, през която отпадъците се изхвърляха в огромни контейнери.

— Искам да се прибереш — решително казва тя из веднъж. — Сега. Веднага!

— Хана, нали ти обясних, че...

— Искам да се прибереш и да ме чукаш. Порядъчно. Чуваш ли! Иначе...

— Нали ти казвам, че имам уговорка, но ще си дойда веднага, щом мога! Не се ядосвай, моля ти се!

Какъв изблик! Така нетипично за нея.

— Ще взема нещо вкусно за вкъщи — мога да напазарувам тук наблизо, в Чармърс маркет, бях ти казвал за него, сещаш ли се? И утре ще си починем заедно. Ще закусим в леглото. Обещавам ти, Хана!

— Добре тогава.

Само това. Точно сега, когато за него беше толкова важно тя да не се натъжава или притеснява излишно. Можеше да развали собственото му настроение.

— Да се надяваме само, че аз ще съм тук, когато се прибереш.

Тя затвори телефона и внезапната тишина прокънтя в главата му. Тя затвори, не той! Тя вдигна иглата и спря плочата, създавайки тази празнота, която за момент го бе изкарала от равновесие и бе накарала

шума от отвън отново бавно да изпълни главата му и да се превърне в съсипваща врява. Крясъците на стотици гласове под високия таван, тътенът откъм шосето, влаченето на безброй крака по подовата мозайка с вградените звезди и обграждащото ги мото: „Дивей леко“, „Остави щастието само да те намери“, „Не отивай твърде далеч, но го прави често!“. И: „Животът започва след залез-слънце“. Изведнъж се сети, че забрави да купи виното, заради което всъщност бе влязъл в супера и се забърза към щанда за алкохол, където едно красиво младо момче, с коса, изсветляла от слънцето, облечено в потник и къси лилави панталонки извади бутилката, към която той сочеше, кимна одобрително, зави я в хартия и с обезкуражаваща усмивка му я подаде заедно със сметката, която трябваше да плати на касата.

3

Беше запазил маса в „Дъфиш къмпани“, рибен ресторант във Венис, който бе доста „шик“ в момента. Важното бе да си в крак с модата. Вкусът се мени всяка седмица. Всичко траеше само до регистрирането на следващата новост. Постоянно изникваха нови центрове на вниманието, блестящи в мъглата от звезди, които привличаха интереса. Сензационни попадения, винаги еднакво точни и авангардни, докато предишните, тези от вчера и завчера, от предния месец, изведнъж ставаха непоносимо обикновени, направо скучни, във всеки случай категорично демоде — пожълтяващи изрезки от стари вестници в картотеката на мига.

Много бракове също бързо свършваха в нея. Заедно с любовните връзки, които ги заместваха. Но не и този със Силия. Това бе връзка от друг характер. С тях това нямаше да се случи.

А „Дъфиш къмпани“ беше върхът. Там човек трябваше да резервира маса поне два дни предварително, макар и заведението да беше доста голямо — преустроено складово хале. Беше запазена голяма част от халето, а вътре бе уредено като традиционен ресторант, като се изключи миризмата. И посещаемостта. Въпреки че беше сравнително рано, вече бе препълнен. По пътеките между масите има навалици от идващи и заминаващи гости и забързани сервитьори, разнасящи тежки блюда, препълнени с морски деликатеси: филета от риба меч, огромни скариди, омари, миди, рибни ястия в димящи супници, зейнали стриди, кацнали върху планини от лед, украсени с цветя и лимонови резени...

Бяха се уговорили да се срещнат на бара, където така или иначе се налагаше да се изчака, докато се освободи резервираната маса. Пред него вече стоеше чаша сухо мартини, което щеше да му прави компания през оставащия почти половин час до появата ѝ.

Две големи глътки подеждоха като заглушител на хилядите гласове в помещението, които атакуваха тъпанчетата му. След още две вече определено изпадна в миролюбиво настроение и започна да се оглежда за телефон. Нямаше причина тя да седи сама в Лон бийч,

разстроена и евентуално да си мисли, че нещо наистина лошо се е случило. Беше толкова лесно от облака, на който седеше, да ѝ сигнализира, че мисли за нея, че държи на нея. Беше толкова лесно да води двоен живот... И болката, моралната вина, която трябваше да изпитва, се притъпяваше от разстоянието, географското и това в главата му — докато траеше въображаемият му полет. „За съжаление няма да мога да се прибера веднага, надявам се ще ме разбереш...“ Той се носеше. Знаеше, че иска да живее така. Завинаги.

Нали тази вечер трябваше да се случи!

Погледът му фиксира телефон до гардероба. Проправи си път през тълпата на бара, набра номера и настрои безгрижния тон на гласа си, който ще я успокои и ще ѝ оправи настроението. Все пак като цяло тук си изкарваха много добре. Бяха дошли преди четири месеца. Къщата беше отлична, макар и не съвсем стилна и уютна според техните разбирания, но все пак просторна и практична. На децата топлият, мек климат им понасяше отлично. Всеки четвъртък бяха заедно на плажа — това му беше свободният ден в университета. Ходиха и на излет до Дисниленд, посетиха Юнивърсъл студиос и разгледаха праисторическите скелети в парка Лабри. Тя се оплакваше, че нямаше с какво да се занимава, но той я беше помолил да гледа на тази половин година като на почивка, една дълга ваканция на Юг за нея и за децата, да четете повече, да усвои езика по-добре, да намери да гледа нещо интересно по телевизията — при тридесет и седем канала все трябва да има някое интересно предаване.

Обаче защо не вдигаше телефона?

Набра номера повторно и усети как бръмченето на ресторантските гласове запълва слуховите му канали и почти не можеше да чуе сигнала. Но все пак чуваше, че никой не отговаря.

Може би тъкмо приспиваше децата. Макар че за Томас още беше рано — той обикновено искаше да гледа телевизия поне до осем часа. За седемгодишното момче американската телевизия беше цяла приказка. А малката Бе трябваше отдавна да е в леглото и щом тя спеше, останалите не можеха да бъдат надалеч. Можеше ли да е взела децата със себе си и да е отишла някъде на гости? По това време? А въобще познаваше ли някого, който живее наблизо? Нали той е с колата...

Отново набра номера. Никакъв отговор. Двама души вече бяха се наредили на опашка зад него. Нямахте как, наложи се да се откаже. Още едно сухо мартини потисна въпросите и евентуалните причини за безпокойство. Хана бе стабилна жена. Тя нямаше да направи нищо прибързано, макар и да не звучеше особено добре по телефона. Вероятно се чувстваше самотна. Вярно бе, че той много отсъстваше. Нямахте как да е иначе при тази работа и тези разстояния. И при този начин на живот.

Много пъти бяха говорили затова, че нещата тук бяха по-различни, отколкото вкъщи. На хора, които не можеха да се легитимират, не трябваше да се отваря. Не биваше и да се говори с непознати. Никога да не се изгърват децата от поглед. В рая имаше змии. Изнасилвачи. Похитители. Убийци. За тях пишеха всеки ден по вестниците. Хората се стреляха по магистралите, само защото се изнервяха от задръстванията и жегата. Расовите конфликти тлееха. Невинни попадаха на престрелки между полиция и престъпници или между гангстерски банди...

Но Лонг бийч беше спокойно предградие. На плажа преди обяд имаше най-вече майки с деца. Хубави къщи, повечето от тях с басейн. Нови коли. Човек нямаше за какво да се притеснява в Лонг бийч. Двете последни глътки го убедиха, че не се беше случило нищо лошо и че за всичко си имаше някакво естествено обяснение. Хана нямаше да направи нищо глупаво или необмислено, макар може би в момента да бе разстроена и да се притесняваше. Все пак трябваше да мисли и за децата. Изпълни го топла благодарност при мисълта колко добре се вживяваше в ролята си на майка сега, когато най-последна наистина имаше и необходимото време. Рисуваше я пред себе си в различни ситуации с децата. Точно така му се искаше да я вижда. Тя бе безукорна майка. Изпразни чашата си и схрусква кубчето лед между зъбите. Седеше си той тук и си мислеше за жена си и децата си с умиление, докато чакаше приятелката си... Възможно ли беше въобще подобно нещо? Такъв ли бе наистина? Отговорът и на двата въпроса беше да.

Поръча си още едно питие. Сърцето му се изпълни със сладост при мисълта за Хана и децата, но едновременно с това в него започна да се надига остро нетърпение — време беше вече да дойде! Погледът

му все по-често се плъзгаше към входа, където всеки момент очакваше да съзре светлата ѝ осанка.

Хана и Силия. Не виждаше защо да не може да ги обича и двете, всяка по различен начин. Защо да не можеха да заемат различни купета във влака на мислите му, кой то ги возеше и двете. Той бе мъж. Гореше. Беше обладан от страстта! Влюбеният мъж може да се справи с няколко различни форми на любовта едновременно. Можеше да се отдаде на едната, без да оттегля всеотдайността си от другата. Влюбеният мъж можеше да се справи с жените. И с целия свят.

Между другото никой не трябваше и да си помисли, че Силия беше само прищявка, кратък проблясък, паникьосаният проект на някой мъж на средна възраст (На средна възраст? О, да! Той се виждаше. От време на време се вижда дори много добре.) Въпреки това беше сигурен, че с него и Силия нещата не стояха така. Тя не беше от досадните студенти, които на всяка цена искаха да направят добро впечатление на доцентите. Тя седеше винаги най-отзад в стаята и не говореше много. Но винаги бе отлично подготвена. Винаги внимаваше. Четеше. Предчувстваше. Лицето ѝ буквално сияеше по време на неговите лекции. Като че ли се наслаждаваше на всяка дума. Но никога не се буташе напред, както правеха някои от другите момичета. Тези, които идваха за съвети и препоръки след часа, навеждаха се дълбоко над катедрата и го обвиваха в уханията си. Силия вината се държеше настрана, но въпреки това сияеше с русата си, почти северна красота и интензивността на осемнадесетте си години, с любовта си към книгите и възхищението си от тези, които ги пишеха...

А навън, пред високите прозорци на стаената стая, светлината падеше коралово червена и жълта, като охра, като пустинен пясък, сипещ се над хълмовете на Бел еър, докато той събираше книгата си и ги прибираще в папката. И тъй като неговата лекция обикновено бе последната за деня, винаги се намираше някой студент, който ще предложи да отидат да се почерпят някъде заедно.

Така един път в кафенето накрая останаха само трима: Силия, приятелката ѝ Елена и той. Едва в този момент внезапно му стана ясно колко горещо и двамата със Силия желаеха Елена да се сети, че има работа в града, преди да затворят магазините или че се е уговорила с някого от любовниците си (каквито със сигурност имаше доста), или

пък трябваше да пише домашни, няма значение какво, само да се изнесе и да ги остави насаме. Елена беше най-добрата приятелка на Силия, макар двете да бяха различни като деня и нощта — или може би именно поради това. Силия беше крехка като русо лунно сияние. А Елена, с тъмната си коса, дебели вежди, широки ноздри, кравешки очи и гърди като вимета, беше охотна жертва на стария миг за университетската авантюра (някой му го беше казал, май Браян), за стереотипната страст, която според една литературна традиция — и разпространена практика — пламваше между професора и любимата му ученичка.

Да, сега се сети, че именно Браян го беше предупредил за Елена. Браян, който след развода си бе станал почти маниак на тема секс. Браян, който според слуховете, носещи се из катедрата, сам не бе устоял на черните, влажни очи и на тежкото, похотливо тяло, което сякаш повече отиваше на някоя по-възрастна, зряла жена. Може би беше като ехо след жена му, която го беше напуснала точно преди година, когато той преподаваше немски на тази група.

Но Елена не беше от значение. Причината, поради която се сети, бе ролята, която тя индиректно играеше в малката тазвечерна любовна драма. Силия живее с родителите си. А Елена имаше малък апартамент в Санта Моника. Сега щеше да ходи с някакъв приятел в Санта Барбара за уикенда и бе казала, че Силия може да вземе ключовете за жилището. Силия и беше намекнала, че има нещо с някакъв мъж и ѝ трябва тайно място за срещи. На бележката в джоба му, която тя незабелязано беше пхнала в папката му заедно с анализа си на Ибсен след вчерашния час, пишеше: „Апартаментът за утре е ОК. Чакай ме в «Дъфиш къмпани» в седем. Целувки.“

Часът беше седем и десет. Целувки. Всеки момент... Целувки.

Усети една ръка на рамото си, потръпна блажен. Оказа се един от сервитьорите: Господин Еди-кой-си? Търсят ви по телефона.

Пристъпи, сякаш изведнъж го бе обзел страх от телефонната слушалка. Но това наистина бе тя — искаше само да каже, че малко ще закъснее. Още половин час. А, и работата с апартамента на Елена се провалила. Да, и тя много съжаляваше. Но можеха да поговорят за това, като се видят, нали? Целувка.

Бегла ефирна целувка. Отпечатък от устни върху хладната пластмаса, почти недоловим в електронния поток на звездното небе.

Това ли беше обезщетението за любовната им вечер?

Той все още искаше да поръча стриди и шампанско, но тя му обясни, че от стридите ѝ става лошо. Вечеряха супа от миди и рак от Аляска. Пиеха добро калифорнийско вино.

Тя говореше през цялото време. Ако и да беше мълчалива в час, когато бяха на четири очи го компенсираше. Само първата вечер не беше така, когато бяха седнали в кафе „Евъргрийн“, а Елена най-последно загрея каква беше работата и си тръгна. Поддадоха се на магнетизма и ръцете им внезапно се намериха, стиснаха се силно и той простена, сякаш бяха по средата на любовния акт. „Тази крава не можа ли да си тръгне по-рано?“

„Ревнува, ти какво си мислиш — прошепна тя в отговор. — Тя спи с преподаватели, така че внимавай.“ Стисна ръката му толкова силно, че почти го заболя и същевременно свенливо сведе поглед, а русите ѝ коси се разпиляха пред лицето ѝ, закривайки чистия профил като девствен воал. Обзе го вълнение от самото ѝ присъствие, от факта, че беше на осемнадесет години, а той на почти два пъти повече, от това, че не можеше да си спомни кога за последно беше притискал ръцете на момиче така; и от прозрението, колко невероятно привлекателно качество е младостта сама по себе си (не беше ли това признак, че самият той остарява? И дори да беше така! Нищо против, ако ще е заедно с нея!) и не по-малко от факта, че тя очевидно беше очарована от него точно толкова, колкото и той от нея, макар и в университетския кампус да гъмжеше от млади атлети с къси шорти. Но тя търсеше качествено и стойностно, гледаше в дълбочина! Беше го усетил още от самото начало. Мълчанието ѝ в клас не беше признак за стеснение или неловкост, а за субстанция и високи изисквания.

Тя му прошепна — и двамата шепнеха, сякаш правеха нещо забранено, а кафенето беше пълно с цивилни полицаи — „Харесва ми как се обличаш. Много по-готино от останалите учители. Обичам европейския стил на обличане.“

Отидоха на кино, където се притискаха един друг в тъмнината като тийнейджъри. Когато филмът свърши, а героят умря, тя плака.

„Горкото сладко момче!“ (Райън О’Нийл). Беше филм за войната. Той самият се развълнува, защото тя се вълнуваше. След това не знаеха къде да отидат. Кафенетата бяха затворени, а тя беше твърде малка, за да ходи на бар. Седнаха в колата ѝ и се натискаха, сякаш не беше първата им вечер заедно, а последната и сякаш целуваното беше тяхно откритие. Тя прошепна в ухото му: „Колко жалко, че скоро ще си тръгваш...“ А той ѝ отговори: „Нека да не говорим за това сега, има още време дотогава!“

Но тя имаше право. Семестърът клонеше към края си. Защо не се бяха намерили по-рано? Беше му направила впечатление още преди седмици със сияйната си хубост и с това, че бе една от малкото в групата, които наистина се интересуваха от литература и не се подготвяха само за часа и за да впечатлят доцента. Но в замяна на това, чувството, че им оставаше малко време, придаваше на срещите им допълнителна интензивност и така им доставяха още по-голямо удоволствие. Тя продължи да шепне: „Толкова ми е хубаво с теб, че почти ме плаши. Чувствам се малко несигурна така с по-възрастен мъж. Трябва да имаш търпение...“

Очите му почти се напълниха със сълзи, като я гледаше и едновременно с това си спомняше, виждаше пред себе си картината как двамата седят страстно прегърнати в колата. (Наистина нямаше къде другаде да отидат! Тя бе само на осемнадесет. А на него не му стискаше да предложи хотел или мотел). Но тази вечер можеше да се случи, ако не беше Елена...

Вместо това трябваше да седи в този шумен ресторант и да слуша приказките ѝ, затова какво се случва в живота ѝ. За родителите ѝ, разведени от три години, които още не можели да се разберат за имуществото („Когато тя взе БМВ — то, той хвана всичкия антикварен порцелан и го натроши пред гаража, пълен ненормалник. Аз никога няма да се омъжа.“ — Реплика, която го накара състрадателно да стисне ръката ѝ, сякаш за да ѝ покаже, че не всички мъже са такива...) По-малките ѝ сестри бяха в гимназията в Брентуд, където живееха и където ходеха само богаташки деца. Разказваше му за допълнителната си работа, за джогинга и уроците по танци, които ѝ отнемаха толкова много време. За музика (най-вече поп, но и малко Бах) и книги (всичко възможно, от Пруст до най-незначителните). И за бъдещето:

— Във всеки случай знам, че искам да пътувам, да се махна от Америка, да отида в Европа. Ходила съм на почивка в Австрия и Италия. Чувствах се толкова сигурна там. Толкова по-различно, отколкото тук... Искам да отида някъде, където да мога да усещам взаимовръзките, където има култура...

„При мен“ — мислеше той развълнувано, без да може да си представи как нещо подобно можеше да се уреди, чисто практически. „При мен! При мен!“.

Докато се наслаждаваше на гледката, как тя си взимаше още един рачешки крак, разчупваше черупката с перфектните си зъби и изсмукваше месото (All you can eat for 9,95!^[1]), отново си представи как седят в тясното купе на колата ѝ, плътно притиснати, вкопчени един в друг, хълцащи и стенещи, с чувствителни до болка пръсти, които изследваха всеки милиметър случайно разголена кожа, с едно или две разкопчани копчета, но не повече. Класическата любовна сцена от американските филми на всички времена — до тук, но не и по-нататък! Изкуството на театралните намеци. Тя дишаше тежко и учестено. Той усещаше гърдите ѝ. Но не ѝ свали пуловера, блузата или тениската, не хвана гърдите ѝ, не ги галеше, мачкаше и стискаше, целуваше и смучеше. Не, той не направи нищо подобно. Стояха (обикновено) на някой паркинг близо до университета. Край тях минаваха коли. Ако случайно паркираха някъде край пътя или на някое тихо местенце — да излязат извън града беше немислимо, след като веднъж вече бяха в Лос Анджелис — можеше да ги задържи полицията, която непрекъснато патрулираше, с цел да спре разврата, практикуван в колите. Още един миг, създаден благодарение на филмовия свят: всички американци се чукат в колите си. Или правят това, което те със Силия вече седмици наред правеха — играеха главната роля в драмата на американските сексуални табута.

Не, в действителност не мислеше така. Но и в интимния живот не оставаш пощаден от стереотипите тук, които идеално ти позволяваха да си участник и наблюдател едновременно. Това го привличаше и отблъскваше — да „бъде“ и да го „наблюдават“, сам да се наблюдава. Подкопаваше романтиката, но затова пък покачваше градуса на всичко, което предприемаха заедно. Правеше нещата много по-значими и едновременно с това банални, сякаш всяка тяхна среща

беше епизод, прожектиран върху огромен екран, в същия момент, в който действително се разиграваше.

На Сигмунд всичко това ужасно му харесваше. Отиваше на темперамента му. Подхождаше на писателската му природа — да вършиш нещо и същевременно да го регистрираш, да чувстваш и да знаеш какво чувстваш, без това да засяга силата и дълбочината на чувството. Тук постоянно ти се предлагаха и двете. И дори ако отредената ти роля ти изглеждаше патетична (може ли една тийнейджърка действително да се влюби в един застаряващ мъж на средна възраст?), трябваше да я играеш, да се вживяваш в нея, да я обичаш...

Виждаше разтеглените им от страстта лица, докато симулираха сливане, обрамчени от предното стъкло на колата като картина от филмова лента. А озвучаването? За него се полагаха колосални усилия. Тя стенеше, въздишаше, бореше се за всяка глътка въздух, все едно наистина се любеха. Макар той никога да не я беше докосвал между краката, а тя дори не беше и правила опит да погали ерекцията му, която той все по-невъздържано и настоятелно й натрапваше. Напук на всички нежности, целувки и милувки, тя отбягваше хълбоците му, сякаш всяко едно от движенията ѝ се режисираше от Дорис Дей. А той — той я обичаше именно заради това! (В този град думата „обичам“ ти идва отръки). За него свенливата ѝ невинност, прикрита зад опитните жестове на страстта, бе неустоима. Вълнуваше се от собствената си дълбока, безсилна отдаденост към това, което се случваше с него. Усецаше как нещо го улавяше и отнасяше, нещо, което единствено можеше да се нарече самият Живот, нещо, което усецаше, че е търсил през цялото време. Докато същевременно следи действието сякаш бе драма, чийто край искаше да узнае.

Филм и действителност — кое заимства повече от другото?

— Наскоро ходих да бягам покрай плажа — разказваше му тя. Косата ѝ, дълга, естествено руса и винаги чиста падаше по раменете и обрамчваше лика ѝ. Очите ѝ бяха светлосини, а лицето тясно — изглеждаше почти като шведка. Млада и непокварена. (Макар че съвсем без грим не вървеше. Той добре виждаше, че дискретно и усърдно като професионалист е изрисувала очите си.) Обзе го желание да падне на колене пред нея насред препълнения ресторант, да положи

глава в скута ѝ и да усети пръстите ѝ в косата си. И същевременно да плъзне ръце под късата ѝ, тясна дънкова пола.

— Беше към седем часа сутринта — продължи разказа си тя. По Уил Роджърс бийч нямаше жива душа. Това е най-доброто време. Слязох на плажа, изкъпах се и легнах да се пека по монокини. Явно съм задрямала, защото по едно време внезапно чувам гласове. Поглеждам и виждам, че са ме наобиколили трима — четирима мъже. Разбира се, ужасно се изплаших и тъкмо да изкрещя, когато единият се легитимира — бяха ченгета! Казаха ми, че трябвало да подадат обвинение в ексхибиционизъм срещу мен, защото се пека без горнище. Свинете сигурно са седели някъде и са ме зяпали с далекоглед — на целия плаж нямаше пукнат човек! Бяха ме обградили и се хилеха, твърдейки, че ще трябва да платя глоба, а ако ли не, ще се наложи да ме тикнат за няколко дни или дори седмици в затвора. В затвора! Защото съм си пекла гърдите, без да е имало някой наблизо. Ето това е Америка — родината на циците. Разревах се от яд, но си платих кротко двадесетте долара и сега си седя в протоколите им като ексхибиционистка за вечни времена.

Тук тя игриво се разсмя, сякаш тази унижителна случка вече бе незначителна и смешна, нещо като виц, който да разказваш в компании. Това го възмути и отблъсна. Всичко, което застрашаваше непокътнатото, най-ценния атрибут на младежката красота — на нейната красота го възмущаваше и отблъскваше. Но най-вече започна да осъзнава ужасния си недостатък като приятел и пълен с надежди обожател — той не знаеше нищо за нея! А завладялата го страст бе такава, че той трябваше да знае всичко! Всеки маловажен детайл от нейния живот беше от значение. Всъщност дори ревнуваше от всичко, което не знаеше за нея, от стотиците хора минали през живота ѝ, от всички случки и епизоди, които бяха ѝ направили впечатление и я бяха формирали, от всичко, в което той самият не беше участвал. А той не беше участвал в нищо! Така си седеше тук, разкъсван от собствения си нелеп апетит по нея, докато тя весело бърбореше.

— Давид, тогавашното ми гадже, направо полудя. Каза, че е трябвало да ми дадат награда, затова че съм си показала гърдите, а не да ме глобяват...

Тя отново безжалостно му се усмихна и концентрира цялото си внимание върху остатъците от рака, докато той си наливаше още вино

и пиеше, за да притъпи болката от ноктите на ревността, които се впиваха в него всеки път, щом споменеше Давид, бившето си гадже, спортната звезда, приятеля от гимназията, блестящия ученик, приет от раз в Харвард (или беше Йейл) и сега бе образцов студент някъде по източното крайбрежие.

---

[1] All you can eat for 9,95! (англ.) — Яж колкото искаш за 9.95!
— Б.пр. ↑

— Сигмунд, това звучи толкова вълнуващо, някак си европейско... — въздъхна тя. — Знаеш ли, ти си първият истински писател, когото срещам през живота си. И при това изглеждаш толкова добре! Мисля, че досега никога не съм излизала с момче... с мъж, който... Ти си най-страхотният, знаеш ли? — и така нататък, с прехласнат поглед, забит в него, докато изреждаше списъка с превъзходствата му.

— Толкова си почернял. Да не би по цял ден да лежиш на плажа?

— Не, но отсега нататък с удоволствие, в случай, че наминеш и пак решиш да се правиш на екхибиционистка...

Повече не беше необходимо. Чувстваше се лек и щастлив. Не преставаха да се усмихват един на друг през останките от вечерята. Страстно се взираха в лицата си.

Тя нямаше особено тъмен тен, не и за калифорнийка. Не ѝ оставаше време да ходи на плаж. Имаше домашни, тренировки, освен това като повечето студенти работеше почасово, за да може да си плати част от таксите. Солидното финансово състояние на семейството ѝ пострадало след развода и сега само се водели безкрайни съдебни процеси за това, което било останало. Тя работеше за един агент на недвижими имоти, който често организираше посещения по обектите вечер. В този град покупко-продажбите на имоти вървяха с трескаво темпо. Той веднъж на шега ѝ бе предложил (естествено абсолютно безотговорно, без да се осмели да довърши мисълта си, но и без да може да се въздържи да я изкаже, след като веднъж вече му бе хрумнала) да си отваря очите за някой малък, уютен подслон за тях двамата, на което тя само уклончиво се усмихна. На него му беше ясно, че порядъчно алкохолизираната ѝ майка разчита на нея и няма да я пусне да се изнесе.

— Жалко, че семестърът скоро свършва... — Светлите очи придобиваха тъмен оттенък, сякаш бистрите сини ириса внезапно биваха набраздени от меланхоличен порив. — Другата седмица ще ни

дадеш темата за курсовата работа и след това остават само още две седмици. И после си тръгваш.

В този момент на него му се искаше да я увери, че няма да си тръгне, че няма да изчезне от живота и, във всеки случай не и веднага след края на семестъра. Искаше му се да ѝ каже „Аз съм свободен човек!“, макар и да е всичко друго, но не и това. „Аз мога да вземам решенията си сам!“

Но не можеше да ѝ го каже и затова се задоволяваше с това мълчаливо да седи и да попива гледката — нежната ѝ, грациозна осанка. В момента дори му приличаше на елфа, на мираж, нереален и почти твърде красив, твърде крехък и естетически съвършен за този свят. Тя печално сведе поглед, а пръстите ѝ си играеха с тънката верижка на медальона, която винаги носеше около шията си и в която в момента се бе заплел един косъм.

— Каква тема смяташ да ни дадеш? Чудя се дали ще е Хамсун или Ибсен. Или може би ни готвиш нещо съвсем друго, за да ни прекараш...?

Той бе леко изненадан от подобен обрат в разговора. Досега никога не бе проявявала интерес към учебния план или курсовите работи. Вълнувала я бе самата литература, книгите, стиховете. Можеха да седят по цели часове на плажа, в кафе, „Девъргрийн“, в неговата или нейната кола и оживено да разговарят за романтичния житейски екстаз на Хамсун, при който реалността винаги се превръщаше в анти климакс на мечтите, често твърде тежък, за да може да бъде понесен. Или пък за възхищението на Ибсен от непорочността и безкомпромисността, често срещани у младите жени, което без съмнение — заедно бяха стигнали до това заключеше — отразяваше личния му опит в извънбрачните връзки. Ако външните форми на отношенията им бяха заимствани от актуалните холивудски продукции, то словата помежду им бяха тези на великите поети, а съдържанието идваше от книгите.

Сега изведнъж му зададе конкретен въпрос за курсовата работа — нещо, което в интерес на истината му бе забранено да обсъжда с нея. Опита се да се усмихне хитро и всезнаещо, но продължи да мълчи, защото бе попаднал в дълбока дилема — така му се искаше да изпълни и най-малкото ѝ желание!

— Не искаш да ми отговориш. Нямах ми доверие. Май не трябваше да те питам. Просто толкова се вълнувам! А и така ми се иска да се представя добре — заради теб! За теб! — тя сведе глава и той можеше да се закълне, че по бузата ѝ се търкулна сълза.

— Темата ще е за Хамсун — прошепна той и стисна ръката ѝ, намерила неговата през рачешките черупки и изпомачкани салфетки. Макар до този момент да не се беше замислял сериозно по въпроса. Сега обаче изведнъж го обзе чисто хамсунско опиянение от живота, което елиминираше всички досегашни само хипнотизиращи роли и отваряше пространство за болката в гърдите му, предизвикана от ясното съзнание, че краят приближаваше и че скоро щеше да я изгуби завинаги, че екстазът е краткотраен, но безсмисленото, невъзможното, несериозното ще бъде още дълго: учителят и неговата любима ученичка. Реалност, почти твърде тежка, за да може да бъде понесена.

Така че трябваше да е Хамсун.

— Ще ме закараш ли вкъщи, моля. Обещах да не закъснявам. Казах на мама, че съм на работа. Тя много се притеснява. В този град се случва какво ли не. Не забравяй да заключваш вратите на колата, когато караш сам вечер. Винаги. В някои части на града е опасно да спиращ на червено. Обещай ми да караш внимателно. Ти не си свикнал с тези неща тук. Там, откъдето идваш, всичко е много по-сигурно. Аз затова искам да отида в Европа. Искам да се махна точно от това. И не искам да ти се случи нещо — точно сега, когато те намерих...

Разбира се, не я закара директно у тях. Тя самата не очакваше подобно нещо. Този разговор бе само част от ритуала им, преди да потеглят към паркинга до университета, където бе сравнително спокойно, но и където все пак винаги има паркирани коли, така че една повече или по-малко никога не привличаше вниманието.

Там спря възможно най-далеч от силните прожектори, осветяващи кампуса, който поради тази причина през нощта приличаше на двора на затвор и започнаха да се целуват и натискат. „Като на ученически купон“, помисли си той и се усмихна леко меланхолично при мисълта за себе си — мъж в тридесетте, женен, с две малки деца, седнал тук с една тийнейджърка в обятията си върху гладките скърцащи червени седалки от изкуствена кожа на взетия под наем автомобил — лукс под наем, щастие под наем...

Но иронията от безнадеждната баналност на ситуацията нямаше бодли, просто защото бе неопируемо приятно да седи така, извит в неудобна — великолепно неудобна! — стойка, да стене леко и да притиска стройното, гъвкаво, послушно и податливо тяло на младо момиче плътно, плътно към себе си и да усеща (или поне да си мисли, че усеща), че и на нея не ѝ се искаше нищо друго, освен да бъде силно притискана точно тук, точно сега, точно от него...

А тази вечер тя бе особено нежна и любвеобилна. Това го възпламени още повече и наум прокле Елена, която допусна плановете за уикенда да се провалят. Днес можеше да е голямото събитие! Разбра

го по начина, по който отговаряше на милувките му. И по това, че между целувките успяваше да му прошепне:

— Толкова бях възбудена в ресторанта — измърмори тя. — От начина, по който ми гледаше гърдите. Бях сигурна, че можеше да забележиш как ми се втвърдяват зърната под блузата...

Блузата, която тази вечер му беше позволила да разкопчее.

— Скъпи, престани. Подлудяваш ме...

— Ами ти мен! Ако не беше тази проклета Елена...

— Може би се досеща. Може би ревнува и затова. Трябва да сме предпазливи.

— По дяволите, предпазливостта! Виж, купил съм вино.

— Значи можем да си направим купон в колата! — засмя се тя.

— Нямам тирбушон.

— Да, но аз пък имам!

И действително, тя извади от чантата си малко, сгъваемо ножче, швейцарска ножовка с много крайници, един от които беше тирбушон.

— Понякога не е лошо да носиш нещо такова със себе си. В този град човек никога не знае на какво ще попадне. Или на кого...

— Да не искаш да кажеш, че са те нападали?

— Не че са ме изнасилвали. Но съм се чувствала заплашена. В този град жените се чувстват така.

Той взе тирбушона и отвори бутилката. Пиха от шишето. Кискаха се и се смяха. Тя бе събула обувките си и бе подвила краката си на седалката. Намести се удобно, не й пукаше, че блузата ѝ е разкопчана и че съвършените ѝ гърди („съвършени гърди, съвършени гърди...“ той търсеше друга дума, защото не му се искаше да ги описва така банално и плоско; но от друга страна те бяха съвършени, без никакъв недостатък, като от картина, актова снимка в мъжко списание), тези гърди, които той обожаваше, които беше сънувал, за които беше мечтал и бленувал, сега безсрамно се поклащаха пред очите му, без това да я притеснява ни най-малко, нея, която досега винаги беше по-скоро сдържана, щом ставаше въпрос за физически контакт. Всъщност тази ѝ внезапна липса на стеснение — която друг път беше жадувал, — сега леко започна да го притеснява, защото му се струваше почти арогантна, да, направо просташка.

Като мъж, на него винаги му беше трудно да свикне, да не говорим пък да разбере фамилиарността на една жена към собственото ѝ тяло и интимните му зони.

Или може би се дължеше на това, че бе заела позиция много по-различна от тези, които досега копираше от широкия екран: седнала точно насреща му, с присвити в колената и разкрячени крака, леко приведена напред, с бутилката в уста и вирната глава. Виждаше част от белите ѝ бикини между бедрата ѝ, а гърдите ѝ, гърдите ѝ се поклащаха в такт с небрежните ѝ движения. Няколко капки вино бяха паднали на бялата кожа. Той искаше да ги оближе.

— Внимавай, защото може наистина да загазиш! — Тя се засмя и се изпъгна назад, за да може той да пристъпи към действие.

— Ако някой ни види така и ни обади, ще те тикнат в затвора, абсолютно сигурно е! При всички положения ще цакаш глоба.

— В този град наистина ли е забранено да се натискаш малко в собствената си кола? — изпъшка той, още по-разтревожен отпреди, както от обрата в разговора, така и от самия ѝ тон.

— Ами я ни погледни — каза тя с интонация средна между смях и предупреждение, сякаш не разбираше как е възможно той толкова мъчно да схваща. — Седнал си тук, или по-правилно легнал си тук, доста над тридесетте, с малко момиче в колата. Тя няма двадесет и една, полугола е и си е свалила обувките — това в щата Калифорния е равно на отвличане! Между нас стои отворена бутилка с алкохолно съдържание. Това при всички положения е забранено, а в дадения случай и изключително подозрително. Ти си чужденец, а това не говори в твоя полза, в случай, че ще трябва да даваш обяснение за поведението си. На едно ченге няма да му е нужна богата фантазия — нещо, което те обикновено така или иначе нямат — за да събере две и две и да установи, че си един болен и перверзен тип на средна възраст, който мами млади момичета в колата си, напива ги и ги изнасилва. Особено ако сега отворя прозореца и се развикам за помощ...!

И тя действително започна да сваля прозореца, като че ли наистина с намерението да се провикне към няколкото минувачи, които вървяха по тротоара на известно разстояние от тях.

Но когато той се опита да я издърпа, за да предотврати глупостта, която си беше наумила, тя изведнъж нежно му се усмихна, хвърли се на врата му и покри лицето му с целувки:

— Няма, миличък, няма глупачето ми, нищо няма да кажа. Макар и в момента малко да ти се иска... Или нямаш желание?

И пак се отпусна назад, облегна врата си на прозореца, набра полата над хълбоците, така че тебеширено белият триъгълник на бикините и изведнъж изпълни полезрението му в полутъмната кола, сложи единия си крак върху страничната облегалка и го придърпа към себе си, така че той почти падна отгоре ѝ и остана легнал.

— Ти не си някакъв гаден изнасилвач — шепнеше му тя, сега отново нежна и любвеобилна, докато го галеше по бузата. — Но аз веднъж всъщност изнасих някого, във всеки случай почти... Искаш ли да чуеш?

В действителност той не искаше да чува нищо подобно, въобще не искаше и да го знае. Истината бе, че беше абсолютно объркан и доста потресен от всички новости, които тя неочаквано му сервира като непознати завъртания и импровизирани стъпки в добре познат танц, в който му е трудно да я следва. Поведението ѝ и половинчатите ѝ намеци бяха създали нов климат помежду им. Беше изчезнало всичко крехко и нежно, мистиката на бавното прелъстяване, което така му допадале, обаянието, поезията и бавното влюбване, които оставяха място за очакването, което бавно щеше да се превърне в действителност. Останало бе нещо по-сурово и нахално, което той не познаваше и не разбираше и което просто нямаше място в подбраната драматургия, която досега бе направлявала приятелството им. И което го изплаши, защото тя така неочаквано го пусна в оборот, че увеличи темпото на всичко, което се случваше помежду им. Имаше нещо толкова необратимо конкретно и определено, нещо, което не можеше да се върне назад, въпреки че не ставаше въпрос за действия, а само за думи и движения, смях, мимики, детайли, фини нюанси. Загубената невинност. И той вече се изпълваше с мъка и липса.

Но въпреки това кимаше, така както неудобно беше легнал отгоре ѝ: Кажу, кажи... Кимаше усърдно, но сляпо и няма, защото сега се бе добрал до гърдите ѝ и беше ги засмукал. Това, което най-малко му се искаше, напук на неспокойствието и плахите му догадки, бе да се помръдне, да пренареди ситуацията, да изпусне зърната ѝ, които ухаеха сладникаво на момичешки лосион за тяло и имаха леко кисел вкус на пот и вино.

— Веднъж участвах в една оргия — започна да разказва тя, и все пак погледна нагоре към нея, защото нещо в гласа ѝ му наложи да си отвори добре ушите. Тя говореше с широко разтворени очи, сякаш сама е изумена и немалко шокирана от това, което се готвеше да разкаже.

— Първо бяхме двамата с Давид в неговия апартамент, тоест в този на родителите му. Изпушихме доста хашиш и добре се бетонирахме. И изведнъж пристига Елена, която беше гадже на Давид, преди да тръгне с мен. Пушихме още хашиш и докато тя е в тоалета Давид ми подшушва, че трябва да я прелъстим. А пък аз съм доста напакана и идеята ми се струва супер и направо ѝ се нахвърляме, когато се връща. Първо танцуваме малко заедно и се натискаме. После падаме на мекия диван и Давид започва сериозно да я обработва. В началото тя не е много навита, но пък е доста възбудена, а и още е влюбена в Давид. Така че малко по малко се предава, макар и през цялото време да протестира, да се смее и да плаче едновременно, докато ние ѝ събличаме дрехите. Давид вече също е гол, а аз ѝ държа здраво ръцете отзад... И точно в момента, в който ляга отгоре ѝ, а тя се разпищява, на мен ми просветва какво всъщност правим... Но тогава вече е твърде късно, а и Елена не се дърпа повече, ами напротив, и аз се присъединявам към тях — мисля, че никога не съм била повъзбудена през живота си — и преди да се усетим и тримата лежим голи на пода и всеки спи с всеки... Да, аз дори спях с Елена, наистина го направих, беше направо върха! Мислиш ли, че това означава, че съм лесбийка? Кажи ми, Сигмунд, мислиш ли?

Той вече въобще не знаеше какво си мисли. И със сигурност не знаеше какво трябва да отговори в случая. Но пък знаеше, че не издържа да седи затворен в тази тясна кола и минута повече. Затова мъчително се изправи, престори се, че хвърля поглед на часовника си и измърмори: „Уф, по дяволите, колко късно станало. Трябва да се обадя вкъщи. Един момент само...“ и се измъква навън на открития, ярко осветен паркинг, където под едно голямо авокадово дърво беше съзрял телефонна кабина.

За него бе истинска утеха да набере добре познатия номер. Още по-голяма утеха щеше да бъде да чуе гласа на Хана, да ѝ каже, че ще гледа да се прибере колкото може по-бързо. Може би нямаше да ѝ се

спи и ще го изчака, за да пийнат по нещо заедно и да си поприказват...?

Но в другия край никой не отговори. Той звъня ли, звъня. Ако си беше легнала, досега трябваше вече да се е събудила и да вдигне. В спалнята имаше телефон. Или нарочно не вдигаше слушалката, за да го накаже, макар това да не бе присъщо за Хана, или не е вкъщи, нито тя, нито децата. А това какво можеше да означава?

Набра номера отново и отново и се вслуша в дългите позвънявания, като че ли му носеха закодирано съобщение. Чувстваше се безкрайно изоставен, тътрейки се обратно към колата. Самотен и безпомощен. Три-четириетажните вили на Уестууд, които той винаги бе намирал за най-очарователните в целия град, сега изправяха мълчаливите си, празни, подобни на кулиси фасади насреща му. Силните прожектори над главата му хвърляха сянката му в четирите посоки. Четиридесетте крачки обратно към колата му се струваха безкрайно дълги и той се страхуваше, че ще загуби равновесие и ще се просне на земята под тази чудновата, безпосочна светлина, която го облъчваше. Струваше му се, че с всяка крачка, която извървява, се смалвява и че накрая ще се свие до размерите на мравка и ще пропадне в някоя пукнатина на асфалта. „Безпомощен като дете — мина му през главата — Като дете. Като дете...“ Внезапно разбра как трябва да се чувства едно дете, когато го изоставят. Как може би се чувстват собствените му деца в момента, когато татко не се прибира в къщи. И ненадейно го изпълни зашеметяващ копнеж по децата му, да бъде с тях, да ги притисне силно към себе си и да ги предпази от всички опасности... И макар в същия момент да разпознава тези чувства като гузната сантименталност на отсъстващия баща, не можа да престане тихичко да нашепва имената им, пристъпвайки тежко към автомобила.

Защото всъщност не му се искаше да се връща, не искаше и да се приближи до колата, в която тя бе седнала. Но имаше ли избор? Невъзможно беше да се върне пеша в Лонг бийч. А и какво да прави в Лонг бийч, след като там очевидно никой не го чакаше. Освен това през нощта в този град не можеше да стигне далеч, без да го закопчечат ченгетата някъде.

Приближи се към колата, която под изкуствената светлина проблясваше в червено, бяло и хром като елемент от друг свят — неговата колесница към звездите. И обратно. Животът в Лос Анджелис

без кола бе немислим. Въпреки това не му се искаше пак да седне в нея. Бяха го запокитили, изхвърлили от звездния свод. Темпото стана твърде високо, а завоите твърде остри. Вероятно бе годен само за пешеходец. Пропадаше. Защото една тийнейджърка никога, никога не можеше истински да откликне на любовта на един зрял мъж. Така си мислеше той, докато с нереална прецизност местеше единия крак след другия.

За да може да види нещо друго, освен паркинг и коли, празни, заключени за през нощта къщи и дървета, приличащи на призраци в заливащата ги от всички посоки светлина, изви врата си колкото може назад и погледна към звездите. Но не се виждаха никакви звезди. Мъгла от светлини покриваше небето над Лос Анджелис. Булото на смога отразяваше суетния блясък на града като матово огледало, така че истинските звезди оставаха закрити.

Вътре в колата тя се беше пооправила малко, беше изправила седалките, сресала косата, бе затворила бутилката, в която бяха останали няколко глътки с тапата и си беше закопчала блузата. Сякаш се приготвяше да си ходи въщи след приятен пикник сред природата.

— Да, май наистина стана доста късно... — съгласи се тя, все едно че бягството му от колата беше прекъснало някакъв сериозен разговор, който тя сега отново искаше да поеме.

— Обади ли се у вас?

— Да бе.

— Всичко наред ли е?

— Хм... Зависи от гледната точка.

Видът ѝ, седнала в добре познатата му поза, целомъдрено закопчана, с мека, руса коса, обрамчваща профила и докосваща раменете, трапчинката на шията и извивката на врата като с малки, светли перца, цялата нормалност на картината, приятното ѝ ухание, което той различаваше сред всички парфюми и дезодоранти в залата, червеният интериор на буика, който го изпълваше със ситото задоволство от евтиния лукс, песента на един щурец, която се носеше откъм близкия храст — всички тези добре познати неща незабавно го успокоиха. И му вдъхнаха увереност. Аа, искате реванш! Няма само тя да поднася изненади гази вечер! Постепенно го обзе възмущение от начина, по който тя преди малко фриволено си поигра с него и успя да го изкара от равновесие, като го удостои с внезапен достъп до гърдите

й и отгоре на всичко му сервира някаква вулгарна история от гимназията, която най-вероятно не е преживяла сама, ами е чула от приятели. И сега действително му се искаше да й отвърне по начин, който ще внесе сериозност и задушевност в приятелството им и същевременно отново ще го постави в центъра на драмата.

— Слушай — каза той. — Май е по-добре още сега да научиш истината: Нищо не е „наред“ при мен. Тя иска развод.

— Развод? — възкликна тя и ококори широко красивите си очи, които в следващия момент без съмнение щяха да се напълнят със сълзи. Сълзи на състрадание, евентуално примесени с радост. Защото с едно цъкване на езика той разчисти основната пречка за понататъшното развитие на отношенията им. И не му бе неприсъщо да се изкара мъченика в тази ситуация. Разбира се, усещаше, че някъде в стомаха му се активираше едно леденостудено петно при беглата мисъл, че това драматизиране може би се доближаваше до истината повече, отколкото му се искаше.

Но вместо със сълзи или със смях, или най-добре със смесица от двете, да се хвърли на врата му, тя погледна часовника си — погледна часовника си! — и възкликва:

— Божичко, вече наистина стана късно! Ще ме закараш ли до колата ми, моля те.

Тя естествено бе дошла с колата си. Това, че тази вечер попаднаха в неговата се дължеше на факта, че бе успял да паркира най-близко до ресторанта.

— Наистина ли иска да се разведе? — почуди се тя, докато той караше, по-рязко и невнимателно от обикновено, защото това някак си принадлежеше към новата му роля и защото го учуди лекотата, с която тя прие новината, сякаш за нея се бе превърнала в тема на разговор — Защо? Кога? Ама наистина ли...?

Тогава тя удари с юмрук по арматурата.

— По дяволите! Хвана зелено по целия проклет Уилшир!

— Ще се видим ли утре?

Стигнаха до колата й. Улицата беше почти пуста, повечето заведения бяха затворени, а лампите угасени. Винаги, когато се разделяха така, имаха време да си вземат довиждане в колата й, преди да си тръгне. Обикновено се вкопчваха един в друг като влюбени тийнейджъри, който нямаха къде да отидат, като използваха и

последната минута. Но този път тя сякаш нямаше търпение да си тръгне. Той не можеше съвсем да си обясни умишлената ѝ студенина, която се появи, още докато караха обратно към Венис, но може би просто бе поразена от новината за семейните му проблеми.

— Можем да се срещнем на плажа и да обядваме заедно, или ако искаш, да вечеряме пак някъде...

Тя сякаш добре обмисляше предложението му.

— Това за жена ти наистина ли е вярно, и за развода?

— Вярно? — почти избухна той — Ами да... Разбира се, че е вярно... Във всеки случай беше вярно, че имаха проблеми и че Хана бе недоволна и фрустрирана и че нейното недоволство го измъчваше и изнервяше; че интимният им живот бе в застой; че помежду им се бе загнездило мълчание, в което ритуалните действия на съвместното ежедневие се извършваха рязко и механично като в празно пространство, криещо опасности.

— Някой ми беше казал, че с жена ти имате проблеми, но не знаех, че е толкова сериозно.

— Проблеми...? — По стар навик подскочи той, готов да отрече в перфектното му семейство да има каквито и да е „проблеми“... Но нали току-що сам бе отворил дума за тях, бе настоявал, че ги има, за да я впечатли. А сега тя го потвърждаваше! Сякаш магията бе задвижена и всичко, което казваше и мислеше, се превръщаше в реалност. Но това за съжаление не засягаше леката постройка, която той с мечти и заклинания се опитваше да изгради около себе си и младото момиче тук до него. Отнасяше се само за това, от което най-много се страхуваше дълбоко в себе си — там, където лежеше честността му и където красивите му думи и изрази не можеха да проникнат.

— Във всеки случай е вярно, че се е изнесла от вкъщи и е взела децата със себе си — каза той грубо и добави, сякаш обзет от силното желание да стъпче и опустоши всичко евентуално оцеляло от нормалния му живот:

— Но така може би е по-добре. Напоследък вървеше ужасно зле и явно няма друго решение. Във всеки случай така ще имам повече свобода. А и ще можем да се виждаме по-често...

Тук, честно казано, очакваше някоя одобрителна въздишка и нежен любовен знак от нейна страна. Но те не дойдоха, въпреки че той я прегърна през раменете.

— Така, за утре плажа ли остава? Обяд или вечеря...?

— Не знам — най-после пророни тя. — Всъщност май съм на работа. Нямам лекции и си мислех да се подготвя и за курсовата работа. След като получих такова ценно указание! — Тук тя протегна ръка и го погали по бузата. Отново бе облякла елфиния си костюм. Косите, очите, усмивката, всичко беше така, както на него му бе нужно, за да се по чувства като енергичен, деен мъж, който имаше смелостта да вземе нещата в ръце и да преобърне живота си.

— Силия — казва той. — Сега, когато и без това ми се налага да променя всички планове, че дори и целия си живот, не искаш ли да се преместим да живеем заедно? Мога да остана още един семестър. А ако не си намеря място като лектор, ще започна нов роман. А ти, разбира се, ще си продължиш със следването. Защо да не си дадем шанс да... Да...

И това, което каза, и това, за което не намери израз, беше искрено и от сърце. Въпреки това думите му звучаха като реплика от някоя сапунена опера от сутрешния телевизионен блок. Така кухо и лъжливо изглеждаше това предложение — най-дръзкото, което някога през живота си бе отправял към жена, че му се наложи да се намеси, да преформулира, уточни и завоалира реалните си намерения, които току-що така директно и несръчно бе изложил.

— Естествено, нямам предвид сега, веднага, утре... — настояваше той, макар да беше имал точно това предвид.

В действителност не можеше да понесе мисълта да я изгуби от погледа си и за минута повече. Тя бе всичко, което имаше сега.

— На мен ми бе ясно, че това е голяма стъпка за теб и че ще ти трябва време, за да размислиш и евентуално да подготвиш вашите...

— Не е в това работата... — прошепва тя — Аз и преди съм живяла с типове. Не е това проблемът...

Аха, значи е живяла с типове и преди? Ами тогава евентуално и историята за лесбийската оргия беше вярна? Значи той всъщност може би нямаше ни най-малка представа що за човек е тя и как изглеждаше животът ѝ зад гладката, красива фасада.

— Работата е тази, че не искам да се обвързвам с мъж, който вече всичко е преживял, всичко е опитал, всичко е видял и си мисли, че всичко знае и разбира — спокойно рече тя и стисна кормилото с ръце. Тонът ѝ бе нисък, но интензивен и той осъзна, че авантюрата им

приключва тук и сега. Той напускаше сериала. Никой вече не се интересуваше от някакъв си застаряващ, женен, чуждестранен интелектуалец и многознайко, глава на семейство, изпаднал в критическата, влюбен в младо момиченце, на което му се искаше да въздейства и да впечатлява. Това беше едно от най-съзливите клишета от холивудския архив, където любовните усложнения и ядове винаги свършваха добре за младите и красивите, за искрените и непокварените. Но никога, никога за тези, които хитруваха, за претенциозните, коварните и похотливите, за тези, които се преструваха и не им беше чиста работата. Питайте само Дорис Дей!

Малко по-надолу от Уайлшир булевард се намираше нощният клуб „Блек Бол“. Единствено дискретната табелка известяваше името. Трябваше да натиснеш звънеца и да изчакаш да ти отворят. Мъжът в костюм те оглеждаше внимателно от глава до пети, преди да те допусне до бариерата, на която трябва да си покажеш клубната карта. Там някакъв гардероб с прическа тип четка, грамадни бицепси и широки тиранти над тишърта я сверява с регистъра на записаните членове.

Веднъж вече беше идвал тук по инициатива на Браян, за да гледат професионален стриптийз. След посещението Браян бе настоял да му заеме картата си — той самият си бе „аранжирал“ нещата по друг начин и нямал нужда от допълнителен стимул, но на Сигмунд като женен мъж малко визуални ефекти щели да му се отразят добре. Само *gool clean fun*^[1] в „Блек Бол“ — вибратори и други подобни предмети, както и *live-show*^[2] са забранени. Най-малкото грешно движение веднага активираше мускулестите бодигардове, стоящи отзад. Дискретност. *Absolute safe*^[3] — заведение, в което можеш да доведеш и тъща си!

След като се раздели със Силия, мина през няколко бара, където се налива с уиски и бира. Уиски, за да се напие, а бира, за да утоли жаждата си.

В секс клубовете в Лос Анджелис беше забранено да се сервира алкохол, така че гостите си поръчваха газирано при гологърдестите сервитьорки за десет долара чашата. По-точно десет долара за полупълна чаша, която допълваха с твърдото, което си носеха в завита в хартиен плик бутилка.

Той си поръча газирано, но трябваше да си го пие чисто, защото не си носеше бутилка с водка в джоба. Момичето, висока, слаба мулатка му прибра петте долара бакшиш с механична усмивка. Не успя да ѝ разгледа гърдите както трябва, макар и да стоеше само на половин метър разстояние.

Върху малката кръгла сцена една от стриптийзьорките тъкмо завършваше изпълнението си с широк шпагат. Тя беше естествено руса, с бледа кожа и от ярките сценични прожектори фигурата ѝ сияеше бяла, сякаш беше небесно тяло, чието място въобще не беше в това тъмно помещение и което бе попаднало случайно тук. Дори когато вече ситнеше с червените си обувки към ръба на сцената и с щедри чупки започна да обира долларите банкноти, които най-запалените посетители, седящи отпред, бяха хвърлили по подиума, за да привлекат вниманието и получат някое допълнително откровение, на него му бе трудно да свърже това свръхестествено, сияещо същество с жена от плът и кръв. От пръв поглед бе толкова красива, така добре оформена, перфектна и безупречна, че му се струваше напълно нереална. Чувстваше се като нищожен, мизерен поклонник, паднал пред олтара на богиня. Но пък и не бе гледал стриптийз толкова често и вида на гола жена винаги му въздейства упоително.

Русата изчезна и смениха музиката. Звучеше бавно реге. На сцената излезе друго момиче, младо, цветнокожо, мексиканка или може би полинезийка, ниска и суха. По аплодисментите и разнеслия се вой разбра, че явно беше извънредно популярна сред редовните посетители.

След уводния номер, при който се направи, че бе на плажа и съблича широката си риза, му става ясно защо: тялото ѝ беше почти недоразвито, като на едва съзряло момиченце. С тесен ханш и гърди, не по-големи от наполовина изгризали фунийки за сладолед, тя демонстрираше единствено заченки на истински женски форми, докато по лицето ѝ си личеше, че отдавна бе приключила с детството. Обръснала бе пубиса си, за да засили ефекта на малко момиченце и ако се съди по подвикванията и градушката от банкноти, която се изсипа на подиума, явно беше избрала правилната стратегия.

Прилоша му и извърна глава от сцената. Не му се искаше да гледа детски секс. На него въобще не му се искаше никакъв секс. За него сексът все още бе част от двустранна връзка и мисълта да си вземе проститутка никога не го беше привличала, макар и в момента да му се искаше точно това: да падне, да се изгуби в бездънната пропаст на унижението. Искаше му се положението още повече да се влоши, да стане още по-непоправимо печално и пошло. Вкопчи се упорито в тази мисъл, сякаш и затова си имаше някой атрактивен

стереотип (а такъв, разбира се, имаше! Подсказа му неговото литературното съзнание, но в момента вече не бе в състояние да мобилизира още дистанция и самоирония, положението беше сериозно, а животът му е на ръба на пропастта): да се устреми надолу, към най-лошото, до край, до дъното, където може би го чакаше пречистване (това пък откъде му хрумна — на дъното имаше само дъно, тоест, нищо, унищожение, или...?)

Момичето, което се кълчеше на сцената, мажеше тялото си с плажно масло и се правеше на дете в еротична игра за възрастни, му идваше твърде много. Вместо това наблюдаваше публиката, за да намери някой, с когото би могъл да се идентифицира. Присъстващите бяха почти изцяло мъже, имаше и млади, и по-стари, колежани, застаряващи хипита, бизнесмени в костюм и вратовръзка. Всички зяпаха момичето на сцената, ухилени с разобличаваща ги, полусмутена усмивка. Нито един от тях не излъчваше радост или жизненост, нито дори здравословен, як нагон. Изглеждаха само компрометирани и унижени, така както той самият се чувстваше в момента.

Наблюдаваше сервитьорките, които се разхождаха напред — назад с уморена усмивка по изписаните си лица. Чудеше се дали и те рано или късно не стигаха до „артистки“ на сцената. Опита се да си измисли по една житейска история зад всяко едно от тези полуголи тела, които маневрират напред — назад сред морето от мъже, с чаши и бутилки върху кръглите табли. Понеже беше непоправим романтик, не можа поне за малко да не се отдаде на мисълта, че той, точно той, може би трябваше да потърси запознанство с някое от момичетата, да се опита да събуди доброто в нея, всеотдайността ѝ, нуждата ѝ от ласки и любов, да успее да ѝ вдъхне доверие като мъж и човек (още един стереотип, но той го обожаваше!), с две думи да я измъкне от това гадно блато и да ѝ предложи достоен живот — не беше ли това подходящ проект за някого, на когото току-що му се беше наложило драстично да ревизира всичките си планове и надежди за бъдещето?

Плъзна погледа си по сервитьорките, за да прецени за коя от тях би могъл да се „погрижи“ и изведнъж съзря Силия.

Тя приемаше поръчки само на две — три маси от него, лесна за разпознаване с дългата си руса коса и фина фигура. Облечена беше с къси, отрязани дънкови панталонки, високи обувки и нищо повече. Няколко бели нишки се поклащаха по бедрата ѝ. Стоеше и си

разменяше закачливи шегички с трима мъже в ризи на пъстри шарки. Притискаше таблата към корема си, когато се смееше, а гърдите ѝ дръзко стърчаха към клиентите.

Той се свлече от стола си възможно най-незабележимо, промъкна се към задната част на заведението, където бе най-тъмно и пипнешком, вървейки притиснат в стената, стигна до входа и изхвърча навън.

Карайки обратно на няколко пъти сбърква пътя, от една страна, защото бе порядъчно пиян и от друга, защото бе претръпнал и всичко наоколо му се струваше нереално. Отново го обзе приятното чувство, че нищо не се случваше в действителност, ами се разиграва във филм, в който той играеше главната роля, добрият герой, независимо в колко отчаяна ситуация се намираше. Той караше и караше и му се искаше това пътуване никога да не свършва.

Часът бе почти четири сутринта, когато зави откъм Оушън булевард и започна да се провира през еднотипните кварталчета към Андреа стрийт, в чийто край се намираше ръбестата, грозна каменна вила, само на няколко минути от тук. И това щеше да бъде последният кадър на филма.

В двора, в собствения му двор, стоеше кола. Чужда кола, която същевременно му се струваше позната. Корвет. Корветът на Браян нощуваше тук, пред къщата му, докато собственикът най-вероятно бе пренощувал вътре.

Закрилян от опиянението и умората, които усещаше във всички части на тялото си и които правеха всички чувства и възприятия мъгливи и неясни, успяваше да схване великата трагикомичност на ситуацията — каква перфектна драматургична симетрия! Какъв великолепен финал! Сякаш животът най-сетне беше започнал да имитира литературата, че даже и да я надминава! Сега липсваше само последният кадър и той самият решаваше как ще го напише и режисира: Дали да се втурне в къщи и да ги улови на местопрестъплението, блажено спящи в обятията си, в измачканите, потни чаршафи в спалнята, която отвсякъде издаваше какво се е разиграло в нея цяла нощ? Да ги изкара от замечтаната им идилия с оправдания си гняв? Да събуди децата, които ревящи ще се притискат в краката му и уплашени до смърт ще гледат чуждия мъж в леглото на мама? С трудно извоювано самообладание да изслуша отчаяните опити за обяснение на Браян? Безучастно да слуша плача ѝ?

Или да се задоволи с констатацията на фактите и въобще даже да не слиза от колата? Само с хладнокръвно и непроницаемо изражение да си направи заключенията и да вземе своето решение, което отчасти ще се подразбере по линиите около очите, по кокалчетата на ръцете, които побеляха, стискайки волана, по потрепването около краищата на устата. После да обърне колата, да отиде в града и да закуси обилно в Санта Моника еър? С тежкия прибор под краката си и целия необятен Тих океан пред себе си, докато рибарските лодки се тътрят към залива с утрешния улов, с крясъка на гларусите и истински дъх на смола — единственото, което малко му напомняше за Европа в този проклет град. Какво да бъде, Сигмунд? Ибсен или Хамсун? Реймънд Чандлър или Харолд Робинс? Или нещо съвсем друго? Кой сценарий отива най-добре на твоя живот? Кой живот отива най-добре на твоя сценарий?

---

[1] gool clean fun — добро чисто забавление. — Б.пр. ↑

[2] live-show — шоу на живо. — Б.пр. ↑

[3] Absolute safe — абсолютно безопасно. — Б.пр. ↑

Срещнаха се в покрайнините на застроения с луксозни вили хълм Пасифик палисайз, от горната страна на плажа, който се проточваше километър по километър на северозапад, на края на Вила Деласолас. Тук беше намерила сезонна работа като стажантка в детска градина. Мястото беше винаги ветровито, напук на изобилните градини и гъсто засадените по улицата палми и евкалиптови дървета. Но затова пък гледката към океана бе великолепна.

В началото на приятелството им често минаваха край Палисайз и завиваха надолу към сравнително спокойния Уил Роджърс бийч през каньона Темескал. Тя винаги носеше със себе си кошница за пикник, пълна с деликатеси от хладилника на майка ѝ, а той обикновено осигуряваше напитките. Тя се старееше да направи пикниците им колкото се може „По-европейски“. Той си беше европейец и нямаше нужда да се напруга. Само дето тя не искаше да разбере, че европейците не се смущаваха от малко голотия на плажа и винаги старателно се прикриваше, докато си сменяше банския.

Тя дойде малко по-късно от уговореното и започна с хиляди извинения. Той бе намерил една пейка, на която седна да чака. Тя му благодари, че беше дошъл, въпреки всичко. С лека усмивка той ѝ отговори, че не е можел да устои на подобна покана — последния ден тя някак си бе успяла да пъкне една бележка в папката му, така както беше правила преди. Не бяха разговаряли насаме от деня, в който вечеряха заедно в „Дъфиш къмпани“.

— Тръгваш си другата седмица — каза тя.

Той кимна. На Андреа стрийт почти всичко вече беше опаковано.

— Искаше ми се да се видим още веднъж, преди да отпътуваш — каза тя. — Получи се малко тъпо последния път. Между нас не можеше да се получи нищо, но все пак...

— Не, наистина не можеше.

— Не можеше и ти го знаеш.

— Бях луд по теб — каза той. — Бях ужасно влюбен.

— Аз също — отвърна кратко тя. — Но сега се утешаваш с Елена.

— Елена?

— Недей, знам всичко.

Той не отговори. При споменаването на Елена, устата му се изпълни с вкуса на устните и едрите ѝ, гладки зърна.

— Исках само да ти кажа, че беше супер коректно от твоя страна, че си спази обещанието.

— Какво имаш предвид?

— Че ни даде тема за Хамсун. Видях те в „Блек Бол“ онази вечер. Мога да си представя какво си мислиш за мен.

— Хамсун беше заплануван. Ще имаш шестица. Работата ти беше супер.

— Благодаря — рече тя. — Благодаря ти.

— Няма за какво. Ти беше и си оставаш най-добрата ми студентка.

Тя седеше до него на пейката. Погали бузата ѝ с бащински жест.

— Трябват ми добри оценки, ако искам да успея. Ако искам да се квалифицирам достатъчно, за да мога да преподавам в Европа. Ако искам да се махна оттук. Надявам се не смяташ, че съм те използвала.

Вятърът си играеше с края на полата ѝ, разрошваше косата ѝ, която днес бе вързала на опашка. Иззад леката мъгла се прокрадваше хладна слънчева светлина, толкова ярка, че трябваше да присвиват очи.

— Желая ти успех — каза той.

— Благодаря...

— Колко ти е почивката?

— Един час.

— Значи имаме още време...

— Искам да ти подаря нещо — рече тя. — Макар да не ми е лесно да ти го покажа сега, но изпитвам истинско приятелство към теб. Ти ме научи на много неща. Искане ми се да не ме забравиш.

— Теб никога не бих те забравил! — отново протегна ръка, но тя не направи опит да се приближи.

— Ето... Тя извади малко пакетче от чантата си. Беше около 50 сантиметра дълго, тясно и сравнително тежко за размерите си. — Отвори го де!

Под хартията имаше малка кутийка, а в нея швейцарско ножче с множество накрайници.

— Никога не е лошо да го носиш в себе си — обясни тя усърдно. — Има всякакви инструменти. С него можеш да се справиш, в която и да е ситуация!

— Значи смяташ, че без него не бих могъл, така ли? — подсмихна се той, едновременно леко раздражен и трогнат от загрижеността ѝ.

— Кой знае? — отвърна тя и в погледа ѝ се четеше шеговитост, но и майчинска нежност.

— Работата в „Блек Бол“ не е толкова лоша колкото си мислиш — добави тя. — Никой няма право и с пръст да ме докосне. С Оскар и Тед всяка вечер там е по-сигурно, от колкото на улицата. В началото си мислех, че ще е гадно, но беше единствената работа, която намерих, а и парите ми трябваха. В този град единственият начин да оцелееш, е да правиш това, от което най-много се боиш, за да не загинеш от постоянния страх от всичко възможно. Не на последно място в сексуално отношение. Пет часа три пъти в седмицата се издържат, а и бакшишите са за мен. Освен това в известен смисъл не съм аз, която го прави, разбираш ли? Някоя друга е, която изглежда като мен и която се прави, че съм аз, която се разхожда там с тъпа усмивка на устните и си показва гърдите... Но, Сигмунд, Сигмунд, какво... какво ти има? Плачеш ли?

— Не, не... — опита се да измърмори той иззад юмруците, които беше притиснал към лицето си. Но не прозвуча убедително.

Седяха мълчаливо един до друг на пейката, докато той се успокои.

— Скоро трябва да се връщам — рече тя след малко. Той я погледна, засрамен от поведението си, но тя беше спокойна и му се усмихваше, крехка и почти неземно красива — той все още я виждаше така.

— Виж — каза тя и посегна към тила си. — Искам ти да го имаш. А и на теб ще ти трябва повече отколкото на мен...

Силия свали тънката верижка с медальона от врата си и го сложи на неговия.

— Знаеш ли какво е?

— Не... — трябваше да си признае той, но в момента вече нямаше значение — нали усещаше ръцете ѝ на врата си.

— Това е свети Кристофър, закрилникът на пътешествениците.

— Но нали и ти ще пътуваш — запротестира той.

— Не толкова надалеч, колкото ти — отвърна тя.

— Откъде знаеш?

— Знам. Личи ти. Ти тъкмо започваш. Сега вече трябва да тръгвам...

Прегърна го пъргаво и притисна лицето му към своето така силно и плътно, че това, което се получи, не можеше да се нарече целувка — като че ли и двамата с всичка сила се опитваха да отпечатат чертите на другия върху собствения си анфас, за да може по този начин да ги предпази от ерозията на дистанцията. Тогава тя го пусна и тръгна със забързана крачка, а той остана да нашепва името ѝ върху ветровитата пейка, докато се взираше в океана.

По обратния път мина покрай една полусрутена къща. Дърветата в двора бяха изкоренени и натрупани едно върху друго. До входа стоеше предупредителна табела, която по-рано не беше забелязвал. На нея пишеше, че е забранен достъпът поради опасност от свлачища. Такива бяха калифорнийците, строяха луксозните си вили по склонове и дюни, които бавно биваха отнасяни от вятъра и времето. Някой хубав ден основата поддаваше. Беше чувал за доста такива случаи. Но къщи въпреки това продължаваха да се строят и хората продължаваха да ги купуват — на кого му пукаше за някаква си теоретична опасност от свлачища при такъв изглед към океана? Да гледаш към него е като да уловиш частица от вечността!

СПЪТНИЦИ

Селма смяташе да пътува с влака от Милано. Имаше предостатъчно време — важното бе да се прибере вкъщи до петък за погребението. Разбира се всички очакваха, че ще вземе първия възможен самолет, но на нея не ѝ се струваше чак толкова спешно. По-късно, когато решише къде ще ношува, евентуално във Франкфурт или Хановер, щеше да им се обади или да им пусне телеграма. Нямаше какво да им обяснява, само това, че искаше този път да пътува с влака. Чувстваше се изцяло необвързана. Свободна. Отворена за всичко. Смътно си задаваше въпроса къде бяха скръбта и отчаянието и кога щяха да се появят. Когато стигнеше вкъщи, със сигурност. Когато видеше Сузана и майка си. И после в църквата, разбира се — ковчегът по ставен в средата, потънал в морето от цветя и венци, речите на различни съюзи, в които беше членувал, хоровите изпълнения. На времето беше запален хорист. И после екът на мощния орган, който не оставяше недокосната и най-безразличната душа.

Но дотогава имаше още време.

Вървейки покрай високите колони, погледна към огромния свод и през тялото ѝ преминаха тръпки — това бе пълното въздействие на помпозната архитектура на миланската Тегете, един от палатите на Мусолини, храм от симетрии и стремящи се все нагоре авторитарни, прави линии — напълно предвидим като самата мъжка чувствителност, която повечето жени предпочитат да наричат без чувственост, но величествен, откъдето и да го погледнеш. Като самия Мусолини — непобедим, сляп в амбицията си и уверен в собствената си мощ, с чиста мускулна сила да създаде нещо могъщо, прекрачващо всички граници, доближаващо се до божественото.

Цялата настръхна. Потрепери и едновременно с това я изпълни наслада, както тогава, когато още беше малко момиченце и я привикваха в работния кабинет на баща ѝ с високите, мрачни секции всеки път, щом се провинеше. Струваше ѝ се, че сега чува ехото единствено на собствените си стъпки, отразени от гранита, макар грехотът от хиляди забързани крака около нея да изпълваше цялата

тази катедрална постройка. Грохот, който се превърна в хор от укорителни гласове... Но нея това не можеше да я засегне, не и днес. Днес веселият ритъм на стъпките ѝ, обути в нови елегантни червени обувки я водеше напред!

Вървеше със забавен ход, защото мисли и спомени звучаха в нея като сънища, от които тъкмо се пробуждаше. Имаше безкрайно много време до петък, време, в което можеше да почива. Билетът ѝ бе до Хамбург през Цюрих и Франкфурт. Оттам щеше да види. Усещаше се сякаш бе прерязала всички връзки, сякаш се носеше. Никога досега не се беше чувствала така независима и разкрепостена, така изцяло погълната от себе си. Точно сега, когато мислите ѝ би трябвало да бъдат при близките ѝ. При майка ѝ — може би с този стрес симптомите на болестта ѝ отново щяха да се появят? При Сузана, която пак беше разведена и вече живееше с друг и имаше проблеми с една от дъщерите си. Трябваше да я разяждат угризения, че не беше там, когато нещастieto порази семейството ѝ, така както жените винаги трябва да се измъчват от угризения за всичко и за всички.

Но разстоянието беше твърде голямо и есента в Италия така прекрасна! А тя изпитваше единствено чувството на свобода и облекчение. Беше неморално и абсолютно недопустимо, но именно това я ободряваше, даже почти я радваше. В превъзбуденото, почти нереално настроение, в което се намираше, през главата ѝ се стрелкаха мисли: „Не е ли всъщност най-добре за всички, че си отиде? На кого ли ще му липсва? Няма ли на майка да ѝ е по-добре сега, без постоянното му мърморене?“

Би трябвало да мисли и за Харалд, който със сигурност вече се бе погрижил за всичко. Верният Харалд, който заслужаваше по-добра съдба. Във всеки случай по-добра съпруга. Едно кратко телефонно обаждане потвърди, че всъщност присъствието ѝ не бе необходимо. Макар и той, разбира се, да не се изрази по този начин. Само ѝ каза, че всичко е уредено. А и в крайна сметка нали имаше погребални бюра за тази цел.

За Харалд беше много по-важен въпросът къде беше прекарала последните два дни, преди да се върне в хотела и да намери съобщението му. Тя го усети, макар да беше ясно, че не му се искаше да ѝ задава въпроса директно. Досегашният му опит го беше научил. „Горкият“ — помисли си тя и му посвети една нежна мисъл. От

разстояние не беше трудно. А и освен това не беше като да не държи на него. Даже напротив.

Но беше невъзможно да се опита да му обясни нещо. Как можеше да му „разясни“ приятелството си с Матео? Как можеш въобще да обясниш на брачния си партньор всички нюанси на интимност, съществуващи между мъж и жена, които са почти на границата — дълбоката, всеотдайна и истинска близост, която обаче не преминава в така наречената „изневяра“, не и чисто технически? Тя не му „изневеряваше“ с Матео, но той си беше извоювал място в живота ѝ, което никой друг не можеше да заеме, най-малко пък съпругът ѝ.

Граф Матео, водещ дизайнер и главен акционер на веригата „Конти“, организираше частни ревюта за нея и обичаше да я облича в собствените си творения, особено когато бяха в огромната му резиденция, където тя винаги имаше запазена стая и където винаги я очакваха свежи цветя, бонбони и изстудено вино. Матео, който твърдеше, че обожава блясъка на пръски шампанско върху бялата ѝ кожа и затова с удоволствие хвърляше половин праскова в чашата ѝ когато вечеряха заедно и който ѝ подаряваше елегантни обувки, които настояваше да носи, когато е с него. Тези, в които бе обута сега и чието потракване весело кънтеше под гранитния свод на Мусолини, също бяха негов модел — червени, с висок ток, отворена пета и пръсти и каишки извити около глезените. Траурни обувки носеше в куфара.

Имаше още тридесет и пет минути до тръгването на влака. Достатъчно време, за да си купи две модни списания и да си поръча чаша *spumante* в тесния, мърляв бар на гарата. Сякаш имаше повод да празнува — може би това, че все още усещаше такова силно въодушевление, вместо да стои скована от шок и скръб. „Възможно ли е да изпитваш облекчение от нечия смърт, при това от тази на собствения ти баща?“ — премина през ума ѝ. Ама че мисъл! Тя се отърси от нея и си поръча още една чаша шампанско. Наздраве, Матео! Наздраве на всички вкъщи!

Знаеше, че в бара привлича вниманието. Една красива и добре облечена жена винаги предизвиква сензация. Но една красива и добре облечена жена, която посред бял ден пие сама в бара на гарата в Италия предизвиква двойна сензация. Италианците ценят дрехите на жените така, както ценят и телата им. Матео винаги казваше, че предпочита облеченото женско тяло. Затова и беше станал дизайнер.

Смяташе, че целта на дрехата е да подчертае чертите на тялото, които само фантазията може да перфекционизира. „Голото тяло винаги представлява едно голямо разочарование“ — подчертаваше той. Когато ставаше въпрос за чисто сексуални теми, Матео бе сякаш безполов и въпреки това беше като обсебен от тялото ѝ, от архитектурата му, от чистите му, прави, трезви линии, от светлата кожа, която „придаваше на красотата ѝ леден и прозрачен блясък, като така я правеше да изглежда недостъпна“, от елегантността ѝ, която не беше изтощила атлетичната ѝ физика и от свежия тен, който издаваше хармония и добро здраве и „не излъчваше нито грам поквара“...

Но той никога не беше правил и опит да я докосне и тя предполагаше — без някога някой да беше споменавал нещо — че той намираще отдушник на еротичните си потребности при двамата мъжки модели, с които работеше най-често и които третираще като малоценни същества.

„Какво всъщност прави един мъж привлекателен?“ — помисли си тя, когато вече беше седнала в купето и със списанията в скута изучаваше хората, които се провираха през тесния коридор на вагона, несигурна дали да се надява или не, че останалите места ще останат свободни до края на пътуването. Искаше ѝ се това пътешествие да е само за нея и да не се разваля от присъствието на чужди хора. Въпреки всичко, не можеше да престане да си мисли за мъже: Как един мъж с широките си китки, сраснати вежди и мирис на пот успяваше да пропука безразличието, отегчението и тоталната ѝ липса на надежди за случаен флирт, докато самоувереното поведеше, приятно облекло, култивирани маниери и ласкателно внимание на някой друг само я караха да си потърси извинение, за да се махне колкото се може по-бързо? Каква беше тайната? Имаше ли някаква формула? Някакъв код в гените ѝ, който направляваше продукцията на хормони по подаден сигнал?

Откакто се помнеше, стратегията ѝ бе да отблъсква и пренебрегва мъжете, които ѝ обръщаха внимание и по-късно, когато се беше натрупало достатъчно напрежение, да се остави да я обземат собствените ѝ странни приумици. Да кокетничи и да флиртува, както понякога правеше, без да допуска да се стигне до нещо повече, беше единствено поредният начин да игнорира, унизи и обезоръжи мъжа като пол и същество. Имаше добри мъже — приятели, които действително високо ценеше, но Мъжът като вид я правеше несигурна и скована едновременно, като подрастващо дете — тя мразеше подрастващите деца — което непрекъснато подлагаше търпението и добронамереността ѝ на изпитание и което притежаваше определен чар, но същевременно внезапно можеше да се извърне срещу нея и да се превърне в заплаха.

Най-много обичаше тайно да ги наблюдава отстрани, докато тя самата се държеше на сигурно разстояние, да ги дебне, без те да я забележат — както ловецът преследва жертвата си през далекогледа до момента, в който реши дали да я убие или да я остави да си върви.

В този смисъл приятелството ѝ с Матео функционираше перфектно: Той я виждаше, но се отнасяше с почителност и не гледаше на нея като на жена, а като на нещо ценно, като на предмет на изкуството, откровение на красотата, което сам бе сътворил, като на материя, която можеше да оформя, както си пожелае. Най-голямото удовлетворение получаваше от това да я гледа как дефилира из просторните му стаи, пред камината в салона и на терасата на покрива, под звездите — облечена или съблечена по негова команда. Какво тя изпитваше му беше без различно или по-точно, каквото и да бе, той го приветстваше, защото придаваше допълнителна интензивност на отношенията им. Така че дали се държеше студено, отблъскващо и подигравателно или пък беше кокетна, прелъстителна, провокативна или вулгарна, той аплодираше всичко с еднакъв ентузиазъм и я изпращаше обратно в стаята ѝ, в леглото с хладните чаршафи, горяща и изтощена, с трепереци колене като след еротичен маратон.

Мъжът, влязъл в купето, беше доста нисък, в края на тридесетте и от пръв поглед много привлекателен. Беше с тъмна коса, гладко избръснат, облечен като бизнесмен, но със сигурен и скъп вкус. Тя добре преценяваше подобни неща. Той леко и учтиво се усмихна за поздрав, провери номера на мястото си, качи куфара и една чантичка за документи на стелаж и се настани насреща ѝ. Разгърна вестник, но го свали в скута си веднага, щом влакът тръгна. И двамата наблюдаваха мрачните милански предградия, които се низеха покрай тях.

Веднъж някой отвори вратата на купето, но за огромно облекчение на Селма веднага след това я затвори.

Той се изправи, за да свали сакото си, което окачи на закачалката. Беше доста едър, но не дебел. Ризата явно беше шита по поръчка. Обувките му бяха елегантни. Когато нави ръкавите си, забеляза, че имаше мускулести ръце. Това ѝ се нравеше. Прииска ѝ се да го хване за китките и да усети пулса под плътната тъкан. За нея бяха важни ръцете и очите. Както ѝ погледът. Особено ако в него се криеше усмивка, издаваща иронията, която създаваше необходимата дистанция при първия контакт и съобщаваше, че всичко беше временно и подлежеше на преценка, че можеше да се продължи или да се прекрати; че всичко беше отворено. Тя обожаваше тези първи моменти заедно с някой непознат мъж, когато всичко още висеше във въздуха и нищо не беше дефинирано и не можеше да се свърже с предишен,

изтъркан опит, до болка познати стереотипи и стари разочарования. Приближаваше се към един мъж като към затворена книга, със същото жадно любопитство и вълнение, които винаги изпитваше, преди да започне да чете. За съжаление опитът я бе научил, че мъжете се отваряха към нея твърде охотно, ставаха лесно читаеми, банални, предсказуеми и бързаха да издадат края. Колкото повече се стремяха да се направят на интересни, толкова повече се отдалечаваха от центъра на интереса ѝ. Докато най-накрая ядно не захвърлеше книгата.

Беше септември, най-красивият месец и се стопляше още ранния преди обяд. Той попита дали имаше нещо против да отвори прозореца. Не, нямаше. Мирисът на прах от купето се смеси с миризмата на гара и чакъл, нахлуваща отвън на талази горещ въздух. Това създаде неспокойна атмосфера, в която бе по-лесно да се започне непринуден разговор.

Правилно бе предположила, че е италианец, но живееше в Дюселдорф, където се занимаваше с изследователска дейност в областта на металургията и междувременно водеше лекции в някакво учебно заведение. Сега се връщаше от конференция в Милано.

Със сигурност щяха да пътуват заедно до Франкфурт, помисли си тя.

Да, на него Италия му липсвала, но жена му германка не искала в никакъв случай да се мести. Освен това немците били много по-напред в тези технологии, а и парите били добри, така че не можел да се оплаче... Докато говореше, по устните му се изписа лека меланхолична усмивка и тя си представи, че всъщност му се иска да ѝ каже, че с удоволствие би зарязал всичко, за да се върне обратно в своята красива и колоритна Италия, при топлите жени, добрата храна и за един северноевропейец странно непринудените отношения между хората.

Докато говореше, той не сваляше поглед от пейзажа навън, който в момента вече променяше характера си — обгорелите от лятото широки равнини бяха заменени от полегати хълмове и широколистни гори, потънали в пищна зеленина и полета, на които хората още прибираха реколтата. Беше изчислила, че след около час щяха да стигнат езерото Комо. Той усърдно се взираше в гледката, сякаш искаше да я фотографира в главата си и да запази снимките за спомен

и утеха през дългата, сива есен, която го очакваше в Дюселдорф. Това я спечели.

— А вие с какво се занимавате? — беше се откъснал от пейзажа и я наблюдаваше с интерес, скръстил яките си ръце на гърдите. Със сигурност тренираше нещо, може би гребане или тенис. Беше забелязала, че на няколко пъти погледна обувките ѝ и затова побърза да сваля едната и започна да разтрива горната част на ходилото.

— Търговец на диаманти съм — отвърна тя.

Какво за Бога...?! Какви ги дрънкаше? Но сега вече го каза! Нямаше път назад... Ама че приумица! Откъде ли ѝ хрумна? Сети се откъде: от статията, която прочете в едно от списанията си, преди той да влезе. Обзе я истеричното желание да се разкиска не само заради обхваналата я паника, но и защото той гледаше доста стъписано. Точка за нея.

— Не... не е ли доста непривично? Имам предвид, за жена...?

Ако целта на изказването бе да му привлече вниманието, не можеше да се оплаче от ефекта! По случайност самата тя носеше един доста внушителен диамантен пръстен, подарък от Харалд за петнадесетгодишнината от сватбата им. Спътникът ѝ веднага се вторачи в него.

— Ами да, разбира се. Трябва да се посещават курсове. Имам предвид, училища... Но най-важното е да навлезеш в средите на евреите в Холандия. В Ротердам. Отне ми доста време. Семейен бизнес е и знанията се предават от баща на син — току-що го беше прочела. — Изцяло мъжки свят. Но вълнуващ! — добави тя и сияйната ѝ усмивка се разля по лицето ѝ.

— Разбирам... — той се усмихна широко в отговор и тя се зачуди дали нещо в думите ѝ не можеше да бъде изтълкувано погрешно.

— Сега натам ли пътувате?

— Да... да, точно така. Отивам в Ротердам, където ще преговаряме за нова пратка за Италия, по-точно за модните къщи. Най-добрите ми връзки са с „Конте“, вие може би сте ги чували.

— „Конте“? Разбира се. Всички познават „Конте“.

— Да, не са ли страхотни?

Тук вече се чувстваше на по-сигурна почва. Наслаждаваше се на уважителното му отношение.

— Вижте, дали няма да може, ако ви помоля... Имам предвид дали ще е възможно да оцените едно бижу, ако ви го покажа? Разбирате ли, купих на жена си нещо и... Би било интересно да получа и вашето мнение. На човек не му се случва да пътува с експерт по диаманти всеки ден.

— Да, няма проблем да го погледна...

Сега я загази! Един истински търговец на диаманти естествено винаги носеше в себе си лупа. Не виждаше никакъв грациозен изход от ситуацията, но въпреки това не се отчая. За нея историята с диамантите бе игра за печелене на неговото внимание и интерес, със залог нейния авторитет и положение. Игра на жената срещу мъжа. Защото този италианец беше симпатяга, а не някакъв арогантен, банален мачо, който да флиртува нагло, както правеха повечето южняци. Изглеждаше по-скоро резервиран и сериозен, дори леко меланхоличен. Може би наистина обичаше жена си? Във всеки случай и купуваше скъпи подаръци, докато беше в командировка. Може би, за да приспи гузната си съвест? Някое малко кривване встрани по време на конференцията? Не беше лесно да се прецени. Май не беше от този тип. Но можеше ли един мъж, един толкова симпатичен и привлекателен мъж да устои на изкушението? Сигурно имаше много жени, които...

— Единствено се притеснявам, че оценката ми ще е доста повърхностна, защото в момента нямам лупа. Снощи ми разбиха апартамента и една голяма част от съоръженията ми бе открадната. За късмет не са намерили сейфа...

Той отново повдигна тежките си клепачи:

— Звучи така, сякаш водите доста напрегнат живот...?

— За трети път е вече. Но това си е направо като част от професията. А и човек взема предпазни мерки...

— Имате предвид аларми и подобни неща?

— Това също...

Идваше ѝ да се изсмее на висок глас. Беше толкова лесно. Лъжеше безгрижно и с такава лекота, без никакви угризения. Чувстваше се толкова въодушевена, сякаш играта тъкмо започваше.

За да насочи развитието на нещата между тях към нова фаза, каза:

— Вече почти стана време за обяд. Пътувам сама, но мразя да се храня сама. Какво ще кажете да ме придружите до вагон — ресторанта?

По време на обeда, докато влакът изкачваше първите стръмни планински хълмове, бяха съзрели езерото Комо под себе си. Това означаваше, че се приближават към границата с Швейцария и си бяха казали на здраве за сбогом на Италия.

Когато митничарите влязоха в купето за проверка на багажа и паспортите, тя се почувства възбудена и малко компрометирана, може би защото току-що бяха преминали през първите къси тунели, с няколко секунди мълчание на тъмно. Напрежението растеше — възбуда без определение, посока и форма. Засега.

Вече бяха в планината. Въздухът бе по-хладен и той стана, за да затвори прозореца, но заяде и му се наложи известно време да се бори с механизма. И отново тези мускулести силни ръце. Тя нескрито ги зяпаше, както и мускулите на бедрата му, които опъваха крачолите на панталона. И слабините, които се притискаха в ръба на масичката — тя се почуди дали го болеше; какво ли беше усещането за един мъж с цялата му...? Да, тя вече беше започнала да си въобразява анатомията му... голям? малък? дебел? гъвкав? Виното в главата и, поклащането на влака, интимността на купето и лекомисленото настроение, което я бе обхванало днес, превръщаха непристойното в достъпно и привлекателно.

Във вагон-ресторанта си беше поръчала пъстърва, а той телешко scaloppe. Разделиха си бутилка добро елзаско вино. Той пи повече от нея. И двамата бяха изразили въодушевлението си от италианската кухня, където дори храната в кафетериите бе на ниво.

Той говори свободно и с хумор и по лични въпроси. Изглеждаше интелигентен и това я привличаше. Тя предпочиташе усложненото, бавно и нюансирано сближаване между двама души пред нетърпеливата опростеност на телесния контакт. Въпреки това и липсваше гледката, която представляваха мускулестите му ръце — на път към вагон — ресторанта той отново беше облякъл сакото и стегнал вратовръзката си. Докато обядваха, трябваше да се задоволи с дланите му.

Докато ставах от масата, той леко я подхвана за лакътя и вървейки обратно към купето, пръстите му докосваха кръста ѝ. Движеше се на една крачка зад нея и тя усети как погледът му се плъзна по задника и краката ѝ, докато преминаваха през дългите коридори на клатещия се влак. Това със сигурност не си го внуши. Той не беше от мъжете, които имаха очи само за жена си. Имаше ли въобще такива? Някога беше ли срещала такъв?

Вървейки обратно към купето след приятния обяд, се бе почувствала особено привлекателна, гъвкава и плавна в движенията си, чувствена и податлива.

— Няма да стигнем в Цюрих преди пет — каза той. — Искате ли нещо за пиене? Мога да потърся келнера.

— Не, благодаря... Макар че едно кампари не е лоша идея...

Това щеше да го накара да се изправи и тя пак щеше да види как стегнатите му бедра изпъват тъканта на панталона.

Когато той напусна купето, тя тежко се отпусна назад с ръце на лицето. Мислеше си за дългия маршрут до Франкфурт и за силата на привличането, която направляваше живота на мъжете и жените. Мислеше си как в даден момент всички отново се появяват, как я преследват, дори и при това пътуване — дори и тези, които смяташе, че вече бе забравила. Спомни си за Сигмунд. След като навърши тридесет и сметна, че е приключила с младостта си, често си беше мислила за него. Купи всичките му книги, макар дълго да се колеба дали да седне да ги прочете, захвана една и ѝ се стори малко неприятно и същевременно вълнуващо и любопитно да идентифицира разказвача с човек, когото познава. Или във всеки случай беше познавала. Затова продължи с четенето.

Веднъж му написа писмо за една от книгите и веднага получи отговор. Сърдечен отговор, изпълнен с типичните за него ентузиазъм и откровеност, така както си ги спомняше. В книгите си сякаш беше помъдрял, мислеше по-задълбочено и дори гледаше малко песимистично на живота, което ѝ се стори интересно. Но в писмата си — те станаха няколко на брой — си беше същото весело, непоправимо слънчево момче, корковата тапа, носеща се по течението на живота. Първият ѝ мъж. Беше продължила да му пише. Казваше си сама на себе си, че не иска да се вижда с него, а и за какво ли? Нали веднъж бяха опитали да се срещнат... Но същевременно усещаше, че не иска

изцяло да го загуби и бе започнала подробно да му разказва за живота и мислите си. Въпреки това той приключваше всяко едно от писмата си с думите „Поздрави Харалд“.

Нещо, което естествено беше невъзможно. С него тя беше фригидна от самото начало и това беше факт, с който изцяло се бяха примирили още преди да решат да се оженят. Имаше и други форми на общуване, други ценности, които осмисляха съжителството, освен кратките и редки моменти на екстаз. А и досега този принцип функционираше, макар бездетието им да им бе отнело една от тези ценности — ценност, на която най-вече той беше възлагал големи надежди.

Без някога да бяха говорили открито по въпроса, на нея ѝ бе ясно, че Харалд все още смяташе, че тя и Сигмунд бяха живели в нещо като сексуален рай по време на краткия период на младежката им връзка. Да се опита да коригира това му вярване беше осъдено на провал. Такава бе мъжката ревност. Да му каже, че сега си пишеха писма, щеше да е твърде брутално. Странно, но за много от действията и решенията си се съобразяваше с Харалд. Макар той да изглеждаше неутрален и често почти незаинтересован, тя все пак се страхуваше да не я „разобличи“. Този, когото отблъскваш, те познава. Този, когото отблъскваш, те преследва. Този, когото отблъскваш, живее с теб... Може би затова му изневеряваше? Системно и безрадостно, но упорито...

С Матео обаче беше облекчение да „съгрешава“. Той, който я създаваше и пресъздаваше във фантазиите си, ѝ даваше възможността да прекрачи границите на собствените си конвенционалните задръжки и да преодолее подсъзнателния си страх от половете, без да иска от нея каквото и да е физически реванш. Именно заради това тя му бе безкрайно благодарна.

Между тези два полюса стояха мимолетните ѝ сексуални връзки със случайни мъже.

За Селма физическият аспект на еротиката бе една от сенчестите страни на живота, където дебнеха екстаз, но и наказание. Сексуалният акт никога не беше успявал да утоли жаждата ѝ за контакт и близост, за музикалност и чувствено присъствие, дори и при най-искрените усилия на мъжете.

Матео я бе засегнал само веднъж. Беше ѝ показал колекцията си от еротични предмети: книги, снимки, филми, странности от всички страни и времена. Предложи ѝ да ѝ подари един от любимите си уникати, тежка елипсоидна порцеланова топка, голяма колкото яйце, с копирено шнурче в острия край, изрисувана с рояк голи тела, преплетени в необозрими вариации на сексуални дейности. „През рококо жените са носели такива топки във вагините си. — беше ѝ обяснил той. — Един вид вътрешен масаж. Така да се каже, за да поддържат хастара еластичен...“ Той дори не се усмихна, нито пък ѝ направи някакви други недискретни намеци, докато говореше. Въпреки това я отблъсна грубият факт и усети присвиване в слабините от страх при мисълта, че може да носи нещо подобно вътре в себе си.

Сега обаче ѝ се прииска да има едно такова любовно яйце! Тук в купето. Заедно с този непознат мъж, който нищо не правеше и въпреки това я заливаше с присъствието си, обгръщаше я с движенията си и с уханието си на хубав афтършейв, проникваше в нея с дълбокия си поглед, в който четеше разбиране, симпатия и усмивка, но не и провокация, предизвикателство или нахалство от типа, на който беше свикнала. Беше невъзможно да игнорира, да избяга от привличането, което изпитваше към него. Сега ѝ се искаше да има една твърда и гладка малка топка дълбоко между бедрата и да усеща въртенето ѝ всеки път щом раздвижеше ханша и краката си, или пък само сменеше позата си...

Чакаше да я обземе чувството на нереалност, така както обикновено ставаше, когато се отдаваше на фантазиите си по този начин, но не се получи. Защитното главозамайване не идваше. Не се усещаше смътна и замъглена, мечтаеща и ненаранима. Вместо това я нападнаха покъртително ясни картини и високо конкретни възприятия, как силните му ръце гаят кожата ѝ, милват я и я притискат... Как раменете и бицепсите му щяха да набъбнат, дърпайки я рязко към себе си. Как дъхът му ще гори и ухае до брадичката ѝ. Как ще притисне бедрото си към нейното, първо предпазливо и опипващо, след това силно, защото тя послушно е подала, докато накрая почти не скъса тъканта на тясната къса пола, която носеше.

Все още чакаше добре познатият воал на нереалността да го покрие и редуцира до един от многото, мъж с ръце, крака, глава и полов орган. Когато по-рано беше изживявала епизоди с непознати

мъже, анонимността играеше значима роля, защото придаваше на всичко нотка на мизерност и унижение, които за нея представляваха основна част от атракцията. Сега изведнъж беше напълно фиксирана върху една определена мъжка фигура: тя искаше него. Искаше да го омагьоса, да го хипнотизира, да го примами и обърка, да го направи непохватен, смутен и неелегантен, плебейски и груб заради обхваналата го страст по нея и после... Мислите ѝ я изплашиха, защото усети, че е на път да загуби контрол. А за Селма това означаваше да изгуби себе си.

Днес. Трябваше ли да се случи точно днес? Когато се чувстваше толкова свободна и безгрижна, така самостоятелна и силна, сякаш внезапно за първи път наистина принадлежеше на себе си!

Днес ли трябваше да се случи? Днес ли щеше да се освободи от омразата и да пусне любовта на воля?

Тя все още се бореше, изпускаше неволни звуци на страх и непокорство. Не ставаше! Не и тук! Как си представяше въобще, че ще може да се осъществи, чисто практически, във влака, където всеки момент можеха да се появят кондукторът или други пътници? Ситуацията не беше приятна. Въобще не беше приятна! Ако наистина решеше да поеме инициативата, как щеше да реагира той? Какво ако се окажеше абсолютно незаинтересован? Не — отговори си тя, никой мъж не е напълно незаинтересован от една красива жена. Никой мъж! Жадуваше момента, в който щеше да се появи в купето. Страхуваше се от него!

Изтръпнала и същевременно леко изпотена и задъхана като след бягане, тя се тресеше от неконтролируеми спазми в тялото, гърчеше се по седалката с ръце, стиснали лицето и между плътно притиснатите ѝ към устата пръсти се процеждаха думи — най-мръсните и вулгарни думи, тези които досега винаги ѝ беше невъзможно да изрече, сега прииждаха една след друга като мръсен поток, който тя нито можеше, нито пък искаше да спре... Устните ѝ мълвяха най-долните изрази, за които можеше да се сети, докато се мяташе по седалката, свлече се на земята и дори не направи и опит да се успокои и изправи...

— Съжалявам, че ми отне толкова време — каза той, отваряйки вратата. Шумът от коридора успя за секунда да разбие интимността на купето.

— Келнерът, разбира се, се беше оттеглил за следобед на почивка в последния вагон. Заповядайте Вашата напитка. Надявам се, че така го пиете. Зле ли ви е? Станало е горещо, искате ли пак да отворя прозореца?

— Някога изневерявали ли сте на жена си? — попита тя над ръба на кампарито.

Той пиеше бира и при този въпрос опули очи, наполовина свали чашата си, разтвори уста като за отговор, но после веднага я затвори и вместо това леко сви рамене с характерния за всички южняци жест, който най-вече изразяваше съжаление, че темата въобще бе засегната и който едновременно отрича и признава, разбира и прощава, разкайва се и обещава изкупление и поправка — сумата на хилядолетния житейски опит, изразен в една-единствена секунда с разтворени длани, протегнати встрани в лек протест и молба едновременно: *Ma signora...!* — сякаш казваха ръцете му. Аз съм мъж. Хора сме!

— Извинете, не исках да ви засегна. Попитах ви по-скоро от интерес, а не от любопитство. Виждам, че сте привлекателен мъж и ще ми е интересно да разбера как някой като вас, който пътува много — както вие сам ми доверихте — си „аранжира“ нещата. В сексуално отношение имам предвид...

Тук той я прекъсна:

— *Signora*, вие ме изненадвате! Но все пак оценявам вашата откровеност...

Тя усети как сърцето ѝ биеше за него, заради това, не запази учтивата форма на разговор и внимателното си, контролирано изражение, макар и думите ѝ вероятно да го бяха провокирали и стреснали.

— Вие северните жени се славите с имиджа... — Тук той си позволи лека усмивка. — Много примамлив имидж, трябва да добавя, че сте неконвенционални и ако мога да го формулирам така — „директни“. Та и въпросът ви...

— Той е от чисто теоретичен характер — побърза да обясни тя, за да предотврати погрешен обрат в разговора. Не искаше да му даде в ръцете предлог, с който да демонстрира, че бе само мъж като всички останали. Дотук се беше справил отлично. Един скандинавец, немец или пък да не говорим за англичанин, досега отдавна да е нахлузил

някоя широка лепкава усмивка и да е започнал да ѝ се слага, не само на приказки, но и директно.

— Аз също много пътувам. Могат да минат седмици, без да видя мъжа си. А както знаете, работя в среда, доминирана от мъже, където сексуалните намеци се въртят около малкото налични жени като мухи около леш... Получавам доста предложения, а не съм от желязо — случва се да се почувствам самотна и мога да се изкуша. Но за една жена естественото решение не е никакво решение!

Тук спътникът ѝ отново леко сви рамене с обърнати нагоре длани, сякаш разбираше дилемата ѝ и ѝ съчувстваше, като същевременно авторитетно прощаваше евентуалните ѝ малки прегрешения — ние сме всички безпомощни човешки същества и няма как, случва ни се. Какъв е смисълът да се осъждаме? Станалото, станало...

— И сега ви срещам вас — продължи тя. — Вие сте привлекателен, интелигентен и сте горе-долу в същата ситуация. Винаги ми се е искало да поговоря открито с някой мъж по този въпрос. С мъж като вас. Поне веднъж! Със съпруга ми естествено няма как да обсъдя тези неща. С приятел е рисковано, а и може да бъде погрешно изтълкувано. Възможно е единствено със случаен познат, мъж със симпатизиращо отношение. Разбирате ли ме?

— Мисля, че ви разбирам — бавно отвърна той. — И ви благодаря за доверието. Но що се отнася до моя личен живот...

— Разбирам, че отидох твърде далеч — започна да се извинява тя, забелязвайки отстъплението му. — Опасявах се, че ще стане така. Моля да ме извините. Наистина нямах никакво право да ви занимавам с моите спекулации относно подобни неща и да се натрапвам така... — Тук избиха сълзите и я спасиха. Той незабавно се спусна към нея с кърпичка в ръка. Коленете му докоснаха нейните.

— Но скъпа... — каза той и гласът му сякаш спадна с една октава и я улучи право в стомаха. — Скъпа госпожо, нямах това предвид. Искрах само да ви кажа, че въобще не съм някой Казанова. Нямам никаква... ама абсолютно никаква внушителна статистика, която бих могъл да ви предложа. Конференциите и симпозиумите, на които ходя, са изключително натоварващи и трябва добре да се подготвям. След това съм капнал и имам нужда от почивка. Освен това с жените, които човек среща в колегиалната си среда, е твърде сложно.

Всичко трябва предварително да се изчисли: „пазарът“, ако можем да го наречем така, трябва да се огледа, основите трябва да се положат, да се завърже запознанство, да се обмисли стратегията, ухажването отнема време — все пак не сме от тези, които скачат в леглото още първата вечер — макар именно това по принцип да е необходимо, поради чиста липса на време и така нататък. А и самото оттегляне трябва да се изпълни с известна грация... Всичко това изисква твърде много усилия!

Дланите му отново се разтвориха и изписаха широк кръг от изкушения, в чийто център седеше малкият мъж, разкъсан между дълга и непредвидимите сили на страстта, както и сега — между благоприятните възможности на момента и необходимостта от режисура на импулсивната еротика.

— Именно! — енергично кимаше тя. Очарована. Беше го накарала да се разприказва. Добре си подбираше изразите, говореше остроумно и с разбиране, като през цялото време върху устните му играеше усмивка, която ѝ подсказваше, че въпреки всичко той може би също...

— Но все пак — започна тя, защото сега искаше да го принуди да продължи. Тази полуусмивка, която криеше и едновременно обещаваеше толкова много и ръцете му, които сякаш говореха противоположното на думите му, ужасно я привличаха. — И все пак. Когато настане вечер и човек остане в хотелската си стая сам... На мен поне ми е адски трудно да се успокоя. Понякога дори трябва... Боже, какви ги приказвам и аз...?!

— Какво искахте да ми разкажете?

— Не, не! Нищо. Просто ми се изплъзна от устата. Забравете го, моля...

— Но нали току-що казахте, че ви се иска да си поговорите за тези неща с някой непознат. Сега имате възможност.

Дали не отиваше твърде надалеч? Беше се оставила да я завладеят спокойствието и непоклатимата му самоувереност. Топлият тон на гласа му, погледът, с който я оглеждаше и движенията му само загатваха неговия отговор на нейното напрежение и издаваха, че тялото му я беше регистрирало и тепърва бавно се ориентираше към нея, както иглата на компаса следва магнетичните силови линии. Тя го усети. Улови трептенията. Желаше го. И в никакъв случай не искаше

да го стресне и прогони. Защото мъжете ставаха така странно страхливи и уклончиви, когато усетеха, че ухажването се дирижираше от жената... Което в повечето случаи всъщност бе точно така — помисли си тя със злорадство. Лукавството на жената се състои в това да се изненада от развитие, което отдавна вече е предвидила, и за което е създала необходимите условия. Колко често ѝ се беше случвало да види петите на мъжете, щом прибързаше с маневрите си, бе твърде директна или ако инициативите ѝ не се припокриваха с техните очаквания.

— Е?

Усмиваше се окуражително и тя разбра, че беше загубена. Нали тя бе започнала тази игра, а играта на любовта не търпи отстъпления. Залозите отиват в банката.

— Исках само да кажа... Не, това вече наистина е не удобно!

— Глупости. Хайде, давайте!

— Добре, ами понякога е така, че... Божичко, защо въобще отворих темата?! Понякога, когато съм на ново място, ми е толкова трудно да се успокоя, че трябва да се самозадоволя, за да заспя.

Страните ѝ горяха и беше вперила поглед в ръба на масичката помежду им. С периферното си зрение видя ръката му, която се протегна към нея и я докосна леко по брадичката. Не носеше брачна халка.

— Това не е особено рядък феномен — откровено каза той.

— За мен хотелите винаги са били места със страхотен еротичен заряд — продължи тя разпалено. Беше така, сякаш бентът се пропукваше. На този мъж можеше да каже всичко. Искаше да каже всичко.

— Редици от заешки кафези, доминирани от двойни легла. Няма какво да правиш, освен да се отдадеш на мислите си. По хотелската телевизия въртят софт порно, по коридорите се разхождат забързани мъже и жени на път за или връщащи се от семинари, частни партита или любовни срещи... — Тя се осмели да вдигне поглед. — Носят се парфюми, звън от коктейлни чаши и бижута. Висок смях внезапно бива прекъсван от затръшването на врата, в асансьора се тъпчеш с хора, потни от превъзбуда, в лоби бара те посреща тактично и пълно с разбиране обслужване, сякаш и най-малката трансакция трябва да се извърши в пълна дискретност. Пари преминават от ръка в ръка и всяка

поръчка, която направиш, внезапно получава двойно значение — всички желания на клиента трябва и могат да бъдат изпълнени, дори и тези, които той или тя не смее съзнателно да направи...

— Именно! — прекъсна я той.

— Именно какво?

— В един добър хотел могат да изпълнят всичките ти желания, точно както вие казвате. Например, напълно е възможно да си поръчаш компания, ако се чувстваш самотен. Няма никакъв проблем.

Беше сериозен и в очите му се четеше разбиране. Не я изпускаше от поглед. Сега вече бяха на една вълна.

— Компания... Имате предвид професионална „компания“?

— Има много имена — спокойно отвърна той. — „Ескорт“ или „масаж“ например...

— Вие опитвали ли сте?

— Хм... не знам точно...

— Опитвали ли сте?

— Ами, случвало се е... Спестява време. И е дискретно. На такова ниво си е истинска трансакция.

— Разкажете ми!

— Signora, необходимо ли е наистина?

— Умолявам ви! Вие сам отворихте темата.

— Добре де, щом вие ме молите... — Той се отказа от съпротивата си, разтваряйки добре оформените си длани, но този път перпендикулярно, сякаш искаше да спре приближаващ се влак. — Макар че никога не съм си и помислял, че мога да седя в някое купе и да говоря за подобни неща с абсолютно непозната жена, на всичкото отгоре с красива непозната... — Усмивката му ставаше все по-широка и доверена, без да преминава в двойственост или флирт.

— Значи, ако това ще ви направи щастлива, защото, както вие самата преди малко споменахте, повечето неща могат да се уредят дискретно. По принцип е необходимо само едно кратко позвъняване на портиера.

— Само това? И нищо друго?

— Не, нищо друго.

— Но какво му казвате? Че ви се иска компания за през нощта? Става ли така директно или си има кодове? Тайни сигнали между този, на когото му се иска жена и другия, който може да я достави?

— Обикновено се казва „масаж“ или разбира се „ескорт“, ако човек е запланувал цялата вечер.

— Добре, и после? Сигурно се преговаря за цената? Човек има избор, или? Може ли да си пожелае нещо — бяла или черна? Дебела или слаба? Съвсем млада или по-зряла...?

— Да, по принцип сигурно е възможно. Но моят вкус не е особено ексцентричен...

— И после?

— После?

— Ами да. Какво става? Договаряте ли цената? Услугите? Толкова за това и толкова за онова?

— Както ви казах — аз не съм голям авантюрист. Може би трябва да се огледате за някой друг обект за интервюто ви...?

— Не! Искам вас!

— Цената естествено варира. От 50 до 200–300 долара. Зависи от стандарта на хотела.

— Имате предвид стандарта на дамите?

— Двете неща са свързани.

— И после? След като уговорките се направят?

— Тогава остава само да се изчака. Отнема около половин час, преди тя да се появи на вратата.

— През това време вие се избръсвате, сменяте си ризата и си поръчвате някое питие, за да се освежите?

— Евентуално. Но не прекалявам с пиенето, за да не пречи на работоспособността ми. Не сме на осемнадесет вече.

— И после, когато дойде?

— М-да. Тогава идва неизбежният момент на неудобство. Преди да се започне. Но ако тя е мила и е професионалистка, нещата бързо се задвижват, след кратък обмен на информация.

— Какво например?

— Ами, може да се доуговори цената. Какво прави и какво не прави. Специалитети...

— Има ли нещо, което не правят?

— Signora, разбира се!

— И после?

— После се събличаш и лягаш на леглото с хавлиена кърпа през екватора. Започва се с обикновен масаж. Във всеки случай в

първокласните хотели гледат да си пазят алибито.

— И после нещата сами се развиват?

— Разбирате се за детайлите, да.

— И можеш да получиш, каквото си искаш?

— По принцип да, предполагам, стига да си платиш, но както вече споменах...

— ... Не сте много по приключенията. Не, вече няколко пъти го казахте. Ами болести? Не се ли страхувате, че може да се заразите с нещо?

— В добрите хотели общо взето няма опасност.

— Завиждам ви. Божичко, колко ви завиждам!

— Завиждате?

— За мъжете всичко е толкова лесно!

— Не е ли лесно и за жените? Аз мислех, че...

— Нищо не е така лесно за жените.

— Ще трябва да ми обясните.

— На един мъж не може да му се обясни.

— Може би вие ще ми разкажете, как се „оправяте“ когато сте по командировки?

Беше тактичен. Разчистваше ѝ пътя.

— Мога да се опитам. Вие казвате, че не ви се налага да напускате стаята, дори не трябва да ставате от леглото, ако не искате, за да получите, каквото желаете. Докато аз... Не само, че трябва да изляза от стаята, ами трябва дори да изляза от кожата си.

— Това ми звучи много драматично.

— Но е точно така. Първо, разбира се, си казвам, че не ме интересува и че нямам никакви планове. Не и този път. Твърде съм изморена. А и се сещам за предишни епизоди, които са били доста безуспешни. Включвам си телевизора, вземам си нещо за пиене от мини бара, лягам на леглото и се опитвам да се концентрирам върху екрана, с надеждата, че скоро ще ми се приспи. Но по принцип не се получава, макар да сменям каналите. Затова отивам и си вземам една вана, за да се отпусна, но от топлата вода още повече се заслушвам в тялото си. Когато се суша с хавлията, отражението ми в огледалата направо ме хипнотизира. В този момент излизам от кожата си и влизам в отражението си — обличам си нещо красиво, най-често дори леко предизвикателно и екстравагантно и слизам в бара. Там оглеждам

клиентелата и си избирам някой — ако имам късмета да намеря мъж, чиято физиономия бих могла да изтрая повече от няколко минути. След една или две цигари съм му привлякла вниманието — иначе никога не пуша, но на бара ти спестява време. И се започва: „С какво се занимавате, госпожице...?“ Най-ужасното са церемониалността, предсказуемостта и отегчението. И въпреки това не мога да скъся процедурата или да направя някое рязко движение, не и като жена. Така можеш да подплашиш жертвата.

— Значи излизате на лов, така ли...?

— Да, в известен смисъл. А вие не го ли правите?

— Не съм поглеждал към него по този начин. За мен е по-скоро вид отдих, стимулация и разпускане едновременно. Вие какво преследвате?

— Знае ли човек? Себе си може би. Не е ли това отговорът, който обикновено се дава на подобен въпрос?

— А можете ли да намерите себе си в някой непознат мъж?

— Най-вероятно не. Или поне на мен досега не ми се е случвало. Дори напротив. Това, което намирам е една жена, която ми става все по-чужда — плашеща, цинична фигура, която дори успява да се направи на изненадана, когато ѝ зададат въпроса за един милион: „Във вашата стая или в моята, госпожице?“

Искаше смехът ѝ да прозвучи неподправен и шеговит, но ѝ се стори, че не успя. А и той не се засмя с нея.

— Винаги избирам неговата, защото така поне мога да си тръгна, когато пожелае. Казвам си, че всичко е само насън и се държа на разстояние от него, докато вървим и после в асансьора. Когато най-накрая се наместя в единственото кресло, което не е заето от чорапите и вратовръзките му и откажа поредното питие, докато той си налива още едно уиски от минибара, идва време да се осъществи „сделката“. Разбира се, по най-бързия и лесен начин: аз отдолу, той отгоре, бум-бум-бум...

Забеляза, че почти изкрещя последните думи, докато беше насочила показалеца си към него, с присвит палец, сякаш опъваше спусъка на въображаем револвер: бум-бум-бум!

— Никаква комуникация. Никакви намеци за желания или фини детайли. Никакви игри и закачки. Дори няма време да се огледаме един друг като хората, а и нямаме желание да го правим. Само се

вкопчваме един в друг, за да приключим колкото се може по-бързо: бум — бум — бум! Често дори заспиват отгоре ми, защото още от самото начало са били твърде пияни. Когато се измъквам от леглото, започвам да си събирам дрехите и виждам разпилените му навсякъде неща, които изпълват цялата стая, ризи и сака, ключове, часовници и копчета за маншети, понякога ми идва да открадна нещо, портмонето с кредитните карти и парите или иглата за вратовръзка с изкуствената перла, писалката, само и само за да имам нещо... Тогава сякаш се събуждам от дълбок и дълъг сън и ме гони вълчи глад. Разбирате ли...?

Тя още държеше напоената му кърпичка в ръката си и от време на време си избърсваше очите, макар и да нямаше намерение да плаче повече и да смяташе, че добре контролира гласа си. По време на целия си разказ не го беше погледнала и за момент, но сега вдигна поглед и срещна неговия, който беше толкова съсредоточен и състрадателен, че тя се осмели да продължи.

— Благодаря ви, че ме изслушахте — прошепна тя. — А сега ще ви помоля да чуete какво имам да ви кажа, защото искам да ви помоля за една услуга, която никога досега не съм искала от друг мъж.

Направи кратка пауза, за да изчака стартовия му сигнал. Той бавно кимна.

— Бихте ли... Можете ли да си представите, да обсъдите „фините детайли“ с мен? Сега? Ще можете ли да споделите с мен нуждите си? Тайните си желания? Така както правите с масажистките, когато идват в хотелската ви стая? И бихте ли ме изслушали после и мен? Разбирате ли, отдавна така ми се е искало да го направя, но никога досега не съм срещала мъж, на когото да мога да се доверя — непознат мъж, който в същото време да може да ме разбере, да е мил и внимателен. Мисля, че това е най-хубавото нещо, което един мъж и една жена мотат да дадат един на друг — именно най-съкровениите си желания и фантазии. Но очевидно не ни се отдава в обикновеното ни ежедневиe. Ако искате, можем да го направим и „реалистично“ — бързо добави тя, защото ѝ се стори, че той гледаше малко стъписано и колебливо. Можем да си поиграем на една игра — аз ще изляза за малко навън и като вляза, ще се правя на такава масажистка, за каквато вие ми разказахте. А вие ще се държите така, както обикновено правите в подобна ситуация... Съгласен ли сте? Искате ли да ни направите, на вас самия и на мен, тази голяма услуга?

Нямаше нужда да отговаря, само смутено се усмихна и остави дланите си да говорят.

— Само един момент — бързо каза тя, останала почти без дъх, сега, когато беше толкова близо до целта си. — След това се връщам и съм друга. После можем да започваме!

Тоалетните бяха в края на вагона. Слава богу, никаква опашка! Вътре, на спокойствие, тя вдигна полата и свали бикините си. После отвори чантата си и извади кутийка с гримове. Гримира силно очите си с молив и прекара широка лъскава линия по устните си — сложи нова маска върху лицето си, по-млада, по-дръзка, леко вулгарна. Прекара пръсти през косата си и я поразроши в по-свежа и небрежна прическа. Не докосна флакона с парфюм, нейната миризма трябваше да е единствената...

Изучи отражението си в мръсното огледало и то ѝ се стори чуждо и непознато, макар и в ситуацията да нямаше нищо далечно и или нереално. Напротив, чувстваше се бодра и с обострени сетива — чудеше се дали една проститутка наистина изглежда така. После излезе и се забърза обратно към купето.

— Е, господине? Имали сте някакви желания? — промърмори тя, небрежно облегната на вратата.

— Да, signora. Всъщност имам — отвърна той и гласът му звучеше леко пресипнал. Беше свалил вратовръзката и разкопчал горните копчета на ризата си.

— И какво точно желае господинът...? — Чупеше тялото си в различни стойки, както беше свикнала от сеансите с Матео. Чувстваше се нереална като оперетна фигурка, поне на външен вид. Отвътре напрежението пулсираше ли пулсираше.

— Ела тук — изръмжа той — и ще ти покажа...!

Преди да успее да направи двете крачки до него, той вече беше протегнал ръце, сграбчи я за талията, придърпа я към себе си и притисна лицето си към корема ѝ.

— Но... Така ли става наистина...? — неловко се усмихна тя, борейки се с разочарованието.

— Луд съм по теб, знаеш ли? — стенеше той — Луд, луд, луд! Не можем само да си играем на игрички. Нека да слезем в Цюрих. Знаем един уютен хотел, в който можем да се настаним. Ще се обадя вкъщи и ще кажа, че ще закъснея с един ден...

— Само един...?

Макар и да потръпваше от радост, усещайки лицето му на корема и силните му ръце около талията си, чувайки дрезгавия му, превъзбуден глас, от думите му я прободеше хладното чувство на примирение.

— Да, само един. Моментът не е особено подходящ. Не мога да протакам прибирането си повече... Но ще пристигнем там след обяд. Можем да отидем в хотела...

— Като жена и мъж?

— За Бога, не! Там ме познават! Можем да се регистрираме отделно. Но ще имаме адски много време, цялата вечер! Можем да излезем на вечеря някъде, да отидем да потанцуваме, ако искаш...

Да танцуват и да вечерят заедно... Тя го отблъсна от себе си и го погледна. Той я гледаше умоляващо с топли, влажни очи. Дишаше учестено. Ръцете му галеха задните ѝ части, нежност, която тя беше намразила от многото полутъмни дансинги в многото полутъмни барове, които бе посещавала по време на пътуванията си.

— Искам да танцувам с теб тук — каза тя, сграбчи ръцете му и го изправи на крака. — Точно тук. Точно сега!

Повлече го в няколко неловки танцови стъпки, докато го притискаше силно в кръста, усещайки напрегнатите мускули на гърба му под пръстите си, твърдостта на бедрата му и натиска от твърдия му член директно върху слабините си.

— Писнало ми е от хотели. Ако ще те имам, искам да е тук!

Влакът спря така внезапно, че двамата за малко да изгубят равновесие. Бяха на гарата в Лугано. На перона стояха тълпи от хора, които се провираха покрай вагоните и жадно проточваха глави, търсейки да съзрат свободни места през прозорците на купетата. От всички страни долиташе шум от викове, свирки и стотици забързани крачки. Продавачите на перона крещяха, хвалейки стоката си, врати се затръшваха и пътници се провираха в коридора покрай купето им, а тежките им куфари се удряха срещу стените.

— Искам да те имам! — прошепна той, но тя се направи, че не го чува. Гласът му се изгуби насред целия шум.

— Искам да те имам! — изкрещя той, за да го чуе. Бяха седнали отново така, както по време на пътуването — коляно срещу коляно с масичката помежду им.

— Искам да те имам! Чуваш ли? — той се наведе напред и я сграбчи силно за ръката. Тя се усмихна и се освободи.

— Не сега, скъпи мой — прошепна тя — Не сега...

— Но... Не можеш само...!

— Трябва да изчакаме! — предупреди тя. — Спокойно. Няма да ходя никъде.

Усети промяната в него. Беше го докарала до там, докъдето искаше. Но дали действително желаше това? Липсваше ѝ учтиво — неутралното покритие, което беше паднало. Липсваше ѝ чувството, че тя го желаше по-силно — досега винаги беше обратното. Именно това бе по-различно днес. Но сега всичко отново се връщаше в старите релси.

— Ела насам! Ще ме побъркаш! — простена той.

— Ако не престанеш веднага да мрънкаш, ще те подлудя още повече — заплаши го тя с далечна, лека усмивка, сякаш мислено беше някъде другаде.

— Виж тук...

Тя взе списанието си от масичката и го разтвори пред лицето си. Повдигна лявото си коляно, това, което бе до стената, и стъпи с крак на седалката. Постоя малко в тази момичешка небрежна поза, с широко разтворени бедра и пола набрана догоре, уж дълбоко увлечена от четивото си, сякаш бе най-естественото нещо на земята. Дори това, че вратата се отвори и влязоха нови пътници, видимо не я стресна или притесни. Тя бавно зае старата си поза, докато се чешеше по коляното все едно, че има ухапване от комар.

Фамилията им бе Гъослинг, швейцарци, мъж и жена към шестдесетте и тя беше болна. Кондукторът им помогна при настаняването, след което сложи на вратата бележка, умоляваща да не ги безпокоят. Жената беше ужасно дебела и мъжът ѝ, който не спираше да приказва, им разказа, че е получила криза, докато са били на гости при дъщеря им и зет им в Лугано. Горещините ѝ понасяли много зле. Сърцето ѝ било слабо. Кръвта течала тежко и бавно и лекарствата за разреждане на кръвта не действали, когато температурите скочат над тридесет и пет градуса.

Съпругът ѝ говореше бързо и дори несвързано, обърнат към празното пространство между него и спътниците. Беше експерт по болезните на жена си. Тя седеше отпусната на мястото си, подкрепяна от няколко възглавници и надуваема облегалка за врата и сякаш спеше, но дишането ѝ беше тежко, в лицето бе преbledняла и една дебела вена на врата ѝ неуморно и учестено пулсираше под тънката кожа. „Като гума на колело, което някое момченце на шега ту пълни с въздух, ту изпуска“ — помисли си Селма и не можеше да откъсне поглед от пулсиращото образуваше на врата ѝ.

И тя, и спътникът ѝ сега демонстрираха неутрално и резервирано отношение, типично за хора, които пътуват много, след като и двамата отзивчиво бяха предложили помощта си на немски. Предложението им бе любезно отхвърлено, но вниманието от тяхна страна предизвика нов поток от информация: Бяха от Берн и той работел до пенсионирането си в пощата. Зет им бил швейцарец от немски произход като самите тях и с дъщеря им бил само временно заселен в италианския Лугано. „Слава Богу“ — каза той и не продължи по-нататък.

Селма и нейният спътник бяха разменили няколко погледа и сега продължиха разговора си на италиански — нещо, което незабавно накара по-възрастният мъж да ги остави на мира. Макар че тяхното не можеше и да се нарече разговор — размениха само няколко забележки, общи фрази, повече нямаше как. От думи имаше нужда в началото. Сега бяха достигнали кулминационната точка. Селма усещаше

пулсирането на кръвта в собствените си вени и то и се струваше не по-малко интензивно от това на старата болна дама.

Красивата хълмиста местност около Луганското езеро остана зад тях, изместена от нови планински формации. Тя забеляза, че спътникът ѝ често вдигаше очи от вестника си, опитвайки се да улови погледа ѝ, но тя се задоволяваше само с това бързо и леко да се усмихва в неговата посока. В противоположния ъгъл седеше болната дама и хъркаше прегракнало, докато мъжът ѝ, облегнал лакти на коленете си, внимателно се взираше в ръце те си — които по необясними причини напомниха на Селма за ръцете на баща ѝ — чиито палци бяха стиснали периферията на шапката му. А тя от своя страна се поклащаше ли поклащаше...

— Бяхте ми обещали да погледнете бижутото, което нося — внезапно каза спътникът ѝ. — Сега моментът може би е удобен?

Влакът криволичеше с широки завои нагоре по платната. Беше се заоблачило. Възрастната двойка седеше както преди, но изглежда, че сега и мъжът бе заспал, с глава паднала на гърдите. Селма се бе опитала да чете, но постоянното му внимание я притесняваше. Не неприятно, но и не я оставяше намира да потъне в мислите си затова какво стана и какво не стана, какво можеше да се случи, но не се случи...

И какво можеше да стане, ако не ги бяха прекъснали? „В крайна сметка той е един обикновен мъж и каквото и да си говорим това си беше едно обикновено пътуване с влак“ — повтаряше тя на себе си. Но присъствието му се беше закотвило в сетивата ѝ.

Колелата тракаха ритмичната си песен в релсите в такт със сигналите в главата ѝ: мъж-кар, мъж-кар, мъж-кар...

И сега ѝ пристигаше с диаманта си, сякаш за да ѝ потърси отговорност за блъфа от сутринта и да се направи на интересен.

— Да, разбира се. Щом желаете... — спокойно отвърна тя. — Но както вече знаете, не мога да ви кажа кой знае колко.

— Всичко, което кажете, ще бъде от голям интерес за мен, signora — отговори той и когато се изправи, за да свали чантичката си с документи от стелаж, погледът ѝ отново бе прикован от тези ръце, рамене, гръб, бедра...

Той извади една красива гладка овална седефена кутийка, отвори я и ѝ показа бижутото. Беше диамант, не особено голям, с бяла верижка

от материал, който тя предположи, бе платина. Какво, за Бога, можеше да каже? Опита се да си припомни нещо от статията...

— Красиво — започна тя. — Много красиво. И камъкът...

Той жадно се протегна напред и тя усети как коленете му я докоснаха под масата и едното се провря между краката ѝ.

— Не е особено голям... Надявам се не сте го купили като инвестиция. За малки камъни никога няма да получите цената, която сте платили... — Това го помнеше от списанието. Сега той, сякаш случайно пъхна ръка под масичката и започна да гали бедрото ѝ.

— Замислете се — продължи тя с възможно най-професионалното изражение, което можеше да докара — някога срещали ли сте човек, който да ви е казал, че е продал диамант? (Това беше точен цитат от статията). Едва ли. Но вие, разбира се, сте го купили за жена си като подарък, жест на внимание, може би за някой юбилей? Или рожден ден?

— Десетата годишнина от сватбата — кимна той утвърдително и се наведе още по-напред, за да може да пъхне ръката си още по-дълбоко под полата ѝ. Тя искаше да го спре. В мислите си вече го бе направила — бе му се усмихнала снизходително с молбата да се държи прилично, даже се бе направила на възмутена: във влака, с други хора в купето... Но от устните ѝ не се бе отронила и една дума на протест и не бе извършила и едно движение, за да спре атаката му. Напротив — не се ли беше придърпала леко напред, за да срещне търсеците, гладни пръсти?

— Нека да видим сега... — продължи тя с деловия си тон, внимателно хвана камъка между палеца и показалеца си, също като него се приведе над масичката и започна да разглежда диаманта с присвити очи. Седяха на ръба на седалките си с преплетени крака.

— Хубав блясък, фино, равномерно оцветяване, никакви сенки, доколкото виждам, но както вече ви казах, без лупата си не мога да съм сигурна, явно сте имали късмет. Или може би сте от онези, които винаги знаят какво правят...?

Опита се да му се усмихне, но вместо това силно прехапа устни, защото ръката му беше намерила целта си и започна да я гали така чувствено, че не можеше повече да контролира изражението на лицето си.

— Но ако веднага не престанете с тези глупости... — измърмори тя сподавено, — тогава аз не знам на какво съм способна!

— Искам те! — безшумно отговори му. — Трябва да те имам!

— Да, бе. Гледай сега тук! — отвърна тя с висок, бодър глас, така както една секретарка би отговорила на шефа си. Пое си дълбоко въздух, отпусна се назад, за да се отърве от хватката му, взе овалната кутийка, сложи бижутото в нея, затвори я с деликатен жест и със светкавична бързина я пхна под полата си, леко повдигайки едното бедро. Направи леко извъртане с ханша и кутийката бе добре подслонена. За първи път по изражението на лицето му разбра, че беше изцяло смаян и ужасен и това адски я зарадва. Закачливо погали топлатата му ръка:

— Ще си го приберете само ако отсега нататък се държите прилично. Ако ли не ще го задържа като обезщетение за понесените мъчения.

Възрастната дама внезапно се пробуди и започна, стенойки, да се бори за въздух. Шапката на мъжа ѝ падна на пода, когато той се стресна от съня си и отново се зае с болногледаческата си дейност, загрижено приведен над нея. Той избърса челото, погали ръцете и намести възглавниците ѝ, докато от устата му с леко жален тон се изливаше порой от неразбираеми швейцарски думи, очевидно галени имена и любовни обръщения. Подобни инциденти явно не бяха рядкост. Всичко изглеждаше почти оттренирано.

Въпреки това Селма се развълнува от сцената, от безпомощността, от тягостното настроение, от страха. Възприе всичко с болезнен копнеж, сякаш именно това бяха нещата, които ѝ бяха липсвали и които бе търсила в живота си — грижовност, лоялност, обвързаност.

Изведнъж се сети за майка си и за това как ли се е почувствала тя, когато баща ѝ внезапно е починал. Дали е стояла надвесена над него и се е опитвала да облекчи болките му? Или отчуждението им се е запазило до самия край?

Едрото безпомощно тяло на жената седеше отпуснато и безформено като чувал. Напрегнатите усилия на мъжа ѝ и цялото му усърдие очевидно не даваха резултат. И въпреки това непривлекателността и непохватността тук се обединиха в картина на

Любовта, която я завладя. По лицето на мъжа бе изписано неподправено безкористно отчаяние, когато отправи поглед към Селма и спътника ѝ и с тънък глас попита дали някой от тях няма да може да отиде да извика кондуктора.

— Опасявам се, че положението ѝ само се влошава — прошепна той, сякаш им дължеше допълнително обяснение, докато нито за миг не преставаше да гали ръцете и челото на жена си.

Селма веднага се изправи. Спътникът ѝ подскочи и я погледна така, сякаш бе готов да протестира или дори насила да я спре. Лицето му отразяваше смесица от чувства, но това беше тази част от емоционалния спектър, който ѝ бе така добре познат: мънкащото разлагане на мъжката физиономия, изражението средно между молба и заповед, хленч и команда — глупавото стъписване, което парализира самообладанието след *interruptus*^[1]. Гледката я разочарова, но същевременно това бе нейният триумф. Тя вече беше на вратата.

— Връщам се веднага — каза тя и излезе в коридора, като по този начин прекъсна излиянията за температурните амплитуди и разликите във въздушното налягане и тяхното въздействие върху здравословното състояние на жена му, в които възрастният мъж се бе впуснал. А и се отърва от кучешкия поглед на спътника си.

Устреми се към задната част на влака малко непохватно и разкрячено, което я накара неволно да се усмихне, макар и лицето на болната жена с нездравия му, почти сив тен, разчекнатата от болка уста и силно присвитите клепачи заедно с изплашения поглед на съпруга ѝ да я преследваха през целия път до кабината на кондуктора. Но усещането да го има в себе си, спечели превес над драмата на болната жена и неразположението ѝ, направи я далечна, по-малко спешна, по-маловажна. „Как е възможно това? — помисли си тя. — Как е възможно аз да съм такава? Толкова безразлична, толкова безотговорна? Само защото имам едно гладко, кръгло нещо вътре в себе си?“

Но в замечтаното си състояние тя бе именно такава. С усилие на волята си потисна импулса да влезе в тоалетната, да срещне косата си, провери грима и измие ръцете си, да се поосвежи за него...

И въпреки това беше наясно, че за нея същественото беше свършило...

Затова се стегна и почука на вратата.

---

[1] interruptus — прекъснат полов акт. — Б.пр ↑

Изнесоха болната жена в инвалидна количка.

— В купето за болни — обясни мъжът ѝ почти със страхопочитание, с изражение, сякаш искаше да се извини за всички причинени неудобства. Благодарни им за помощта, подаде ръка и на двамата и се измъкна навън с целия си багаж.

Отново останаха сами в купето. Седяха лице в лице, коляно срещу коляно с масичката помежду им.

— Мисля, че имате нещо, което ми принадлежи — каза той, след известно време мълчание.

— Така ли? И какво е то? — отвърна тя, все едно че напълно беше забравила малкия им флирт.

— Обещахте ми, че ще имам възможност да... да си го взема.

И гласът и изражението на лицето му бяха напрегнати, но дали от страх за скъпото бижу или че тя ще сложи край на техния tete-a-tete не можеше да се прецени.

— Ще си получите украшението, само спокойствие. Няма закъде да бързаме — каза тя и се усмихна, отбягвайки погледа му.

— Напротив — отговори той. — Спешно е. Защото май ставаше въпрос и за нещо друго, нали?

— Държите се като малко момче — каза тя и се усмихна възможно най-чаровно към празното пространство.

— Това току-що си беше цял цирк, няма що — въздъхна той, видимо удовлетворен от отговора ѝ и сложи ръце на тила си, изпъчвайки гръдния си кош!

Тя го погледна и ѝ стана ясно, че няма да е лесно отново да покачи напрежението. Играта беше станала предсказуема. Той беше станал предсказуем. Отначало щеше да започне с няколко любезни увертюри: погалване по ръката или по косата, някоя ласкателна забележка. Беше твърде добре възпитан, за да се осмели отново да си пъхне ръката под полата ѝ, освен ако тя изрично не го поканеше. После щеше да се върне към предложението си за Цюрих и ако тя се

забавеше с отговора, той щеше да го повтори с южноевропейска настоятелност. И това щеше бързо да ѝ омръзне.

— Не забравяйте, че вие също ми обещахте нещо — добави тя, за да го разсее малко и за да предотврати твърде бързото пързаяне по леда на баналността. Освен това беше решила да завърши започнатото.

— Така ли? Наистина?

Самоуверената му усмивка даваше да се разбере, че се считаше способен да спази всяко едно обещание, което бе дал.

— Обещахте ми... Във всеки случай го одобрихте като идея, да ми позволите и аз да изкажа мислите си на глас, да ви споделя моите желания и копнежи. И сега ми се иска да направя именно това...

— Ами давайте направо! — подкани я той и се намести в удобна поза. — Но няма ли да ви е по-приятно да се преместите насам и да си „желаете“, да кажем, по по-задушевния начин?

Тя се направи, че не го чу, и продължи да говори бързо.

— Всъщност вие сте идеалният спътник. Винаги съм си мечтала за такъв като вас. Но за първи път ми се случва да пътувам заедно с непознат, който... Да, привлекателни мъже съм срещала, разбира се, доста, но с вас имам и усещането за близост и контакт. Чувствам ви близък и чужд едновременно — идеалната комбинация, що се отнася до еротиката, не сте ли съгласен? В любовта се говори за „сливане“. Но всъщност ни най-малко не става въпрос за „сливане“, а напротив, обикновено се стига до пълното затваряне на партньорите в себе си. Не е ли еротиката, разбира се, когато функционира, всъщност взаимното съгласие на двама души да погледнат дълбоко в себе си и да признаят всичко? Да се хвърлят в пропастта на собствените си души и да се наслаждават без чувство на срам, притеснение или задължение към партньора си? Защото в акта човек се наслаждава на себе си, а не на другия. Човек обича собственото си тяло, неговите напрежения и облекчения — чуждото тяло е само средство, не сте ли съгласен...? Не, сега трябва да ви разкажа за какво си мечтая понякога, когато съм на път — прекъсна се тя сама, понеже ѝ се стори, че той започна да задържа погледа си твърде дълго върху пейзажа навън, който отново бе преминал в долина. Да не би вече да се приближаваха до Белинцона?

— Аз никога не бих могла като вас да вдигна телефона и да си поръчам един млад масажист — макар че в моя случай предпочитам да е на средна възраст... — Тя се изкиска. — Някой плешив турчин с

препаска и бирен корем. Имам предвид, че никога не бих могла да свирна на наличния професионален Адонис, да легна на леглото и да си разтворя краката. Не е така просто. Не и за една жена. Във всеки случай не и за мен. Макар и аз като всички останали да си мечтая за необвързващ секс...

Собствените ѝ думи отново я накараха да се почувства гореща и влажна и си помисли: „Това е необвързващ секс! Това е сам да се оставиш в ръцете на другия! Егоистична наслада — да си разтвориш краката, душевно“. Но тя се съмняваше, че той схващаше нещата по този начин и за това продължи:

— Аз също си мечтая нещо да се „случи“ с мен. Но тогава трябва да е нещо, за което не аз съм поела инициативата, за да не нося отговорността. Трябва да е нещо драматично, което да ме впечатли и увлече, нещо започнато от мъж, на когото не може да се устои, някой като вас, красив, чаровен, интелигентен и пълен с разбиране мъж, но същевременно някой нереален мъж, когото не познавам, никога повече няма да видя и когото дори нямам желание да опозная — един мъж, който е достатъчно близко, за да усетя миризмата и силата му и същевременно достатъчно далеч, за да мога да остана насаме със себе си, докато му се наслаждавам... — Сега отново бе успяла да привлече вниманието му и се наслаждаваше на това да седи тук и да си фантазира свободно и без цензура, с него в ролята на слушател. Небрежно се питаше дали и за него това душевно разсъбличане, тази безсрамна откровеност представляваше по-голяма отдаденост, Поинтензивна интимност, отколкото един сеанс в леглото.

— Затова... — прекъсна я той. И на него му се искаше да даде своя принос. — Затова, вие сте най-необикновената, най-... обаятелната жена, която съм срещал през целия си живот! И не мога просто да слеза от влака и да ви изгубя завинаги! Умолявам ви, нека да прекараме вечерта в Цюрих. И, ако искате, можем да се срещнем така и друг път, ако и вие като мен пътувате често по този маршрут. Нека да запазим това, нека да запазим контакта. Можем да си пишем. Тук е визитната ми картичка...

— За съжаление...

Трябваше да му запуши устата, преди да беше развалил всичко.

— Нямам време. Утре имам две уговорки в Ротердам. А в петък ще ходя на погребението на баща ми.

Това го поразява като куршум между веждите.

— О, моите съболезнования. Моля да ми простите. Наистина не знаех...!

— Не, разбира се, че нямаше как да знаете — отговори спокойно тя. — А и не е нещо, за което трябва да се тревожите. Не и вие.

Вътре в себе си усети как едно мрачно и опасно цвете разцъфтяваше в душата ѝ при тази мисъл — дива, забранена радост, абсолютно ненормална, за която трябваше да бъде наказана, както и за всички останали щуротии. „Но наказанието“ — помисли си тя триумфираща и внезапно прободена от самоунищожителна страст, — „е само мое!“. Като зряла жена, само тя определяше наказанието си, тя и никой друг.

— Скъпи — каза тя и усети как сълзите ѝ избиха в момента, в който сложи ръка върху едрата му китка и започна да я гали, докато след няколко секунди не усети как напрегнатите и резервирани мускули на това прекрасно мъжко тяло отново се отпуснаха. — Искан ми се да те помоля да направиш нещо за мен, тук и сега, ако искаш, ако ще успееш да ме изслушаш... Ако още имаш желание да изпълниш странните ми желания...

„Каквото пожелаеш“ — отвърщаха очите му. — „Каквото пожелаеш, само ми го кажи...!“

— Този... този предмет, който взех от теб... Искан да си го вземеш обратно. Със сила, разбираш ли? Дори и да се браня. Искан да ме принудиш да ти позволя да си го потърсиш... И после да си го вземеш. Независимо какво казвам или правя... Имам нужда някой да бъде груб с мен. Твърд. Не опасно брутален или насилствен, скъпи, не си мисли, че съм такава. Но е това, за което си мечтая и най-после съм намерила мъж, на когото мога да го призная — искан да бъдеш строг и решителен. Трябва да почувствам силата ти, твоята воля. Искан да бъда победена и покорена от някого, когото същевременно мога да си представя, че обичам. И ако се съпротивлявам, можеш да ме накажеш, можеш да правиш, каквото си пожелаеш: да ми крещиш, да ме наричаш с мръсни имена, да ми викаш курва, путка, мръсна курвенска путка... Искан ли? Готов ли си да го направиш заради мен?

Той кимаше притаил дъх. И двамата стояха изправени. Ръцете му я обгръщаха в силна хватка, но тя опря лакти на гърдите му и го отблъсна.

— Не така! Още не! Първо ще изляза и когато се върна, не те познавам, а ти ме нападаш. Разбираш ли?

— Ами ако дойде някой...? — простена той.

— Няма — изпъшка тя. — Виж... — и му посочи към вратата. Там още висеше „Моля не пречете“ — бележката на кондуктора.

Тя направи една крачка, протегна ръка и спусна щорите. — Така, сега никой няма да дойде. Само аз... само аз...

С ръка плътно обгърнала тила му, тя придърпа красивото му, симетрично лице към своето. С другата погали бедрото му и плъзна ръка нагоре, докато не почувства твърдия му пенис. Стисна го и едновременно с това впи зъби в него, така че кръвта потече топла в устата ѝ, а той нададе вой от болка, рязко отдръпна лицето си и я погледна с очи, пълни с ярост, сякаш за малко да я удари.

— Точно така! — прошепна му тя. — Любими! Точно така... Ей сега се връщам! — и разклати възбуждения му член, който още стискаше силно в ръката си, сякаш беше ръката на непослушно дете.

Вън в коридора трябваше да се прилепи тотално до стената, за да пусне няколко забързани души да минат. Бяха кондукторът и началникът на влака заедно с някакъв строго изглеждащ господин в костюм и очила с позлатени рамки и кожена чанта в ръцете. Зад тях припикаше господин Гъослинг. Всички заедно изчезнаха в първото купе, но само миг подир това господин Гъослинг отново се появи. Влачеше краката си и сякаш отведнъж всичкият живец бе напуснал износения му образ. Той се отпусна на една от сгъваемите седалки, поставени на стената и остана да седи така, втрепен в скръстените си ръце. Внезапно раменете му се разтресоха и от устните му на тласъци се разнесоха тънки, жални вопли. Господин Гъослинг плачеше.

— Няма да се оправи — чу го да стене тя. — Ще ми умре!

Той отправяше хълцащите си жалби към празния коридор помежду им. Подсмърчаше. Нито за миг не вдигна поглед. Седеше втрепен в ръцете си — ръцете, които я накараха да се сети за ръцете на баща си, за неговите ужасно дълги пръсти, които сега лежаха востъчно бели и скръстени върху савана...

„Ама че глупост! — помисли си Селма безцеремонно, сякаш бе ядосана от случката. — В днешно време никой не умира по влаковете!“ Страданието на мъжа я подразни и обърка чувствата ѝ, а в този момент последното, което искаше, бе да я обземе някаква форма на любов към

ближния. На възрастната дама щяха да ѝ дадат някакъв стимулант и да се погрижат за нея на следващата спирка. А тя и без това не беше далеч. Елементарно.

Но кондукторите и мъжът с очилата, който явно беше лекар — се бавеха ли бавеха вътре. Господин Гъослинг бавно се свлече на мястото си, сякаш силите му изцяло го напуснаха.

Когато тримата мъже отново се появиха, бяха със сериозни изражения на лицата и тихо обсъждаха нещо. Не бързаха. Явно всичко бе свършило и Селма се почувства като разтърсена от огромна трагедия.

Началникът на влака се наведе и каза нещо на господин Гъослинг, но не последва никаква реакция. Хвана го за рамото, за да му помогне да се изправи, но горкият човек само безсилно падна назад. Началникът на влака накрая се отказа, килна фуражката си и тръгна след другите. Господин Гъослинг остана да седи както преди, отпуснат на седалката, с лице заровено в ръцете. Навън долината разкри очарователната си алпийска панорама. По склоновете се забелязваха първите есенни окраски. Скоро щяха да пристигнат в Белинцона. Селма впери поглед навън, докато гледката не се разми от сълзите ѝ.

В тоалетната старателно изми и подсуши седефената кутийка. Влакът тъкмо пристигаше в Белинцона и тя спря кондуктора, който забързано мина покрай нея.

— Бихте ли бил така добър да предадете това на пътника от купе сто седемдесет и едно? Негово е...

— Не можете ли да му го дадете сама, за бога? Купето се намира в съседния вагон.

Кондукторът явно наистина бързаше.

— Знам, но... не ми се иска. Разбирате ли, получи се една ситуация... — На един италиански кондуктор нямаше какво повече да му се обяснява. Влакът беше спрял и пътниците започнаха да се бутат покрай тях.

— Signora, надявам се, че не е станало... — Кондукторът съвсем бе забравил спешната си работа. — Надявам се не се е случило нещо, което бихте искала да ми доложите?

— Не, не... — увери го тя. — Нищо сериозно. Просто малко недоразумение. Но неудобно... Разбирате ли? Между другото, кога е следващият влак на север?

— Експресът ли имате предвид? Чак късно вечерта. Но Белинцона е красив град.

— Всички италиански градове са красиви.

— Благодаря ви, Signora.

— Аз ви благодаря за помощта.

— Няма за какво.

Той се забърза към купето, а тя към вратата, където беше голяма тъпканица. Държеше чантата си под ръка. Останалият багаж бе изпратен от Милано. Усещаше се хладният дъх на есен. На края на перона видя паркирана линейка — тебеширено бяла и червена в треперещия студен въздух.

ПОМИРЕНИЕ

Първият удар почти не приличаше на истински удар, а по-скоро на късо съединение, на неочакван физически импулс, безцелен като случайно подхлъзване по невнимание. Всъщност можеше и да е едно напълно неволно замахване с ръка, което Харалд направи, за да запази равновесие. Беше видимо пиян и пристъпваше доста несигурно. Толкова несигурно, че преди минута Сигмунд приятелски и дори малко покровителствено го бе прегърнал през раменете. И тогава дойде ударът, сякаш породен именно от този му жест. Неточен удар, без очевидно агресивна умисъл, защото бе толкова несръчен и безцелен, че не можа да причини каквито и да е щети. Беше направо смешен като несериозно предупреждение, заплаха. Чудеше се да се смее ли? Или трябваше да се засмеят заедно?

Не. Защото видя изражението му. Изражението на лицето му не можеше да се сбърка и така го изненада, че Сигмунд отстъпи крачка назад, не от страх, а от объркване. Харалд никога не беше проявявал агресивност и никога досега не бе търсил физическата конфронтация. Във всеки случай не го бе правил, докато бяха млади, когато още добре се познаваха и Сигмунд беше спортният и силният, екстровеерният, докато Харалд бе „мозъкът“, интелектуалецът, анализиращият, винаги добре информираният, който четеше вестници и можеше да поставя другите на мястото им с прецизните си формулировки, този, който предпочиташе размишленията пред прибързаните действия. Жалко, че никога не осъществи амбициите си и не завърши някакво образование, ами му се наложи да поеме фирмата на баща си и да си остане в родния град.

„Жалко — мислеше си Сигмунд. — Жалко, много жалко...“. Мисълта му заседна на това съжаление като иглата на грамофон върху надраскана плоча, докато старият му приятел почти изцяло загуби равновесие и трябваше да застане с широко разтворени крака, за да се задържи изправен.

Да, тази вечер пиха действително много вино. Той самият също се чувстваше доста тежък и замаян в главата. Беше му направило

впечатление, че Харалд порядъчно се наливаше, особено към края на вечерта. Като председател на комитета бе държал добра приветствена реч, малко суха и твърде тържествена, както си му беше маниерът, но няколко закачливи подвиквания от една шумна маса допринесоха за разчупването на настроението. Повечето от тях не се бяха виждали от тридесет години и някои бяха променени до неузнаваемост.

Но не и Харалд, макар и да бе напълнял и изгубил по-голямата част от косата си. Беше остарял по един доста предсказуем начин. Всъщност си беше „стар“ още тогава — помисли си Сигмунд, с внезапна меланхолична яснота.

— Тогава, преди тридесет години, когато още бяха млади и завършиха училище, замаяни от безграничната си вяра в бъдещето и искаха да станат филолози, адвокати, инженери, лекари, учени и водещи политици. И тогава светът бе така устроен, че някои от тях действително успяха. При това не малко.

На празника в старомодната банкетна зала на хотел „Виктория“ едновременното настроение „Всичко е възможно“ в известна степен отново бе създадено. Веселбата по масите, където почти сто души празнуваха тридесет години от завършването си, консумирайки коктейл от раци, пържола със зеленчуци и шоколадов мус с половин бутилка вино на куверт, плюс минерална вода и коняк след кафето, скоро придоби шумния и самодоволен дух на, „Да, ние наистина успяхме“.

Тържеството бе действително сполучливо — абсолютно. Сега след официалната вечеря щяха да продължат с разпуснат коктейл горе в хижата „Гранос“. Добре обмислено от страна на Харалд — Харалд Сунде, отличникът с недостижим успех, заседнал тук в града с фирмата на баща си и сега председател на тържествения комитет. Беше водил тих и оживен разговор с Хана цяла вечер след кафето в един от ъглите на салона. Явно към края на събирането се беше настървил да се напие и сега се препъваше по мокрия асфалт на паркинга и размахваше юмруци срещу него, Сигмунд, едновременния най-добър приятел, звездата на тазвечерната среща, който изчезна от полезрението на приятелите си през таванското прозорче на писателството, водещо към бляскавите сфери на известността. (Или явно поне така изглеждаше за околните, съдейки по многобройните подобни намеци, които получи.) Това поставяше Харалд и него на едно

равнище, защото всеки един по свой начин бе достигнал върха на строгата скала за постижения и престиж — този, който бе заминал, за да покори света, срещу този, който бе останал вкъщи. Подобни противоположности нерядко си приличат, разделят единствено от иронията на случайността.

Вдиша острия септемврийски въздух и му се стори, че разпознава всички миризми. Стари възприятия се събудиха у него, свежи и отчетливи, сякаш през цялото време само бяха дремели и сега се мобилизираха с нова, младежка сила. Дори усещането, че водата, която лъщеше по асфалта след дъжда, бавно се просмукваше през подметките на тънките му, ръчно шити обувки, му се стори близко и познато. Напомни му за вечерните разходки из тесните улички на квартала и за канавките, пълни с разложени листа, нападали от живите плетове, храстите и ябълковите дървета.

Харалд също имаше място в тези спомени, заедно със Селма и Хана естествено, макар и да бе по-различно. Харалд бе едновременният най-добър приятел, с когото тази вечер се видя и разговаря вежливо за първи път от тридесет години насам. Тридесет години бяха минали от онова хаотично лято и есента, когато училището беше свършило, всичко се промени и за тях започна нов живот, който увеличи разстоянията помежду им, така както всъщност бе естествено да се случи. И ерозията на забравата бавно бе започнала...

Но сега Харалд ненадейно отново се бе превърнал в близък и добре познат приятел, човек, който му бе липсвал до болка, въпреки пропастта от дистанция и отчужденост, изкопана от изминалите години. Може би причината за обзелото го меланхолично и носталгично настроение се криеше във виното, в срещата със старите съученици или в есенния въздух, наситен с всички добре познати миризми, които той вдишваше, вървейки по паркинга. Каквото и да беше, Сигмунд истински съжаляваше, че не бяха запазили контакта помежду си. Беше сигурен, че старият конфликт — за който той никога не мислеше, но сега си припомни, след като видя Хана и Харалд в задълбочен разговор, седнали на маса за двама във вътрешността на салона — заедно с всичко друго, което бе останало недоизказано и неизчистено оттогава, защото никой от тях не бе имал достатъчно решителност или зрялост да го направи на въпрос и да го разреши, с

времето щеше да се уталожи. Животът щеше да си продължи по своя път и да заличи конфликта. В нашето битие някои неща оцеляват, а други не и само времето знае отговора.

Да, тази вечер определено бе предназначена за размисъл и философстване и Сигмунд бе почти готов да зареже запивката и да се поразходи сам из града, за да освежи спомените си. Или най-добре с Харалд. Защото тази вечер, заедно с растящата консумация на алкохол, бе осъзнал, че той е нещо трайно в живота му, макар и да не бяха разменили нито дума за тридесет години. Като добри приятели между тях съществуваше връзка, едно мълчаливо, неизказано и интимно познаване на другия като при малки момчета. Имаше възможност за близост, за съжаление неизползвана, но силна и конкретна, която не можеше да бъде заличена, нито дори особено променена от събитията, любовните драми, бракове и брачни проблеми, от собствените му редки контакти със Селма...

Всъщност много се зарадва, че най-после ще я види след всички тези години, когато само си пишеха чистосърдечни писма. Разобличителни, агресивни, сантиментални писма. Писма, които го накараха да проумее каква пропаст дели емоционалния живот на мъжете и жените...

Но Селма беше по работа в Италия.

Първият удар само докосна рамото му. Беше нескопосан и безцелен, смехотворен, почти като побутване. Но изразът на лицето му говореше нещо друго. Тежкото сериозно лице на мъж на средна възраст, увенчано от къдрица, залепнала на челото му, се бе преобразило в маска от омраза. Зад неточността на удара и дисбаланса Сигмунд усети отчаяната сила на яростта и отмъстителността. Започна бавно да проумява, че Харалд не се шегуваше, че ударът имаше за цел да го улучи, унижи и дори нарани. Заедно с това чувството на съжаление у него се засили толкова много, че подсилено от тъпата болка в рамото накара очите му да се наляят със сълзи. На него така му се искаше отново да се съберат. Желаше помирението с цялото си сърце. След всичкото това време той не можеше и напълно да си обясни откъде се беше взимало това остро чувство на неприязън, което винаги бе изпитвал във връзка с името и личността на Харалд. Това, че някога в зорите на младостта и двамата са били гаджета с бъдещата съпруга на другия, сега, след тридесет години, му се стори като

дреболия и тривиална незначителност... Макар че като ги видя да седят на масата и да си шушукат така... Не, глупости. Тогавашната случка беше случайност, една от многото, които съпътстват човешкия живот и която не можеше да развали истинското приятелство между двама стари другари! Не и приятелството, което съществуваше между него и Харалд и което му бе липсвало, въпреки всичките му контакти, познанства и колеги от културния сектор, в среда, където те оценяват единствено според последната публикувана критика, а пазарната ти стойност пада и се качва с тиража на книгите ти. Напоследък неговата всъщност май малко беше паднала...

Не, приятелството бе нещо друго, трайното приятелство, истинското, трезво, органично приятелство. Ах, как му липсваше то! Как копнееше за своя другар от младежките години! Така силно, че смяташе да не протака нещата и да си го върне тук и сега, да разкъса дистанцията, породена от годините, и да се върне към трайното. Искаше да протегне ръка и да притегли към себе си възпълния Харалд, оплешивелия Харалд, за да може силната физическа прегръдка да стопи всичкия скептицизъм, антипатия и обвинения, които се бяха зародили в мълчаливия и леденостуден вакуум на отдалечеността. С премрежен поглед видя приятелят му несигурно да се приближава и разтвори ръце, за да го прегърне...

Тогава Харалд отново го удари.

Вторият удар се стовари с всички сила право върху лицето му и го просна на асфалта с кървящ нос. В краткия момент на тъпо парализиращо изумление, още преди да е усетил болката, Сигмунд се опита да огледа приятеля си, фигурата, която се бе надвесила над него и сега растеше зад мъглата от сълзи премрежила очите му, извисяваше се над него мрачна и мощна. Никога досега не бе свързвал думата „мощен“ с Харалд, който бе една глава по-нисък от него и се почуди на яростта му.

Но изведнъж лицето и главата му сякаш щяха да се пръснат и той разбра, че бе ранен и че не беше на майтап. Харалд, неговият стар приятел, стоеше изправен над него с разкривено лице и свити юмруци, готов за нападение.

— Ставай, мръсник такъв! — изръмжа той. — Изправи се, гадино... Да не смяташ... Да не смяташ, че можеш да си дойдеш тук и да...

Сигмунд видя, че той се готвеше да го срита, но не успя да мобилизира сили, за да отбие удара и обувката на Харалд се заби в ребрата му и му изкара въздуха.

— Стига...! — изпъшка той. — Спри...! Спри вече...!

Извъртя се настрана и се приповдигна, опрян на лакътя си. Усети как лицето му подпухваше, а чертите му излизаха от познатите пропорции. Болката в гърдите му го прорязваше като с нож при всяко вдишване. „Трябва да се изправа“ — ехтеше в главата му. — „Да стана... Трябва да стана...“ Все още му се струваше, че ако стоеше лице в лице с Харалд, когото винаги бе превъзхождал физически, щеше да е неуязвим. „Стани... Стани...! Изправи се...!“ Пореден ритник изби лакътя под него. Отново лежеше по гръб, вторачен в обезобразеното от омраза лице.

— Въобразяваш си, че можеш всичките да ни манипулираш, а? Въобразяваш си, че можеш да използваш хората както си поискаш, а? Старите ти приятели... Хана... собствената ти жена...!

„Полудял е“ — помисли си Сигмунд, докато се опитваше да се измъкне, пълзейки на четири крака. „Полудял е. И е опасен. Трябва да се измъкна... само да се измъкна. На сигурно...“

— Тя... тя изглежда ужасно! И това е твоя заслуга! Мръсен задник такъв! Използвал си я! Малтретирал си я...!

Усети нов удар, този път в бедрото. За щастие един повече или по-малко в случая вече нямаше значение. Още можеше да пълзи. Оставаха му само 3–4 метра до колата. Ако стигнеше до нея, щеше да успее да се изправи. Беше силен. Тренираше с тежести всяка седмица. Изправен щеше да успее да задържи този ненормалник на разстояние, докато извика някой на помощ. Всъщност защо никой не идваше? Останалите още стояха на групички около входа на хотела, само на няколко метра от тях, двадесет, може би тридесет метра...

— Мръсник! Чуваш ли ме...? Мръсник! Надут лайнар! Да идваш тук и да си мислиш...!

Харалд неистово крещеше и Сигмунд усети още един ритник в бедрото, горе-долу на същото място. Прие го като добър знак. Явно находчивостта у съперника му се изчерпваше. Затова пък бруталната му ярост се засилваше. Скоро някой от другите вече трябваше да забележи какво става тук! Видя движението на човешки сенки по

огледалната повърхност на насъбралата се дъждовна вода. Стори му се, че чу гласове, при това наблизно. Но можеше и още да са далеч...

Добра се до паркираната кола. Спасен. С едната ръка на амортисъора, а другата конвулсивно стиснала калника, успя да се изправи. Виеше му се свят и усещаше пулсиращото си от болка лице изцяло размазано. С една ръка се подпираше на каросерията, а другата държеше пред себе си, за да се предпази от евентуално диво нападение.

То не закъсня. Още един ритник. Но сега успя да се отмести и Харалд изкрещя от болка, когато пиццалът му се блъсна в масивния амортисъор на волвото. Не успя да се закрепил прав, залитна и падайки, удари главата си в асфалта. „Трябва да е много пиян“ — помисли си Сигмунд, който вече изправен, все още не можеше да се разгневи на приятеля си и изпитваше само изумление, примесено с леко раздражение и недоволство от недостойната сцена, която разигра, от това, че развали доброто настроение и му съсипа дрехите. Но нямаше гняв, нито отмъстителност. Нападението на приятеля му все още не можеше истински да го засегне, да го заплаши. Както повечето пъти, когато в живота му имаше драматични събития, той се раздвои на участник и наблюдател. В своето мечтателно здравомислие и дистанцираност от всякакъв хаос и болка, той вярваше, че може да разбере агресията на Харалд. Така му се искаше да си поговори с него, да изчистят всички недоразумения и да му разясни причините за случилото се. Искеше да му разкаже за брака си с Хана, който може би не можеше да се нарече сполучлив, но и не беше по-лош от този на повечето двойки, които познаваше, за аферите му с жени, раздути и доукрасени от слуховете, които винаги се носеха около личния живот на хората на изкуството, за писателската му кариера, която не го бе променила толкова много, колкото промени хората около него. Освен това беше започнал все по-често да се замисля какво всъщност означаваше писателската кариера? Какво въобще означаваше изкуството през осемдесетте?

В действителност Харалд олицетворяваше успеха! Беше продал, когато цените бяха най-високи и сега можеше да се облегне на огромното си състояние. Разполагаше с мобилност, която само парите осигуряват. Можеше например да придружава жена си при нейните безбройни пътувания — Селма му бе писала, че той често го правел и

че на нея не ѝ се нравело. Боравеше предпазливо и умело с имуществата и пари — нещо, което високо се оценяваше от обществото. Един Господ знае на колко милиона му се оценяваше състоянието. Докато Сигмунд все по-често го наказваха с лихви за пресрочки, напомнящи писма и инкасо от банките заради охолния начин на живот, който си позволяваше. Вярно, че в илюстрираните издания изглеждаше много добре, но приходите за покриване на стандарта му идваха едва всеки две-три години, когато издадеше някоя книга.

Искаше му се да разкаже всичко това на приятеля си така, че да го разбере и по този начин да възстанови връзките към миналото, към „същественото“, чиято липса сега бе осъзнал... Премисляше всичко това, докато наблюдаваше как кръвта от носа му капеше по асфалта и усещаше как му се повдига от болка.

Сигмунд беше силен в обясненията. Прозираше взаимовръзките и бе в състояние да ги обясни и подсили с помощта на формулировките си. Това бе неговият подход, когато изграждаше и фабулите в книгите си. С този вид словесна архитектура бе изградил и житейските си прозрения, та дори целия си живот. Всичко почиваше на правдоподобни, добре обмислени формулировки. Това бе неговият принос. Това бе всичко, което имаше. И каква му беше ползата сега? Като писател той разбира се умееше да използва сугестивните сили на словото. Именно това му бе помогнало да пробие и да си изкарва хляба. От време навреме изпитваше краткотрайното главозамайване на могъщия илюзионист, когато нещо негово наистина се приемаше добре от публиката, но се бе примирил само с това, не беше продължил нататък, за да открие неблагонадеждността на думите, в която в действителност се крие тяхната сила и магия. Защото думата никога не улавя действителността, тя само се доближава до нея. Зад словото винаги остава дистанция, едно полумрачно, изпълнено с напрежения пространство, в което екзистира поезията. И самият живот. (Тази формулировка негова ли беше или я беше прочел някъде?) Във всеки случай бе отлагал прозирането на това измерение, защото то подсъзнателно го плашеше.

Той отказваше литературните експерименти, защото се боеше от вакуума и хаоса, в които добре познатите структури се разпадаха и всичко бе възможно. За него пространството зад словото бе именно един такъв вакуум, където всички значения, логики и взаимовръзки,

които той познаваше и от които зависеше, загубваха валидността си. Като доказателство за правотата на тези възгледи му служеха добрите тиражи. Справяше се добре. Имаше читатели. Затова и нямаше причини да не се придържа към прозренията и обясненията си, които той излагаше с голям ентузиазъм и авторитет веднага, щом се появяха слушатели.

Но в момента такива липсваха, макар и да му се искаше да бяха тук сега, когато разумът му най-последно започваше да прозрява истинските размери на хаоса от омраза и ревност, който разкъсваше Харалд и който той, въпреки гротескността на ситуацията още считаше за „интересен“ и с удоволствие би седнал да разнищи, най-добре със самия Харалд...

Той от своя страна отново се приближаваше, куцукайки, но с вдигнати юмруци. Сигмунд още се подпираше на колата, но се измести леко напред, за да има пространство за маневриране в случай, че се наложеше. Помисли си, че сигурно изглеждаха ужасно смешни отстрани, стоейки един срещу друг, пъшкайки като два тронави, заплашени от изчезване динозаври.

— Успокой се вече, Харалд... — опита се да го успокои и предупреди той през подутите си устни. — Какво по дяволите се опитваш да направиш? Не ти ли стигат глупостите вече?

— Глупости...!

Отговорът бе по-скоро стон, отколкото вик.

— Ти ми говориш за глупости, ти... долен боклук! Надуто лайно!

Сигмунд видя, че ще трябва да се премести, за да не бъде хванат и притиснат към колата от бесния мъж. Още веднъж успя да се извърти и избегне нападението, хвана ръцете на Харалд за китките, първо едната, после другата и отчаяно ги стискаше, докато приятелят му се мяташе и дърпаше, за да се освободи.

— Успокой се вече... Само се успокой! — Болката в устата, докато говореше (и в лицето и главата!), собствената му агресия, която при тази близка физическа конфронтация само се покачваше, дишането, телесната топлина и обезформеното лице на приятеля му, което от това близко разстояние бе неузнаваемо, всичко това накара призивът му да прозвучи като фалцетен вик за помощ. Но нямаше резултат.

— Аз... ще... те... убия! Ще... те... пречукам. Знам за писмата! Точно така! Знам, че й пишеш! Подла свиня!

Харалд съскаше и плюеше в усилията си да се изплъзне от хватката, но Сигмунд бе по-силен.

— Писмата? Боже Господи, това не беше... абсолютно... нищо.

— Нищо? Нищо ли казваш?

Тази неволна провокация сякаш наля у противника нови сили и той успя да освободи едната си ръка, която веднага изви в див удар към лицето на Сигмунд. Резултатът бе една звучна плесница по бузата. От стъписването Сигмунд изтърва хватката и се приготви за отбрана с две ръце.

Харалд стоеше приведен напред и пръхтеше и пъхтеше като бик, промушен от тореадора наред арената, който вече няма сили да вдигне глава.

— Нищо... Така ли наричаш всичко, което изсмукваш от хората и използваш в лайняните си книги?! Мръсник! Боклук! Мислиш ли, че не съм ти ги чел всичките? Цялата помия?

Сигмунд почувства как гневът му постепенно нарастваше. Той беше по-висок от противника си, а и по-силен. Подразни го това, че Харалд явно вече не желаше да признае съотношението на силите, което винаги бе съществувало между тях и което винаги щеше да съществува. Единият винаги е по-силен. Между момчета тези съотношения много лесно се установяват — един здрав удар просва другия на асфалта.

Сигмунд започна внимателно и с почти педантична старателност да съблича палтото и жакета си. Замислено огледа петната от кръв по тях, преди да ги захвърли към колата, където те паднаха върху каросерията и после бавно се свлякоха на мокрия асфалт. Вдиша дълбоко. Приготви се. Нямахше друг разумен начин да спре бесния си приятел. Трябваше да го надвие.

Първият удар фрасна Харалд точно в брадата и стъписаното му лице така пребледня, че буквално засия в тъмнината, преди да изчезне от полезрението като луната зад билото на някой хълм, и да се просне на земята по гръб. Ясно беше, че досега през целия му съзнателен живот никога не го бяха удряли в лицето и Сигмунд се надяваше, че с това всичко щеше да приключи. Уви. С порой от ругатни, плюещ на всички посоки, Харалд започна мъчително да се надига и след като

що-годе успя да се закрепил на краката си, се хвърлил слепешката към Сигмунд толкова бързо, че той не можа да прицели следващия си удар и го запрати в развятия шлифер на Харалд. След това разбра, че с един мощен десен свит Харалд отново го беше ударил в носа. Болката бе толкова жестока, че му причерня и падна на колене, обгърнал с ръце единия крак на Харалд. Смътно усети как приятелят му изсипваше по гърба и тила му градушка от нерешителни, неефективни удари, докато той концентрираше цялата сила на волята си, за да не изпусне хватката около краката му. Мисълта му бавно се проясни и той се приготви за контраатака. Мускулите на бедрата му го заболяха от напрежение, когато от клек се катапултира нагоре като караконджул и фрасна Харалд с глава по брадата.

Сега и двамата лежаха прострени на земята. Но не задълго. Почти едновременно и двамата започнаха да се понадигат на ръце и крака, залитайки, олюлявайки се като ранени животни, които чакаха доубиващия удар да им съкрати мъките. С усилия се изправиха един срещу друг, лице в лице.

През мъглата от кръв, която капеше от една рана на челото му, Сигмунд се вгледа в тебеширено бялото, вкочанено лице на Харалд — широко отворени очи, зейнала, разбита уста и една грозна, посиняла подутина, растяща на брадата. Гледаше го с удивление, сякаш виждаше това лице за първи път в живота си. С удивление и отвращение, защото в него вече нямаше нищо доверено, приятелско или приятно. Сега единственото, което искаше, бе да се отърве от тази чужда и противна гледка! Но едновременно с отвращението, което предизвикваше спазми, от които му се гадеше, в него се надигна и едно странно светло и радостно облекчение, възторг, който растеше някъде вътре в него. И без този път да може да облече това чувство в познатите му размишления и думи, изведнъж разбра причината: Всичко беше приключило. Беше празен. Думите, всички думи, на които винаги досега бе разчитал, ги нямаше. На тази гротескна фигура пред него нямаше какво повече да й разказва и обяснява. Не изпитваше какъвто и да е интерес да се опитва да обвърже този човек със себе си чрез своите спомени, приятелски чувства или старомодни идеи, че в живота всъщност никога нищо не свършва, а само променя формите си... Разбира се, че свършваше! Беше свършило тук и сега! В момента, когато прякото му попадение се заби в брадата на Харалд —

перфектната комуникация! Беше пресъхнал от приказки, капнал от дискусии, изпразнен от всички думи. Бяха ги избили от него с юмруци. Той сам се беше освободил от усмирителната жилетка на словото чрез бой. Връзките бяха разкъсани. Словото бе изиграло ролята си на съединител на връзка между него и реалността, олицетворена от тази печатна фигура. Останало бе единствено Същественото: отчуждение и отвращение; двама застаряващи мъже, които се влачеха по мокрия паркинг на четири крака в нощта, зяпнали се един друг с пребити, неузнаваеми лица...

Искаше му се да се засмее, защото почувства такова неописуемо облекчение, но смехът отпуши в тялото му спазъм, който го накара да се превие на две и той едвам успя да извърти главата си встрани, преди да повърне на асфалта отредената му юбилейна порция рачешки коктейл, добре препечено филе с картофи и шоколадов мус.

Патрулките, излезли на вечерната си обиколка, го прибраха от една пейка в градския парк.

Отначало се направи на възмутен, когато поискаха да узнаят името му. Въпреки всичко бе свикнал да го разпознават по улиците. Не, не искаше да си даде името. Не, не е претърпял какъвто и да е инцидент и нямаше какво да им съобщава.

След това осъзна комичността на ситуацията и стана поговорчив, макар и все още да отказваше да си даде името. Започна да се чувства някак си добре зад подпухналото си, неузнаваемо лице. Освен това — думите го бяха изоставили. Всички взаимовръзки бяха унищожени. Нямаше какво да сподели, нямаше истории за разказване, никакви новини за съобщаване, не искаше да описва на когото и да било нито случки, нито хора.

— Ще трябва да дойдеш с нас в районното и да се напиш в отрезвителното — каза младото русо момче, което изглеждаше така, сякаш бе взело полицейската униформа само назаем. — Може утре да ти се пооправи настроението.

— Не помниш ли поне какво си направил с дрехите си? — попита колежката му, която все пак, въпреки очевидния си неприязън, забеляза, че трепереше от студ на режещия сутрешен въздух, облечен само по риза с къс ръкав.

— Знаеш, че ако ни дадеш поне един телефон, ще можем да се обадим и да уведоим близките ти. Те сигурно те чакат и се тревожат какво е станало с теб. Знаеш ли колко е часът?

— Никой не ме чака — смотолеви Сигмунд през подпухналите си устни. — Но това е една друга история. В момента нямам сили да ви я разказвам. Някой друг път, а? Усмихна се той, стенещ от болки в лицето.

Отрезвителното беше една гола стая в мазето, без прозорци, с нар, кофа и крушка на тавана.

Сигмунд се изтегна на нара и моментално се унесе, но веднага подскочи като ужилен и се запита колко ли време е спал. Часовникът

му показваше пет и петнадесет. Беше неделя сутрин и нямаше да забележат отсъствието му още дълго време. Отново бавно се успокои, намери позиция, която не измъчваше пребитото му тяло толкова много и се заслуша в шумовете от сградата, докато чакаше сънят да дойде. Но нищо не се чуваше. Абсолютно нищо. В сивото утро на неделната сутрин цареше септемврийска тишина. Точно толкова тихо бе и в главата му — нямаше впечатления, които трябваше да се преработят, нито събития, които да се осмислят, никакви прозрения да трябва да се артикулират, отношения да се установяват или да се излагат прозрения.

Помещението миришеше стерилно на препарати за чистене. Жълто-белите стени не му разказваха нищо. Матракът беше твърд, но това не му пречеше. Вслушваше се в тишината отвън. „В безопасност — беше единственото, което се оформи в главата му. — В безопасност. Аз съм в безопасност.“

Беше се страхувал от вакуума, но сега разбра, че го обичаше. Надяваше се, че ще мине още дълго време, преди някой да се сети за него и да дойде да го прибере. Нямаше какво повече да каже. Нито една думичка.

3

Харалд се събуди рязко, с паническото усещане, че е закъснял, но не можеше да си обясни нито защо, нито закъде и за какво въобще ставаше въпрос. Единственото, което му бе ясно, бяха болките в тялото.

Малко по малко се усети, че е легнал напреки върху седалките на някаква кола, при това в болезнена и изкривена поза. Дрехите му бяха влажни. По прозорците на колата на тесни ивички се стичаха капчици вода. Той зъзнеше и всяко свиване на мускулите предизвикваше болезнени спазми по цялото му вкочанено тяло. Главата му фучеше. Имаше странно и неприятно усещане в челюстта и брадата си, сякаш бяха израстък, който не принадлежеше към лицето му, а то го болеше така силно, че имаше чувството, че ще се пръсне на хиляди парчета, само ако го докосне.

Сега започна да се опомня. Това без съмнение беше неговата кола. Човек разпознава собствената си кола по миризмата на купето. Факт бе също и, че това бе самият той, Харалд Супде, и че това пребито, жалко тяло за съжаление бе неговото собствено. Паметта му започна да връща части от нощните събития, които бавно се подредиха в цялостна картина.

Той се би. Би се с голи юмруци срещу Сигмунд. Бе го фраснал право в красивото му, симетрично лице и видя как две тънки струйки свежа, червена кръв рукоуха като фонтан от носа му. Беше изумително. Беше фантастично! Опита се да се усмихне, но болката беше непоносима. Опита се и да се изправи в седнало положение, но се почувства още по-зле. Все пак успя. През последните няколко часа бе имал и по-големи постижения. Беше набил Сигмунд Детлеф, известния, разглеzenia на успехи Сигмунд Детлеф, при това с голи юмруци. Е, набил и набит... Във всеки случай накрая Сигмунд се оттегли, или по-точно изпълзя. А той самият се бе завлякъл, препъвайки се и залитайки към колата, за да... за да запечата тази сцена върху филмовата лента!

Сега внезапно се сети, защо толкова бързаше!

Коктейлът. Уговорката. Хана, която го чакаше.

Часът... — Колко беше часът?

Пет без петнадесет показваше дигиталният часовник на таблото.

Небето започваше да изсветлява, безпощадно ясно и студено.

Дъждът бе спрял. Щеше да е хубаво есенно утро.

Но Харалд не беше готов да се предаде. Имаше още незавършени дела. Отвори вратата с ритник и се измъкна навън. Накуцвайки, с болки по цялото тяло заобиколи и се намести на предната седалка. Започна да претърсва джобовете си. Ключовете! Къде бяха проклетите ключове...?

От болки не можеше нито да се наведе, нито да се протегне напред или назад. Отново слезе от колата. Може би на задната седалка, където беше спал... Видя ги да лежат там на пода, до фотоапарата. Явно бяха изпаднали от ръката му, когато е заспал или по-точно изгубил съзнание.

Отново седна зад волана. Макар и да се чувстваше пребит, силите му малко по малко се възвръщаха. Поне зрението му не беше засегнато. Запали колата, включи отоплението, за да се изчистят запотените прозорци и пусна чистачките. Росата по предното стъкло се беше превърнала в слана, но чистачките успяха да я изчистят. Усърдно избягваше да погледне отражението си в огледалото. Имаше среща. Любовна среща. С миналото.

Не, с бъдещето!

Бързаше. Не трябваше да закъснява. Не и този път. Стори му се, че досега по навик винаги го бе правил, винаги беше закъснявал за важното, същественото, за самия Живот, редките пъти, когато при своя кръговрат той бе спирал на неговата спирка с поканата да се качи. Винаги умислен, изчакващ, колебаещ се. Винаги мнителен. Винаги нерешителен...

Но не и този път. Не, този път не. Сега нямаше време! Включи мотора и натисна газта. Гумите се плъзнаха по заледената кал, събрала се около локвите, в които се отразяваше хладно бялото утрешно небе. На паркинга нямаше жива душа. Градът бе като мъртъв. Остави мотора да реве на червено срещу единствения светофар на главната улица с триумфиращ смях в гърдите — червената светлина му напомни за кръвта по бялата риза на Сигмунд. Какво удоволствие беше да му разбие носа! Какво облекчение бе само буквално да избие противната,

сантиментална другарска прегръдка, която той се бе опитвал да му наложи в продължение на цялата вечер. Колко съживително беше да се отърве от омразата!

Омразата и любовта, които почувства едва когато видя Хана и по-късно говори с нея, когато я докосна и целуна. Високата, чувствена, очарователна Хана. Неговата Хана, която беше станала слаба и строга, със сиви кичури в косата и очила със стоманени рамки, облечена в обикновена права рокля, която нито подчертаваше, нито каптиреше формите ѝ. Само я правеше неутрална. Неутралност е точно това, към което тя явно се стремеше. Тя като че ли нарочно се опитваше да създаде противотежест на колоритната екстравагантност на мъжа си: копринена риза, кърпа на врата, ленен костюм, сливово сини италиански обувки. Тя сякаш целеше да бъде сивата стена зад гърба му, на която той изпъкваше възможно най-добре.

„Добре...“ — беше отговорила тя, когато той най-после преодоля колебанието си и ѝ зададе обичайния въпрос, на който всъщност няма как иначе да се отговори. „Да, благодаря, много добре...“ Но ръцете ѝ бяха неспокойни. Пушеше, макар да отказа, когато той предложи да ѝ донесе нещо за пиене от бара. Говореше тихо, с приведена глава, сякаш нарочно искаше да остави косата ѝ да падне пред лицето ѝ и да го закрие. Тя винаги бе най-кротка и скромна от цялата компания. Това добре си го спомняше. Никога не се поставяше в центъра на вниманието. Чувстваше се най-добре на четири очи. Преди, докато бяха млади, скромността ѝ бе очарователна и някак си подчертаваше женствеността ѝ, правеше я още по-обаятелна, дори загадъчна, защото беше невъзможно някой да е действително толкова непретенциозен и семпъл. Когато мислено се връщаше назад в миналото, а той често го правеше, разбираше, че Хана беше точно такава, каквато повечето момчета мечтаят да бъде приятелката им. И може би именно това става причината, толкова много млади мъже да пренебрегват приятелките си, когато са имали щастието да попаднат на някоя с тези качества. Те им позволяват сляпо да се концентрират върху собствените си, малки, но в момента изместващи всичко останало проблеми.

Така както той бе постъпил навремето. О, да, сега го виждаше. Беше го осъзнал отдавна. Защото Харалд беше мислил много, без да има с кого да сподели мислите си. Беше размишлявал за онова време, за старата компания и Хана, но най-вече за онова лято, когато го бе

обзела голямата загриженост и чувстваше как отчуждението от всичко — Хана, приятелите, дори от училището и собствените му планове за бъдещето — само растеше, без той да може или да иска да предприеме нещо. Беше на деветнадесет, отличник на училището, а приятелката му бе най-хубавото момиче в гимназията. Вратата към Бъдещето стоеше полуотворена... И после изведнъж сякаш го повали някакво странно безсилие, което не му позволи да протегне ръка и да я отвори докрай. Нещо повече дори, той почти изпитваше някаква перверзна радост от това да се свлече от кулата на високите очаквания, за да попадне в мъртвото бласто на посредствеността... Когато после за кратко време се случиха няколкото драматични събития наведнъж — внезапната смърт на баща му, раздялата с Хана и това, че Селма, която той честно казано дотогава никога не бе намирал за привлекателна като жена, неочаквано му се хвърли в ръцете — изведнъж му се откриха нови решения, които му се сториха напълно приемливи и подходящи за новите му, коригирани и „по-реалистични“ (това бе формулировката на Селма, тя нямаше нищо против тя да е „преуспяващата“ от тях двамата) амбиции. Във всеки случай успяха да задоволят все повече разяждащото го самопрезрение.

Но беше ли по-щастлив преди тридесет години?

Тридесет години е дълъг период. Достатъчно време, за да се дистанцира от копнежите на младостта, достатъчно, за да се примири с живота, такъв, какъвто се бе развил.

Така си беше мислил досега и не се бе чувствал особено нещастен, докато не видя Хана. Тогава изведнъж разбра, че нищо не е вечно, дори и едно самоорганизирано бягство от собствените истински надежди и желания.

Погледна я и разбра, че и тя се бе „изгубила“ Бе посивяла, станала суха и строга, а лицето ѝ ясно разказваше истинската история за успеха на писателя Сигмунд Детлеф. Също и тялото ѝ вече не цъфтеше в приятното усещане, че го виждат, обичат и оценяват. Харалд, който иначе не беше от тези, които се занимаваха с това да анализират физиономиката и езика на тялото на другите сега моментално бе разпознал този упадък и го бе свързал с експлоатацията, която той самият бе упражнявал и все още упражняваше върху собствените си истински чувства. Сборът от всички тези прозрения незабавно го бе изпълнил с острия,

съкрушителен копнеж да остави тридесет години от живота си настрана и отново да се сближи с Хана.

Но това не беше толкова лесна задача наред една ентусиазирана и шумна група от осемдесет и седем (като председател на тържествения комитет знаеше точката цифра), празнуващи юбилейници. Трябваше да говори с нея, да ѝ разкаже за... за... За какво да ѝ разкаже всъщност? „Какво да ѝ кажа след всичките тези години?“ — панически крещеше вътрешният му глас, когато най-после бе успял да се приближи до нея дотолкова, че да улови погледа ѝ и да кимне за поздрав. Тъкмо се бе отървал от първата приятелска прегръдка на Сигмунд и можа търпеливо да се провере през тълпата до нея, на бара, където сервираха аперитивите, докато езикът му вече започваше да се подува в устата.

— Ъ-ъ... Здравей. Как си...? Имах предвид как си?

— Добре... Да, благодаря, много добре. А ти...?

Сякаш бе вчера.

Не, разбира се, че не! Всичко бе променено. Те бяха променени. И въпреки това — или може би именно поради това — него го мъчеше някаква топка в гърлото. И двамата бяха толкова променени, остарели, примирени и улегнали, белязани от живота, който ги бе живял, толкова по-различни от двамата свежи младежи отпреди тридесет години, че на някоя оживена улица можеха да се разминат без въобще да се познаят.

И въпреки това. „Животът не е само един живот“ — мина през главата му, докато стоеше пред нея и усети, че нещо в него разпознаваше толкова силно, че му се стори, че през целите тези тридесет години бе живял два живота — своя собствен, на съпруг и индустриален първенец тук в малкото градче, и още един таен, подсъзнателен, мечтан живот с нея.

— Наистина отдавна не сме се виждали!

— Да, тридесет години, ако не се лъжа...

— Твърде дълго.

— Може би не достатъчно дълго... — промърмори Хана и положи треперещата си ръка върху неговата, която държеше огънчето, с което тя запали цигарата си.

Вече беше извън града и караше на север по магистралата. Имаше около осем километра, докато стигне до отбивката за „Гранос“

и после малко повече от половин миля нагоре по хълма до популярния излетен хотел, където щеше да е коктейлът, с планирано начало един през нощта.

Той без съмнение бе започнал и без него. Без съмнение. Настроението след вечерята бе толкова приповдигнато, че той се съмняваше, някой въобще да бе забелязал отсъствието му.

Освен един.

Тя тъкмо бе започнала да се сбогува и да благодари за приятното парти — щеше да се прибира при родителите на Сигмунд, където двамата с него нощуваха — когато Харалд отново я намери и я дръпна настрана.

— Трябва да говоря с теб!

— Не говорихме ли вече?

Отговорът ѝ прозвуча леко снизходително — да, беше малко пиян, но не толкова.

— Имам предвид да говорим. Да говорим Хана...

— Да, Харалд...?

Все още не можеше да повярва, че тя бе тук, че двамата стояха до гардеробната, малко по-защитени от шума на банкетната зала.

— Хана. Беше страхотно да те видя отново! Беше... Аз бях... Ти не усети ли? За теб не беше ли по същия начин?

— Какво да ти кажа, Харалд?

— Каж ми истината!

— Да, беше хубаво да те видя отново. И да си поприказвам малко с теб.

— Беше повече от това!

— Какво искаш всъщност?

Тя пак извади цигара и той ѝ я запали, а тя отново хвана ръката му. Не я пусна. Той внимателно сложи другата си ръка на кръста ѝ. Стояха като че ли той тъкмо я бе поканил на танц и сега чакаха музиката да засвири. Не бе събрал кураж да я покани да танцуват в залата. Усети, че под ръцете му тя отново бе мека, сочна и чувствена както преди — тя само се прикриваше или може би бе забравила, че е такава. Вътрешно той се разкъсваше от копнеж.

— Ще дойдеш ли на коктейла?

— Мислех да се прибирам. Той със сигурност ще дойде.

— И какво от това?

Тя му отвърна с уморена усмивка.

— Трябва да призная, че започва да ми писва. Не видя ли как веселите дами се роят около него? Ще направи голямо представление. Мисля, че всъщност мога да го пропусна, поредното...

— Какво ако аз го накарам да не дойде?

— Никой не може да го накара за каквото и да било. Той винаги прави само това, което си е наумил, винаги.

Тя затвори очи, сякаш за да ги предпази от дима, който издишаха устните ѝ.

— Той използва хората, Харалд. Той ни използва всичките, приятели, любов, кризи и секс, всичко е само суровина за книгите му.

— Знам. Той си пише със Селма.

— А, така ли, пише си с нея...? — една саркастична усмивка прекъсна изречението.

Как всъщност вървят нещата при вас, Харалд? Страхотно, чувам. Богат си. Тя е вечно по модните списания. Честно казано, мислех, че сте се пренесли в Италия. Или поне така бяха писали в някакъв вестник...

— Всеки си има собствен живот. Тя иска да се премести. Аз какво да правя в Италия? Хана, аз мога със сигурност да се погрижа той да не дойде на коктейла. Ти ще дойдеш ли тогава?

— Скъпи Харалд... — тя захвърли полуизпушената цигара и хвана ръката му с двете свои. — Каква ще е ползата? Какво ще постигнем...?

— Само няколко часа! Искам да си поприказвам с теб, да бъда до теб, още малко!

— И да бъдеш още по-нещастен? Да бъдем двамата още по-нещастни?

— Защо не се разведе с него, щом положението е толкова зле?

Тя отстъпи леко назад и тръсна глава, сякаш въпросът я подразни и обърка едновременно.

— Какво мога да отговоря на подобен въпрос? Имаме деца. Страх ме беше от промяната. Престанах да работя. Така бе най-добре за децата, тъй като той пътуваше много. Сега пораснаха и пак останахме само ние. Но заедно с него поне имах някакъв живот. Не съм сигурна, че ако бях сама щях да имам и това дори...

— Ти имаше мен... — изплъзна се от устата му.

— Теб? — Тя отстъпи още две крачки назад и го изгледа от главата до петите с полуподигравателно, полузагрижено изражение.

— И как по-точно съм те имала теб, ако смея да запитам? Да му се не види, вие мъжете не се притеснявате да приказвате и най-странните неща...!

— Извинявай. Прости ми, Хана. Нямах това предвид. Искрах... И аз не знам какво имах предвид.

Ами ти защо не се разведе, при положение, че виждаш нещата така? Вие дори нямате деца. Финансово независими сте един от друг и казваш, че всеки си живее собствения живот.

Гласът ѝ бе станал по-строг. Той се досещаше защо. Трябваше само да я накара да разбере, да го разбере.

— Аз не живях, а само мечтаех, Хана. Тогава ти скъса с мен, но за мен нищо не бе приключило. Само продължих да си мечтая. Оттогава живея в тази мечта. Да те видя отново тук за мен променя всичко. Затова трябва да поговоря малко повече с теб, сега когато ми се е паднала възможност. Ела на коктейла, Хана. Той няма да е там. Аз ще се погрижа. Обещавам ти! Сега тръгвам...!

— ОК... Но ако той цъфне там, аз моментално си тръгвам!

Благодаря ти, Хана...

В ъгъла на гардеробната той рязко и бързо, почти грубо я прегърна. Тя не се възпротиви и не го отблъсна.

Телата им се разпознаха и дълбокото чувствено ехо на някогашната интимност прогони стеснението и непохватността им. Стори му се, че най-естественото нещо на света би било да я люби тук и сега.

Но първо трябваше да свърши някои неща. Придружи я навън до една групичка юбилейници, които чакаха за такси и я натика вътре в колата, така че тя почти седна в скута на един полузабравен съученик. След това се запъти към паркинга, където бе видял жертвата си да се разхожда покрай осветената рампа за коли на хотела, все едно бе потънала в дълбок размисъл за нещо съществено.

— Ей, Сигмунд — подвикна му той. — Пак ли философстваше?

Само сортирам впечатленията си — сериозно отвърна той, някогашният му най-добър приятел. — Странно е да видиш толкова много от старите си другари, събрани на едно място. Да прочетеш

съдбите по чертите на лицата им, така да се каже. Страшно вълнуващо е...

Той потърка очи, все едно че току-що си бе свалил очилата. Но не носеше очила. Глупакът сигурно го е срам да се покаже с тях помисли си Харалд, сви юмруци в джобовете си и направи лека крачка в страни, за да запази проклетото равновесие.

Запазил си се, Харалд! Същото старо добро момче. Беше наистина хубаво да те видя. Само да имахме малко повече време. Разкажи малко за себе си, с какво се занимаваш сега, само седиш и си броиш парите, а? Беше наистина умен ход, не всички знаят да продават, когато целите са най-високи. Как е семейството? Виждам, че Селма постоянно пътува — може би не е толкова глупаво, а? Така малко на дистанция? А? Ха — ха — ха... Аз също доста пътувам. Не мога да си представя иначе — това е солта на живота! Ако разбираш какво имам предвид. А на мен всъщност ми се струва, че ме разбираш... Ха — ха — ха! Ха!

Харалд усети как бившият му другар приятелски, нелепо и някак си съзаклятнически го прегърна през раменете и леко го стисна.

Тук чашата преля и Харалд се приготви за удар. Измъкна ръката от джоба на палтото си и като се извъртя от прегръдката на другия, почти изгуби равновесие, но въпреки това замахна с юмрук и вложи цялата си сила в удара, насочен срещу ухилената физиономия на Сигмунд.

Пътят нагоре по хълма бе тесен, стръмен и с чести завои. Но колата беше мощна и Харалд не намали скоростта, защото все още се надяваше да успее за рандевуто си с Живота, с истинския и съществения, със собствения си живот, който бе пренебрегвал и занемарявал в продължение на толкова много години. Ако тя още седеше в „Гранос“ и го чакаше, щеше да е знак — мислеше си той. — Тогава всичко щеше да се промени...

Не, всичко вече бе променено! Докато колата го носеше в див полет през гората, той осъзна, че този ден ще има необратими последици за него. Независимо какво щеше да му донесе срещата с Хана, след всичко това, той повече нямаше да може да се върне в старите рамки. С изумление разбра, че самият Живот го бе настигнал и изненадал в гръб, бе го компрометирал и обвързал, точно сега, докато усърдно търсеше конфронтацията с този истински Живот. Точно сега,

когато като обезумял копнееше за някой символ или знак, недвусмислено указание, което би надвило дори и неговата непробиваема мнителност и колебливост, точно в този момент му се изясни нещо, в което бе абсолютно сигурен — собственият му живот бе променен, необратимо. В какво щеше да се състои промяната, още не беше сигурно. Всичко зависеше от много други неща и фактори, на които не можеше да влияе, но че утре нищо няма да е като вчера, това бе сигурно. Усмихна се. Засмя се, въпреки болките в разбитата си брада.

Кога точно бе настъпила промяната? Когато съзря Хана в банкетната зала? Когато тя му разреши да я целуне в гардеробната? Или когато видя кръвта да шурти като фонтан по кремаво жълтата риза на Сигмунд?

Бе невъзможно да се каже. А и в този момент на прозрение, тук горе в гората, където вечерният студ бе застлал пътя със слана, а локвите с лед и небето над върховете на дърветата се обагреше в розова светлина, не беше от такова значение. Той беше нов човек, с нов живот пред себе си и с тежък крак настъпил газта, устремен към срещата с този живот.

Едрото животно се появи изневиделица и изпълни с тялото си пътя и полезрението му. Успя само леко да докосне спирачката, преди да се блъснат. В един-единствен кратък миг видя великолепната глава на лоса, очертана на фона на източното небе, толкова отблизо, че ако протегнеше ръка щеше да я докосне... Сблъсъкът го тласна като кукла срещу кормилото, а мощното тяло намачка капака на колата. Предното стъкло се пръсна и вътрешността на автомобила се изпълни с огромна маса дебела козина. Тежките рога на лоса се забиха дълбоко в гърлото и гърдите на шофьора и човешката и животинска кръв се месиха в голяма черна локва кръв под смачканото арматурно табло. Белият прах от стъклото се посипа върху седалките и клаксонът, притиснат от тялото на Харалд издаде своя пронизителен вой през побелялата от слана, зъзнеца в хладното утро гора.

ЖИВОТЪТ НЕ Е САМО ЕДИН ЖИВОТ

Около половин година по-късно Селма се свърза с Хана.

На погребението на Харалд бяха разменили няколко безпомощни думи, но иначе не бяха разговаряли от училище.

Обаждането бе голяма изненада за нея. Тя тъкмо се бе прибрала вкъщи от изморителна терапия и се бе отпуснала на дивана, когато телефонът издрънча. Стори ѝ се, че нямаше сили да се отбранява срещу хладния, коректен глас на Селма. След краткия разговор закри лицето си с един вестник и плака. Макар и да не си бяха казали нищо драматично или неприятно, Селма просто искаше да се видят. Искала да ѝ покаже нещо. Нещо, за което може би трябвало да си поговорят. В момента така или иначе била в града по работа, дали на Хана ѝ било удобно още тази вечер...

На Хана въобще не ѝ беше удобно. След толкова много години тя нямаше нито желание, нито потребност да разговаря със Селма, още по-малко след всичко, което се бе случило на юбилейното тържество и след това. Но нямаше как да откаже на молбата на жена, която в един по-раншен живот бе най-добрата ѝ приятелка и което наскоро бе овдовяла по такъв трагичен начин. С бодър, почти леко фалцетен глас Хана ѝ предложи да излязат заедно, да се срещнат в някое кафене или ресторант, да пият по едно кафе, или може би по чаша вино, да хапнат нещо... Но Селма не искаше. „Не е съвсем подходящо затова, за което искам да говоря с теб.“ — беше обяснила тя и попита, дали не може да я посети у дома. Срещу подобно директно нападение Хана естествено нямаше готова отбранителна стратегия и трябваше да покани Селма.

Бяха се уговорили за девет.

И сега Хана лежеше на дивана, плачеше и се питаше как да приведе жилището в благоприличие състояние за толкова кратко време — вече минаваше шест. Откакто Сигмунд се беше изнесъл, тя почти не се грижеше за реда и чистотата. Останала сама, нямаше с кого да се съобразява затова понякога бе страшно хубаво, но понякога безумно самотно и депресиращо. Осемнадесетгодишната ѝ дъщеря pro forma още живееше у тях, но бе постоянно при новия си приятел, някакъв

четиридесет годишен доцент от Академията, който току-що се бе развел и едновременно с това открил, че бе (тя все още я наричаше „Малка Бе“) имала особени творчески заложби... Но напоследък на Хана просто не ѝ достигаха сили, за да се опита да повлияе на развоя на събитията. Нямахше и смисъл да си въобразява, че може да попречи на този неапетитен алианс. Дори нямахше сили да се тревожи кой знае колко — нещо, заради което от време на време се заливаше с порой от горчиви упреци. Но ако наистина бе имала смелостта да анализира чувствата си, вероятно наред майчиното си объркване щеше да открие малка искрица задоволство и спотаена радост от факта, че дъщеря ѝ сега получаваше художественото образование, което на времето тя самата щеше да направи, ако не беше толкова замечтана, млада и глупава. И освен това, макар Бе да беше едва на осемнадесет и Хана да ѝ желаше един малко по-добър старт с мъжете, вместо този разведен четиридесетак, то поне дъщеря ѝ нямахше да бъде толкова наивна и неопитна, за да се хвърли слепешката под венчилото, както тя самата навремето.

Хана не знаеше дали се дължеше на следобедната терапия или на обаждането на Селма, но се чувстваше особено уязвима и мислите кръжаха в главата и по-леко, бързо и неконтролируемо от обикновено, докато безцелно се щуреше из къщата и се опитваше да подреди, макар да нямахше чак толкова неща за подреждане. В самотния си бит използваше само кухненската маса, дивана, креслото пред телевизора и нейната половина от двойното легло. Тя дори отбягваше някои стаи, като например работния му кабинет и сепарето с изглед към фиордовете, което му бе любимо през следобедните часове. С неохота влизаше и в банята, която още пазеше неговата миризма и която той обичаше да окупира като свое царство с почти невротична педантичност и загриженост за външния вид и тялото си. (Откакто бе тръгнала на терапия, по-лесно употребяваше подобни изрази). Поради неизвестни причини бе издигнал най-вече бръсненето в ритуал, а нея това от самото начало я дразнеше и отблъскваше.

В действителност нямахше причини да се страхува от срещата със Селма, но въпреки това го правеше. Наред със страха изпитваше и любопитство. — Какво ли имаше да ѝ „покаже“ тя? А и мъничко неконтролируемо женско злорадство — тук тя бе по-силната. Нали Сигмунд бе дошъл при нея. Живя с нея. Имаше деца от нея.

Дълбоко в сърцето си Хана таеше коварното подозрение, че Селма всъщност искаше да види Сигмунд. Но в такъв случай щеше да остане разочарована. Защото Сигмунд не бе стъпвал в тази къща вече седмици наред и даже не се беше обадил. Хана бе започнала да осъзнава й дори да приема като факт, че двамата с него сигурно изцяло щяха да изгубят връзка.

Но Селма нямаше откъде да знае всичко това. Или? Дали сега, когато беше на свобода, Сигмунд не бе побързал да се свърже с нея? Хана изтръпна при тази мисъл, но после веднага се успокои. Знаеше за кореспонденцията. И все пак, ако след като се изнесе, Сигмунд й бе обадил, сега тя нямаше да идва да го търси тук.

Изкиска се на висок глас. Тъкмо бе взела две таблетки валиум и след като известно време се съзерцава в огледалото и прекара пръсти през разрешената си коса, с горчива усмивка прекрати всички опити да си придаде благоприличен вид. Последният път, когато видя Селма, не бе на погребението, а на една снимка в шведско модно списание — красива, перфектна, убийствено елегантна й въпреки това сега идваше тук, по следите на щастieto. На Хана й се понрави иронията. В известен смисъл на онова съдбоносно тържество и двете загубиха съпрузите си. Ужасната катастрофа направи от Селма вдовица, а тя Хана остана съвсем сама, след като общителният й и отговорен до вманиаченост съпруг изведнъж се затвори в себе си и стана мълчалив, умислен, безразличен и депресивен. Най-накрая един ден или по-точно една вечер, след като пак бяха седели безмълвни пред телевизора — той й бе съобщил, че вече не вижда никаква разумна цел и смисъл в брачното им съжителство и затова смятал възможно най-бързо да се изнесе. Не, за друга жена и дума не можело да става. Напротив. Искал да живее сам.

Защо?

Страхът не я обзе още от самото начало. Изненадата бе твърде голяма. Заедно с чувството на измамност: Тя беше тази, която винаги искаше да се изнесе и която през всичките тези (твърде много!) години, прекарани заедно, заплашваше да го направи. Тя бе страдащата в този брак, тя бе тази, която трябваше да се примирява с вечните му развлечения. Ако не бяха други жени, бяха колеги, критици, книги, статии, натискът винаги да е в центъра на обществения интерес, накратко работата му, която не бе просто работа, а стил и смисъл на

живота му. И той винаги, винаги ѝ даваше да разбере, че тя и децата идваха на второ място, защото при хората на изкуството трябва да е така, а и винаги е било по този начин...

А сега изведнъж ѝ бе отнел инициативата! Хана бе усетила как гневът набъбва в нея. Бе изпитала неудържимото желание да му се нахвърли, да го издере, да му разкъса ризата, да го оскубе и да извика, да изкрещи в симетричното му, непроницаемо лице (което все още бе обезобразено от синята подутина на носа му), че не той, а тя не издържа повече; че тя иска да се изнесе и да живее сама, че го беше желала, бе мечтала и планирала вече от години! Той нямаше право да ѝ отнема и това.

Но, разбира се, не направи нищо подобно. Остави го да ѝ каже всичко и после хладнокръвно и неутрално (или поне на нея така ѝ се стори) го попита дали поне не може да ѝ обясни как и защо така внезапно е стигнал до подобно решение.

Той ѝ отговори, че имал чувството, че „други хора“ винаги изисквали твърде много от него, ангажирали цялото му внимание, претендирали за емоциите, занимавали мислите му и му казвали как да си живее живота. (Що за егоцентризъм — помисли си тя. — Каква липса на всякакъв реализъм!) Сега усещал, че повече нямал какво да даде от себе си. (А нима някога бе имал?) Нямал повече какво да каже. Бил празен. Усещал, че е стигнал нулевата точка и най-после трябвало да си даде шанс да открие, дали може да уреди живота си така, както на него му се искало.

Терапевтката ѝ сметна изказването за типично за мъж в кризата на средната възраст и ѝ предсказа, че съвсем скоро ще се върне. Междувременно за Хана било важно да закрепи самосъзнанието си и да засили вярата в себе си, за да може после да се изправи срещу него като „по-пълноценен човек и равноправна партньорка.“ И така нататък.

Обаче Хана се съмняваше. Думите на Сигмунд бяха прозвучали твърдо и решително. Когато го попита кои са тези, „други хора“, които разполагат с живота му вместо него, той ѝ отговори: „Всички“ и ѝ хвърли мрачен поглед, изпълнен с омраза. „Всички вие. И най-вече ти.“

Най-вече тя, Хана, която вярваше, че е съобщила целия си живот с неговите потребности. Първо се бе задоволила с по-ниско

образование — по-добре чертожничка, отколкото художник. Един човек на изкуството стигаше в къщи, а и се нуждаеха от сигурен приход. После се наложи изцяло да зарече работата си, за да не пречи на неговите пътувания. Изцяло се вживя в ролята на майка и домакиня, докато бяха малки децата. Всичко, което през тези години бе мислила, казвала и правила, бе съобразено с него, неговата работа и удобство. Или поне тя така смяташе. И сега той стоеше пред нея и ѝ обясняваше, че и за него нещата седят по същия начин. Или поне по подобен — бракът им бил като окови на краката, съобразяването с жена и деца като усмирителна жилетка, имало забранителни и повелителни табели винаги и навсякъде. Грижите по прехраната били робство, обезпечаването на семейството като бездънна яма, която с времето никой писател не би смогнал да напълни. Бракът им бил като вана, в която водата бавно изстивала...

И въпреки всичко най-тежкото не бе разочарованието. Най-тежкото беше болката.

Бруталната, животинска болка, която внезапно я обзе и прекатури. Болката, че сега бе изоставена и бе загубила смисъла на живота и обекта на любовта си. В началото не знаеше как да се справи с тази болка ден след ден. Животът ѝ бе станал непоносим и крещящо празен. Когато разказа на децата за случилото се, те се показаха почти равнодушни. Тя имаше и приятели, но никой от тях не ѝ беше достатъчно близък, за да може да му довери отчаянието си. Нямахме и друг мъж. Тя никога не бе имала друг...

Всъщност не, веднъж, в Лос Анджелис. Когато се почувства толкова отчаяна в голямата и неуютна къща в Лон Бийч. Когато откри, че той спи с една от студентките си и дори не си направи труда да го скрие от нея. Тогава бе имала кратка и измъчена афера с неговия приятел Браян, който бе прясно разведен, импотентен сексохолик и вместо да ѝ даде нежност и удовлетворение я зарази с херпес и ѝ вмени угризения на съвестта, заради това, че не се навиваше на всичките му диви експерименти в леглото.

Инфекцията, обвиненията на Браян и неговата безчувственост разклатиха увереността в собствената и женственост, която тя винаги бе имала и ѝ създадоха страх от интимните контакти с мъже. Разбира се, освен задължителната програма със Сигмунд, която в интерес на истината не бе особено претенциозна, а и не практикуваха кой знае

колко често. Тя подозираше, че литературното вдъхновение на Сигмунд черпеше сили от същия извор и тъй като производството на романи никога не спираше, беше единствено логично, че не му оставаше енергия за нищо друго... След мизерната авантюра с Браян никога повече не се бе изкушила. Почти никога. „Странно, как човек може да попадне в рутината на брака и да «забрави» собствения си полов живот“ — често си бе мислила тя и всъщност бе доволна от положението. Равнодушието все пак ѝ даваше и известен контрол.

Странното бе, че Сигмунд не бе приел историята с херпеса толкова тежко. Или по-точно, той явно я бе приел като наказание за собствената си изневяра със студентката в Лос Анджелис. Да се примири със ситуацията и да не я натоварва нея, Хана, още повече, бе неговият начин да се покае. Единствено стана още по-голям чистник, загрижен за вида и здравето си — не особено добър стимулант за така или иначе гаснещите ѝ сексуални страсти.

Но тези страсти се разразиха с нови сили, когато на годишнината срещна Харалд! Когато тъй силно и неловко я прегърна и целуна в гардеробната. Да, дори отпреди това, докато седяха плътно един до друг на малката масичка в салона, където сервираха кафето и си говориха ли говориха, сякаш стояха на потъващ сал и трябваше да си кажат всичко, което имаха за казване, преди да ги погълне морето. Тогава тя бе изпитала желание да скочи в скута му, да обвие краката си около кръста му и да си поиграе с езика в устата му.

Не тридесетте години не се бяха „стопили и безследно изчезнали“ както се казваше в любовните романи, които тя още четеше, макар Сигмунд се подиграваше на литературния ѝ вкус. Тя вече не беше едновременната Хана. А и той се бе променил. Беше оплешивял. Бе станал доста дебел. На външен вид изглеждаше като всеки заможен бизнесмен на средна възраст. Не беше точно от типа, в който можеше да се влюби. И все пак имаше нещо в лицето и израза му, което и бе познато отпреди и което я трогна така, както я бе трогнало и тогава в младостта и. Този леко далечен, колеблив поглед, сякаш не можеше напълно да повярва или да приеме, че се намира на това или онова място. Сякаш неспокойно търсеше и копнееше за нещо съвсем различно.

Ах, тя знаеше как тази нежна, умислена унесеност я бе привлякла преди! А можеше толкова много да му даде. Като

приятелка. Като жена. Бе изсипала рога на любовното изобилие върху му, за да го привлече към себе си, към настоящия момент, към топлината. Последната зима от гимназията, когато ходеха сериозно и непрестанно търсеха близостта на другия, луди от любов и опиянени от чувството, че са двойка, тя бе напълно сигурна, че е успяла. И така бе започнала да плете наивната мрежа на очаквания и планове за бъдещето около него, за да може още повече да го привърже към себе си... Докато нещо не се бе объркало и той се бе отдръпнал от нея, безразличен и унесен в мислите си. И тогава се бе появил Сигмунд с неговия чар, сърдечност и възторг. Никоя жена не би могла да му устои...

Но тя не съжaliaваше. Не изпита съжаление, когато в банкетната зала на хотел „Виктория“ застана лице в лице с Харалд, който бе успял да се провре през тълпата до мястото, където малко самотна и като недостъпна стоеше тя и с приведен поглед, заеквайки не можа да измисля нищо друго, освен: „За бога, Хана, отдавна не сме се виждали“. Не, тя не съжали за живота си, когато го видя и си помисли, че през цялото това време той е бил тук в малкия град, заедно със Селма. Не си помисли, че би направила всичко по друг начин, ако имаше възможност да започне отначало.

И все пак в него имаше нещо, което силно я развълнува — някаква неудовлетвореност, трескавост, което не отиваше съвсем на солидно буржоазния му вид. Докато я гледаше, в очите му се четеше открит копнеж, който ѝ казваше, че трябва да е много, много нещастен. Това я трогна и тя го припозна. Макар и чувството да не почиваше върху спомена от отдавна случилото се помежду им, а върху прозрението, че времето променя и деформира всички, прозрението какво животът бе направил с тях; що за хора бяха станали, и че може би сега можеха да си дадат един на друг много повече, отколкото когато бяха млади. Неговата самота ѝ внуши острото желание да се измъкне от собствената си.

Затова, когато той по-късно в гардеробната я прегърна и вече с ясни намерения се опита да я убеди да отиде на коктейла, тя не се намеси и не уби надеждите му, както всъщност трябваше да направи. Напротив: тя отвърна на прегръдката и на жадните му целувки и даже почти му обеща да го чака горе в „Гранос“, ако Сигмунд го няма там —

нещо, в което бе убедена и което ѝ послужи като претекст, за да се прибере вкъщи.

Проследи го с тиха тъга в погледа, как се заклатушка към паркинга, търсейки Сигмунд, а тя помоли шофьора на таксито да я закара в другата, където живееха родителите ѝ, преди да продължи с другите към „Гранос“.

В неделя се обадиха полицаите, които през нощта бяха прибрали Сигмунд. Когато се върнаха, той се изми и пооправи, но въпреки това си личеше, че добре го бяха подредили. На нея само ѝ каза, че го нападнали двама непознати мъже, докато се разхождал на паркинга. Бяха намерили ли палтото и жакета му под една кола. Нямахте нищо откраднато.

Прекараха остатъка от неделата в болницата, където му оправиха разбития нос. Разбира се, и дума не можеше да става да пътуват обратно за вкъщи и така в понеделник сутрин прочетоха в местния вестник за сблъсъка с лоса и за трагичния край на своя приятел.

За първи път от много време насам Хана плака неудържимо — Харалд е вярвал, че отива на среща. Опиянен от виното и любовта, е карал твърде бързо и невнимателно. Но горе в „Гранос“ никой не го е чакал. Нито тя, нито някой от останалите, защото във вестника пишеше, че инцидентът по всяка вероятност се е разиграл към 6 часа сутринта, а тогава празнуващите вече отдавна се бяха разотишли.

Селма все пак не се беше наконтила толкова и Хана се поуспокои. Със себе си носеше една голяма чанта, която вкара в хола. Отначало не искаше нищо за пиене, но после размисли и помоли за чаша чай. Хана я чу как се разхождаше неспокойно напред-назад, докато тя стоеше в кухнята и приготвяше напитките.

— Колко добре си живеете тук — каза Селма, когато Хана се върна с подноса. Беше застанала до прозореца и гледаше към фиордовете. Хана колебливо сложи чашите на малката масичка пред сепарето — щом Селма обичаше изгледа към тях, щеше да го получи.

— Със сигурно се питаш, защо така неочаквано нахълтвам тук — каза тя, след като няколко минути мълчаливо бяха седели над чашите си с чай и бе станало ясно, че нямаха общи теми на разговор.

— Всъщност да... Малко ме изненада.

— Наложих ми се да прегледам всичко, откакто Харалд... го няма.

— Разбирам.

— Но не съм дошла, за да се оплаквам... или да поплача на рамото ти. Не искам да си мислиш подобно нещо, а й защо въобще да ми хрумва подобна идея?

Хана сякаш забеляза сълза в крайчеца на окото й.

— Но в подобна ситуация има толкова дела за уреждане, неща, за които си си мислил, че отдавна си приключил с тях... Трябва да се оправи „наследството“, а това означава, че на човек му се налага да разтреби и оправи целия си живот, разбираш ли?

Хана кимна. Разбираше я дори твърде добре. Само че тя още не бе започнала с това разтребване. Но пък и Сигмунд не беше мъртъв. Само си бе отишъл.

— Страхуваш се седмици, месеци наред. Казваш си, че нямаш сили да се справиш, че други ще трябва да се заемат с тази задача. Но кой? На някоя фирма ли да дадеш да прегледа всички чекмеджета и шкафове, документи и лични вещи? Има ли въобще такива фирми? Трябвали всички излишни мебели, глупави предмети, въобще всички неща, които се натрупват за един живот да бъдат предадени в ръцете на

някой търговец на стари вещи? Можеш ли да понесеш тази мисъл? Не — рано или късно трябва да го направиш; да изпразниш шкафовете, да отвориш чекмеджетата, да прочетеш писмата...

— Май няма да е лошо да сипя по чашка — прекъсна я Хана, когато видя колко трудно бе за приятелката ѝ да ѝ разкаже всичко това.

— Да, мерси...

Хана извади бутилка уиски от шкафа и наля две чаши. Усети, че и на нея щеше да ѝ дойде добре.

— И така... — отново поде Селма, след като отпи глътка от силното питие. — И така се стегнах и подредих. Изчистих къщата от всички лични дреболии на Харалд, които не биха представлявали интерес за никого. Наистина си беше цяло разчистване на нашия живот, неговия и моя. Но не искам да те натоварвам с тези неща. Само едно ще ти кажа: мислиш си, че познаваш някого, с когото си живял заедно толкова много години...

Селма отново отпи голяма глътка от чашата си, постави я на масата, вдигна показалеца си и започна да маха с него напред-назад — жест, който Хана свързваше с южните страни.

— Нищо такова. Нямах си и представа. Истина ти казвам!

Тя изпразни чашата си, сбърчи нос и я протегна към Хана за още.

— Не, че е водил някакъв таен живот или подобно — не и Харалд. Но въпреки това — какво знаех за него? Какво всъщност сме споделяли...?

Сега плачеше и Хана също се бореше със сълзите си, защото докато приятелката ѝ говореше, пред очите ѝ изникна образът на Харалд, нисичък, възпълен и с почти голо теме (в спомена ѝ то лъщеше, защото тя бе по-висока от него и то се бе разкрило пред погледа ѝ), но с такъв пламенен копнеж в очите, когато я бе погледнал, че Хана неволно си бе помислила: „Той все още ме обича. Той никога не е преставал да ме обича. Животът му без мен е бил грешка...“ Влечението ѝ към Харалд, скръбта от жестоката му гибел и мисълта, че не спази уговорката им — нещо, което никога, никога нямаше да си прости, макар и той да не бе разбрал — всичко това я задушаваше и накара сълзите да избият в очите ѝ.

— Като тези снимки — подсмръкна Селма. — Знаех, че са му голямо хоби. Той прекарваше толкова много време в тъмната стая, че му бях предложила да си пренесе дивана и направо да остане да живее

там. Едно от нещата, за които наистина се зарадвах да се махнат от къщи, бе тъмната стая... Но така пък се наложи да прегледам целия му архив. Всички снимки, всички негативи. И намерих това... — Докато с едната ръка притискаше една кърпичка под носа си, протегна другата и качи чантата на дивана. Отвори я и извади съдържанието на масата — две картотечни кутии, няколко папки и малка купчина пликове с различна големина. От някои от тях се подаваха връхчетата на стари снимки.

— Снимките му! — Хана не можа да сподиви вика си.

— Това е само малка част — каза Селма с леко раздражение. — Наистина съвсем малка част, повярвай ми.

Тя започна да отваря кутиите и пликите и да нарежда снимките на масата. Някои очевидно бяха със стара дата. Повечето бяха черно-бели и това им придаваше особена изразителност, почти магически реализъм. Показваха деца. Почти всички. Някои показваха и къщи, само къщи, без хора. Но на повечето имаше деца, бебета в колички или в скута на майките си, малки деца в пясъчници, в пазарни колички в супермаркети, по поляните, в паркове и на плажа. Имаше и по-големи деца на път за училище, на колела, на ски, в разговор, радостни и ядосани. Деца, деца, деца...

— Ние нямахме деца — каза Селма. — Мислех, че сме единоподушни, че не искаме деца... Във всеки случай аз не исках да имам деца. Но само погледни тези снимки! Трябва да е бил болен от копнеж. Но никога дори и намек! Нито дума на мен... Защо? Защо трябва сега аз да се измъчвам с това, при положение, че и думичка не пророни, докато беше жив?

Хана се замисли за собствената си горчива снизходителност, всеки път, когато Сигмунд се прибираше след някое от любовните си приключения, макар „приключения“ — той винаги твърдеше, че не се интересува от сексуални завоевания, ами излизаше на лов за лични качества и индивиди, които можеха да му доставят човешка суровина за книгите му. Но Хана често се бе питала, кое е по-лошо: една обикновено криване или тази душевна изневяра, която много по-интензивно и унищожително ангажираше вниманието и интереса на съпруга ѝ, отколкото някое кратко еротично омайване... Когато от време на време обръщаше внимание и на семейството и децата си — защото както той се изразяваше, се страхувал да не им стане чужд и да

не пропусне нещо съществено в живота им, тъй като наблюдавал растежа и развитието им само от разстояние — тя му се беше присмивала, окачествявайки чувствата му като типична мъжка сантименталност. Децата не са нещо, с което човек си играе през свободното си време. С децата трябва постоянно да се работи. Децата ти вземат най-доброто, което имаш, без да се задължават достойно да ти се издължат. Децата трябва да получат всичко, от което имал нужда, а това, което остане — ако въобще остане нещо — може да се даде например на партньора. Да, тя със сигурност бе използвала децата срещу него, за да усили угризенията му. Бе издигала прегради между него и тях. И какво бе постигнал с това? Имаше син и дъщеря, което от тийнейджърските си години почти не се задържаха вкъщи, но иначе се възхищаваха от постиженията на далечния, ненадежден баща и изчезнал съпруг...

Двете със Селма заедно плакаха над снимките.

3

Когато се успокоиха и Хана щедро сипа още уиски, Селма отвори една от кутиите с тайнствено, почти кокетно изражение.

— Виж какво още намерих! Това са най-старите снимки, още от първите години, когато започна да снима. Това е, което всъщност исках да ти покажа.

Тя разпредели снимките на масата като ветрило — лъскави, пожълтели копия. Повечето доста аматьорски. Обикновени групови снимки на млади хора, от празници и излети.

— Познаваш ли се?

— Да! Това сме ние!

Повечето снимки показваха тях, тоест Селма, Сигмунд и Хана. На купони на класа, на ски, на Тенерифе.

— Колко млади сме били!

— Колко По-млади и красиви...

— Мислиш ли? Не и ти, Селма. Сега си по-хубава. Ти някак си намери своя стил...

— Ами, боя и кит, мила моя. И скъпи дрехи.

— Аз наистина имах хубава фигура.

— Ти имаше сензационна фигура!

— Тогава наистина ли съм се къпала по монокини? Още на онези години?

— Засенчваше всяка една жена на плажа. Мен също. Аз бях плоска като дъска. Тогава те мразех.

Кискаха се и се смееха, подвиквайки кратки коментари, докато разглеждаха снимките.

— Можеше да станеш топманекенка.

— Само жалко, че е нямало някой топфотограф на плажа.

— Ах, един фотограф е бил при всички положения там и той те е уловил...

— Кой?

— Харалд.

— Харалд...?

Хана изведнъж разбра, какво намекваше приятелката ѝ и се изчерви.

— Не виждаш ли как те е преследвал с фотоапарата? Не виждаш ли кой през цялото време е в центъра на вниманието? Кой винаги изглежда добре? Не забелязваш ли, колко съсредоточен с бил върху теб? Той трябва да те е обожавал...!

— Престани! — Хана притисна бузите си с длани.

— Но това е очевидно!

— Не, не беше така. Той ни най-малко не ме обожаваше. Даже напротив... Точно тогава ние... той... между нас вече не вървеше. И после се появи Сигмунд и... Точно заради това стана!

— Погледни снимките. Те не лъжат...

Това лято той се отчужди от мен. Не ме докосваше. Дори вече не говореше с мен — промърмори Хана. — Дори, когато излизахме всички заедно. Никога не се бях чувствала така отблъсната... така изоставена.

— Той те е галел с фотоапарата си.

— Когато не съм го гледала, да. Ах, по дяволите! Мъже!

— Да, тук имаш право...

Хана отново се успокои.

— Не разбирам. Какво означава всичко това? Ти какво мислиш, че означава, Селма?

— Според мен означава, че през цялото време те е обичал.

— Ама че начин да го покаже!

Запазил е твои снимки. И тези на многото деца. А и на някои къщи — малки, симпатични къщички с японски рози и остъклени веранди, такива, които нямат нищо общо с нашата собствена. Запазил е снимки от живота, за който всъщност си е мечтал.

— Какво чувстваш ти, гледайки всичко това?

— Понякога ми се струва, че сякаш отдавна нищо не съм изпитвала. Понякога ми става мъчно. И тогава се замислям, какво ли щеше да е, ако всичко се бе стекло по различен начин...

— Различен?

— Да. Ако случайността бе размесила картите по-иначе... Ако наистина ти и Харалд и аз и Сигмунд бяхме останали заедно, както си беше отначало.

— Знаем, че сте имали контакт.

Беше смела стъпка, но се почувства добре, от това, че ѝ го каза. Срещу Селма вече нямаше какво да губи.

— Контакт и контакт... Беше доста безобидно. И малко неестествено. Аз му пишех писма и му разказвах за необуздания си живот. Използвах го като стената на плача и като изповедник. Виждали сме се само два пъти и при това само говорихме, говорихме и пак говорихме... Той не е особено по еротичната част, или?

— Значи е вярно... — прошепна Хана.

— Кое да е вярно?

— Че сте прекарвали цели ноци заедно и само сте разговаряли.

— Нямах на кого друг да се доверя. Сигмунд притежава почти женска способност да изслушва. Той винаги толкова се интересува... Пък и аз бях малко суетна и си мислех, че това, което му разказвах, може би някой ден щеше да се появи някоя от книгите му. Но никога не сме имали афера. Честна дума! — изведнъж тя придоби почти жлъчен вид — Ще ти кажа нещо. Аз не мога да спя с мъже, които наистина харесвам. Някога чувала ли си подобна идиотщина? Нещо толкова болно...!

Сега и двете отново плачеха.

— Не изневяратата е най-лошото — изхълца Хана, — а отсъствието! За всичко останало в живота отсъствието е като болкоуспокояващо. Но не и в брака. Той пазеше най-доброто от себе си за своите книги. И за колегите. И за всички интересни хора, с които постоянно се срещаше. И за теб също. Мразех те заради това! Мразех те! А, аз, какво получавах аз? Какво стана от мен? Само погледни каква съм била преди...!

Тя хвана две снимки, погледна ги с всички признаци на отвращение и отново ги захвърли на масата.

Селма се приведе напред.

— На един въпрос трябва да ми отговориш честно, Хана.

Хана я погледна и сякаш потръпна, но не даде нито съгласие, нито отказ, а само се втренчи в приятелката си.

— Какво се случи между теб и Харалд на тържеството на класа?

— Да се случи? Че какво да се е случило?

Тук минаваше границата. Дотук да, но не можеше да пусне старата си приятелка. По-нататък. Това бе свещена територия. Тя и Харалд. От снимките бе разбрала нещо много важно: била е обичана.

Някога. Наблюдаваше приятелката си изпълнена със симпатия. И съчувствие. Селма игра с нея открито. Тя бе загубила най-много. Мъжът ѝ бе мъртъв и тя молеше за помощ. Но Хана не можеше да я пусне тук. Селма имаше себе си, своя собствен живот — цялата ѝ личност и поведение го доказваха. Хана имаше само това. Тя знаеше нещо, което Селма не знаеше. Така трябваше да бъде.

— Имам предвид, за какво си говорихте? Аз разбрах... Нали знаеш колко „отзивчиви“ са хората, когато се случи нещо? Чух, че сте имали малко близък разговор нея вечер. Нещо казахте ли си...? Имаше ли нещо... нещо, което евентуално би могло да обясни тази гротескна злополука? Какво е правил там горе, в планината, когато всички останали вече са си били по къщите?

О, да, Селма все още имаше чувства. Но тайната на Хана бе твърде скъпоценна, за да я жертва заради една демонстрация на „откровеност“.

— Поговорихме си за старите дни. Беше си пийнал повечко. Изглеждаше смутен. Идваше за малко, после пак отиваше някъде. Като председател на тържествения комитет имаше доста работа. Накрая беше порядъчно фиркан. Аз си поръчах такси за вкъщи, заедно с няколко други, които продължиха към „Гранос“.

— Имам причина, за да те питам — поясни Селма, все едно, че не бе забелязала уклоните на Хана. — Защото намерих и това тук... — Тя се разрови из чантата си и измъкна един плик. — Тоест, намериха фотоапарата в колата му и аз дадох лентата да се прояви. Виж...

Тя подаде на Хана куп снимки и Хана започна колебливо да ги разглежда една след друга. Обикновени есенни пейзажи. Самотна пейка на пристанището. Дървета в мъглата. Колата, един широк мерцедес, сниман съвсем отблизо отпред, ужасяващо, решетката на охладителя като пастта на акула. И тогава се започваше: размазана снимка на мъж с разбито и кървящо лице. И още една. Една ухилена, гротескно подута уста, сякаш човекът е искал да се усмихне на фотографа. Разпозна Сигмунд.

Но имаше още: Сигмунд — позна го по стойката, косата и вратовръзката — по риза, на четири крака на асфалта, с широко разтворена уста и вцепенено втренчен поглед, навсякъде кръв, по лицето, по ръцете, дрехите...

Тя постави снимките на маса и затвори очи. Беше заподозряла нещо, когато в неделя той се върна прибра от празника и ѝ даде само мъгляви обяснения. Предположи нещо, но не искаше да знае истината, нямаше достатъчно сили за нея. Сега я разбра — дотам се беше стигнало значи, когато Харалд тръгна да кара Сигмунд да не ходи на коктейла.

— Знаеш ли нещо за това, Хана?

Гласът на Селма трепереше.

— Не... За Бога, не! Аз... толкова е ужасно. Какво смяташ се е случило?

— То е ясно. Били са се.

— Били са се? Сериозно ли? — Хана се бореше за въздух, сякаш някой я беше стиснал за гърлото.

— Били са се — установи Селма с триумфираща нотка в гласа. — През цялото време знаех, че Харалд ревнува от него, но че ще се стигне чак дотук... Че и да направи снимки! Какво всъщност ти разправи Сигмунд, когато се прибра вкъщи с разбит нос?

— Значи си чула?

— В един малък град всичко се чува.

— Каза ми, че са го нападнали.

— Така ли? Нападнал го е Харалд в див изблик на ревност. Затова исках да те питам, дали Харалд не е казал нещо онази вечер, някой намек...

— Не... не, не и на мен. Говорихме си само за отминалите дни и...

— Харалд цял живот ужасно ревнуваше от Сигмунд.

— Може би. Като гледам снимките, които е направил, разбирам, че той е бил талантливият от тях двамата.

— Това не е било основната причина.

— Имаш предвид любовта? Че вие двамата, ти и Сигмунд преди бяхте гаджета?

— Той не понасяше факта, че Сигмунд и аз имахме контакт. Но може би Сигмунд се е чувствал по същия начин. Може би е предполагал, че Харалд никога не е престанал да те обича?

— Мислиш ли, че това е вярно?

— А защо не? Снимките му го показват. А и бракът ни не беше някоя градина от рози.

— Да, може би си права — каза Хана, която знаеше правилния отговор и се сгряваше от него. — Мисля, че имаш право. Било е любов.

Разплакаха се при мисълта за двамата мъже, които се бяха съсипали един друг от бой заради тях.

— Може ли да те помоля за нещо — само ако не го смяташ за твърде голямо натрапничество? — попита Селма. Вече бе прибрала снимките обратно в чантата и се приготвяше да си тръгва. Остави на Хана две снимки от Тенерифе за спомен.

— Да, разбира се — отвърна Хана. Чувстваше се доста бодра след този разговор, въпреки многото сълзи.

— Може ли да погледна работния му кабинет?

— Значи знаеш, че се изнесе?

— Ами да, пали го писаха по вестниците.

— Само дете никой не знае къде е.

— Дори и ти?

— Не. Дори и аз. Ела, ще ти го покажа. Не че има какво толкова за гледане. Освен безредието.

Работният кабинет на Сигмунд беше малък и заради секциите с книги, които заемаха три стени и широкото бюро, което се простираше по дължината на четвъртата изглеждаше още по-тесен. Пишещата машина, която той вече не използваше, стоеше върху купчина ръкописи. Лаптопът бе взел със себе си, когато се бе изнесъл. На бюрото, на протърканото кресло и по пода стояха високи купчини книги. Имаше много статии от вестници, списания и писма. Хартии навсякъде. Няколко пощенски картички, адреси, бележки, снимки и детски рисунки бяха закачени с кабарчета и тиксо над бюрото.

— Ето ти я тайната му стая. Моят педантичен Сигмунд. Знаеш ли, не съм влизала тук, откакто той си тръгна.

— Гробът на Тутанкамон — измърмори Селма. — Находище за археолози. Тук ли се крие ключът за загадката на мъжете?

Оглеждаше стаята така, сякаш искаше да я фотографира с поглед.

— Доволна ли си?

— Никога не съм доволна. Мъжете никога не можеш напълно да ги разбереш. Непретенциозността им е лъжовна. Под общителността и любезността си Сигмунд е затворен и самотен човек.

— Мога да ти го подпиша, ако искаш? — Хана потисна горчивата си усмивка. — Знаеш ли кои бяха последните му думи към мен, преди да си тръгне?

— Кажи!

— „Животът не е само един живот...“, или нещо такова. Той обича да ми пуска подобни сентенции и да си мисли, че не ги разбирам.

— Липсва ли ти?

— Не. Но не обичам да съм сама. Ходя на терапия, за да свикна. Не знам какво ще правя, ако пак се появи. Може ли аз да те попитам нещо?

— Давай.

— Какъв беше той?

— Кой? Харалд?

— Да, Харалд. Понякога се питах. Та нали в края на краищата можеше аз да съм с него?

— Да ти кажа ли нещо ужасно? — попита Селма, чието изражение се менеше между отчаяние и ирония.

— Аха? Да, казвай!

— Не знам.

— Не знаеш?!

— Не, нямам никаква представа. Точно сега нямам абсолютно никаква представа.

Стояха изправени в тесния, непроветрен и миришещ на книжен прах кабинет на Сигмунд и се гледаха с невярващи, търсеци очи, и двете леко нестабилни след толкова много уиски.

После се прегърнаха, без повече да проронят и дума.

Малко след като си легна, Хана чу, че някой отключва входната врата и в полусън скочи и изтича в антрето, обзета от странна възбуда, защото бе сигурна, че Сигмунд се връща.

Но в коридора стоеше Бе с една голяма чанта и две дебели папки с рисунките ѝ под мишница. Щом Хана ги съзря, разбра, че дъщеря ѝ се е върнала, за да остане.

— Здравей, мамо — каза Бе и изхлузи маратонките си, без да се навежда и да развързва връзките.

— Ти ли си? — попита Хана.

Тя изпитателно огледа лицето на дъщеря си, търсейки следи от насилие и сълзи, но не намери нищо подобно и се успокои. Точно сега нямаше да може да понесе някоя удавена в сълзи история за учителя по рисуване, който изведнъж все пак разбрал, че при жена си се чувства най-сигурно и най-добре и е изхвърлил дъщеря ѝ.

— Искаш ли чаша чай? — попита тя.

— Да, мамо, мерси, но мога и сама да го направя.

— Седни — каза Хана. — Не изглеждаш много добре. Върху кухненската маса още стояха чашите от чай и уиски. Хана винаги бе мразила миенето на съдове. Но сега, когато Бе се прибра, в къщата може би пак щеше да се възцари малко ред.

Тя сложи вода на котлона и извади пакетче чай и друга чаша от шкафа. Внезапно се почувства много добре. С Бе може би хубаво щяха да си живеят, сега, когато Сигмунд го нямаше? Може би щяха да успеят да създадат едно добро женско, майка и дъщеря — настроение? Във всеки случай къщата нямаше да е така празна — празна, когато си ляга и празна, когато става...

— Каж ми, мамо, всички мъже ли са такива ужасни страхливци?

Бе стоеше на вратата и сега Хана забеляза, че на лицето ѝ все пак бяха изписани болка и скръб. Синият ѝ поглед бе вгълбен и насочен някъде навътре към мрачините на душата, които наскоро бе открила.

— Седни — каза ѝ Хана. — Ще ти донеса чая.

— Мамо, попитах те нещо.

— Чух те...

— Ами тогава ми отговори, ако обичаш. Ти си видяла повече отколкото аз. Познавала си толкова много мъже...

— Чак пък толкова! Не са били кой знае колко...

— Е и?

Младостта иска да получи отговор. Младостта винаги иска да получи ясен и еднозначен отговор на своите ясни и прости въпроси. Всъщност човек кога престава да се надява на ясни и лесноразбираеми отговори?

— Не, не са страхливци — отговори тя — Не всички...

— Тогава татко защо се изнесе?

— Може би още не можеш всичко да разбереш, Малко-Бе.

— Моля те, не ме наричай Малко-Бе! На осемнадесет съм. И не желая да инвестирам живота си в някаква загадка.

Инатите ѝ очи се напълниха със сълзи.

— На добър час — сухо ѝ отвърна Хана.

— Мамо, той искаше да се ожени за мен! Изневиделица! Умоляваше ме. Плака... И при това само преди две седмици ми се кълнеше, че най-важното за него е свободата, особено сега, след като се освободи от задушавашите окови на брака. Искаше да твори, да рисува...

— Отивай в хола, аз ще ти донеса чая.

— Мислиш ли, че постъпих правилно?

— Радвам се, че отново си тук, ако това имаш предвид.

— Мислиш ли, че съсипах живота му? Той това ми каза!

— Да, може би за един-два месеца...

— Как е възможно вие старите да сте толкова ужасно цинични?

— Ние „старите“ живеем вече от доста време...

Отидоха в хола. Бе вървеше отпред. Хана я следваше с подноса.

— Ще седнем тук — каза тя, — и ще се порадваме на гледката.

— Малко по малко отново превземаше жилището. После видя, че снимките на Харалд още лежах на масата. Тя ги взе и понечи да ги прибере.

— Какви са тези снимки? — Бе стоеше до нея. Искаше да ги види. Щеше да е дребнаво да не ѝ ги даде.

— Кой е това? Божичко, мамо, това ти ли си? Това ти ли си, заедно с татко?

— Дай да видим.

Хана погледна снимката, която дъщеря ѝ вече държеше в ръка. Тя и Сигмунд бяха седнали под един чадър, може би на плажа, а може и на масата в някое кафене. Снимката бе в едър план. Двоен портрет. Меки светлосенки караха кожата да изглежда гладка и мека. Около врата си Хана имаше коралова огърлица. Едната презрамка на горницата ѝ бе паднала и кожата на облото ѝ рамо светеше. Смееха се на нещо. Зъбите им сияеха снежнобели. Дългите, непокорни къдрици на Хана бяха паднали по раменете и голото ѝ рамо. Снимката бе направена срещу светлината и слънчевите лъчи сияеха като ореол над главите им. Очите им се смееха.

— Колко красива си била, майко! — въодушевено извика Бе. — И колко влюбена изглеждаш!

Хана погледна засмените уста, гладката кожа, блестящите, весели очи. Така я бе видял Харалд с фотоапарата си. Така ги бе видял, нея и Сигмунд.

— Да, някога бях хубава — отвърна тя — И бяхме много, много влюбени. Някога.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.